

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ РСР

ІНСТИТУТ
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА,
ФОЛЬКЛОРУ
ТА ЕТНОГРАФІЇ
і м. М. Т. РИЛЬСЬКОГО

УКРАЇНСЬКА
НАРОДНА
ТВОРЧИСТЬ

Володимир Старицький.
На згадку про нашу
матірину по Володимирі
30 січня 1969 р.
27 червня 1969 р.
Волод. Шумич

* КОЛОМИЙКИ *

«Коломийки» — чергова книжка в серії «Українська народна творчість». В ній подаються численні тексти й типові зразки коломийкових мелодій, взяті з друкованих джерел, що стали вже бібліографічною рідкістю, а також із записів наукових працівників та збирачів народної творчості.

Розрахована на фольклористів-науковців, любителів народної творчості й широкі кола читачів.

Упорядкування, передмова і примітки

Н. С. ШУМАДИ

Нотний матеріал упорядкувала
З. І. ВАСИЛЕНКО

Редакційна колегія:

О. І. ДЕЙ (голова), М. М. ГОРДИЧУК, К. Г. ГУСЛАСТИЙ,
О. А. ПРАВДЮК, М. П. СТЕЛМАХ, Г. С. СУХОБРУС

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Пропоноване видання має підсумковий характер і є спробою дати якомога повніший (у межах визначеного обсягу) звід коломийок, нагромаджених з часу перших публікацій і до наших днів. Крім матеріалів, відібраних з друкованих джерел, у ньому використано численні рукописи, головню ті, що зберігаються у фондах Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР, на кафедрах української мови й літератури Львівського, Чернівецького та Ужгородського державних університетів, а також багатьох педінститутів та педагогічних училищ України.

Зважаючи на великий науковий інтерес, який становлять коломийки, що з'явилися друком уперше, вміщуємо їх у відповідних розділах і рубриках збірника майже повністю. При виявленні ідентичних текстів перевагу віддано давнішій публікації.

Прагнучи навести якомога більше оригінальних зразків, ми відмовилися від безлічі варіантів, які виникли внаслідок пристосування до місця, часу чи обставин виконання, і взяли тільки окремі з них, що суттєво змінюють зміст чи художню вартість оригінального зразка. Критерієм добору в такому разі були ідейна спрямованість і художня досконалість твору.

Упорядники дожовтневих видань коломийок розкрили перед читачами величезні багатства творів цього жанру, але без скільки-небудь чіткої їх систематизації. Перші публікації коломийок з'явилися в українських, польських та російських співаниках XVII—XVIII ст., де вони подаються серед іншого пісенного матеріалу і як окремий жанр ще не визначаються. Так, у відомому збірнику російських народних пісень Івана Прача (СПб., 1815, вид. 2-ге) серед 16 українських пісень подибуємо декілька текстів, відомих сьогодні як коломийки (№ 2. «Ой не відтіть місяць світить», № 7. «Ой біду собі купила», № 10. «Котилися вози згори» та ін.).

На початку XIX ст. з'являються перші спостереження над коломийками, що мають характер принагідних подорожніх нотаток, як у книзі «Versuch über die slawischen Bewohner der österreichischen Monarchie» (Відень, 1804), де говориться, що українці взагалі дуже здібні до музики й танців, а в Коломиї є навіть люди, які спеціально займаються складанням коломийок¹.

Хоч у фольклористичних працях дедалі частіше фігурує термін «коломийка», але під ним виступають інші види коротких пісень — козаки, краков'яки, вівати, триндички. Польські дослідники Гюнтер та Зубрицький («Pielgrzym Lwowski» на 1822—1823 pp.), висловлюючи серйозні міркування про етичне й естетичне значення української народної пісні, ілюструють їх кількома десятками строф коломийок, які звуть козаками.

Спробу визначити місце коломийки серед коротких пісенних жанрів слов'янського фольклору зробив Вацлав Залеський у передмові до збірника «Piesni polskie i ruskie ludu galicyjskiego», де вміщено 156 коломийкових строф без будь-яких приміток або паспортив. Через три роки П. Лушкевич опублікував «Малороссийские

¹ Див. Г. А. Нудьга, Українські народні думи в німецьких перекладах і критиці. — «Радянське літературознавство», № 6, 1964.

и червонорусские народные думы и песни». В передмові до них укладач відзначив, що «между простолюдинами Червонной Руси в большой славе находятся так называемые коломийские песни; они, подобно польским краковьякам соединяют краткость, остроту и нередко имеют прекрасные голоса — в них виден весь насмешливый характер малороссиянина, которому в злополучной године осталось одно утешение — сарказм». Як і на попередніх виданнях, тексти тут не паспортизовані, нема ніякої систематизації. Лише в збірнику Жеготи Паулі «Piesni ludu guskiego w Galicyi» матеріал розташовано за географічною ознакою. Коломийки, зокрема, подані так, як збирач записав їх у тому чи іншому повіті.

Новим кроком у впорядкуванні текстів став збірник К. Шейковського «Быт подолян» (К., 1860). Але й тут, незважаючи на докладну паспортизацію зразків², упорядник не спромігся на чітке розмежування споріднених пісенних жанрів. Розділ «Коломийки» складається з 14 груп коротких пісень, з яких тільки чотири є власне коломийками. А. Лоначевський («Сборник песен буковинского народа», К., 1875) теж друкує коломийки впереміж з піснями, що належать до інших жанрів.

Одним з перших видань, присвячених коломийці, була збірка Саламона Счастлиого «Коломийки и шумки» (Львів, 1864). Попри всі недоліки, відзначені наступними упорядниками подібних видань, воно має ту перевагу, що тут вперше було дано кваліфіковану характеристику цього жанру й зроблено спробу систематизувати матеріал. Коломийки в ній розподілено на любовні, сиротинські, вояцькі та жартівливі.

Яків Головацький у капітальній праці «Народные песни Галицкой и Угорской Руси» (М., 1878) відносить коломийки до розділу «Плясовые песни». Оскар Кольберг (1888) і Володимир Шухевич (1902) дотримуються регіонального принципу систематизації, тому їх збірники дають певне уявлення про склад коломийок тільки на Гуцульщині й Покутті. Спроба систематизації коломийок, зроблена І. Колессою (1901), далеко не вичерпує їх тематичних груп. У його збірнику коломийки подаються разом з іншими пісенними жанрами в розділах: «Воля дівочка й парубочька», «Любоші», «Подружжя і рідня», «Ріжнородні теми».

Упорядник найбільшого наукового видання коломийок В. Гнатюк, підкреслюючи, що з причин невловимості й різноманітності змісту «порядкування і систематика їх незвичайно трудна», обирає механічний, формальний принцип розподілу не за змістом, а за наявністю якогось одного слова; в результаті одна й та ж коломийка часто потрапляє в різні розділи. Основні розділи його збірника: «Нації і племена», «Географічні назви», «Хресні імена», «Музика, танці і співи», «Ноша, строї», «Військо», «Природа», «Родинне життя», «Громадське життя», «Любов і подружжя».

² Деякі з них супроводжуються цікавими примітками. Так, від К. Шейковського довідуємося, що коломийка:

Гадаю ся женитоньки, та нема з-за чого,

Не стає мі десять грошей до півзолотого, —
подана під № 1, зап. в с. Дунаївцях у 1849 р., була улюбленою пісенкою М. В. Гоголя.

Погоджуючись із думкою В. Гнатюка, С. Людкевича, О. Зачиняєва про те, що жодна класифікація коломийок не може бути точною, бо «спільні прикмети не все виступають укупі у всіх творах одного типу, а деякі натомість являються спільні многим творам різних типів»³, вважаємо, що найкраще організувати й розкрити коломийковий матеріал можна, дотримуючись історико-тематичного принципу систематизації, прийнятої в українській радянській фольклористиці для упорядкування коломийок і споріднених з ними пісенних жанрів. Цей принцип і ліг в основу радянських видань коломийок.

Організація коломийкового матеріалу за іншими принципами допомогла б, можливо, точніше проілюструвати якусь одну характерну сторону жанру, але не сприяла б досягненню основної мети, яку ставив упорядник (і яка є, властиво, спільною для всіх томів серійного видання «Українська народна творчість»), — показати його художнє й ідейно-тематичне багатство в цілому, дати наукове видання, яке сконденсувало б найхарактерніший матеріал.

Географічний принцип розміщення коломийок був би, на перший погляд, найзручнішим, оскільки він дав би змогу точніше уявити особливості їх побутування. Але цей принцип має серйозні недоліки: основна маса коломийок позбавлена чіткого районного визначення, одні й ті ж зразки відомі не тільки в ряді західних областей, але по всій території Української РСР. Здатність до міграції, поширення і варіювання з початку виникнення коломийкового жанру і дотепер є однією з типових його рис.

Спроба подати матеріал за репертуаром найталановитіших співаків була б практично нездійсненною. «Класичні» зразки коломийок є основою репертуару кожного співака, отже, довелося б десятки чи й сотні разів повторювати одні й ті ж тексти.

Хронологічний принцип упорядкування коломийок непридатний, бо неправомірно закріплювати той чи інший зразок, що живе іноді сотні років, за датою його запису. Цілком поділяємо також думку упорядника одного з найновіших видань частушок О. Горелова⁴, що укласти збірник за жанровими ознаками також неможливо через однорідність композиційних основ та образного ладу, дублювання словесно-стильових формул цих творів та їх інтонаційну спільність.

Історико-тематичний принцип, незважаючи на величезні труднощі, з якими зустрічається упорядник при визначенні рубрики, куди відноситься той чи інший зразок, — єдиний може дати уявлення про коломийки, як жанр; що є духовним скарбом українського народу.

Весь матеріал у даному збірнику поділено на дві основних частини: коломийки родинно-побутові та соціально-побутові. В систематизації матеріалу першої частини переважає тематичний принцип. Розділи укладено за логікою розвитку особистих стосунків між людьми на господарсько-побутовому тлі. Друга частина складається з соціально-загострених творів, які відображають погляди, настрої, прагнення і вчинки трудівників, пов'язані з громадським життям. Розділи, що становлять певні тематичні гнізда, розміщено в історичній послідовності.

³ С. Людкевич, Галицько-руські народні мелодії. — ЕЗ, т. 21, 1906.

⁴ Частушки в записях советского времени, М.—Л., 1965.

Тексти коломийок подаються за нормами сучасного українського правопису із збереженням характерних діалектних, лексичних і деяких фонетичних особливостей. Обов'язково зберігається діалектне написання слова в разі, коли цього вимагає римування. Якщо одне й те ж слово зустрічається в різному написанні, то залишається варіант, що відповідає нормам літературної мови, наприклад: *люде* — *люди*, *пишут* — *пишуть*, *багацький* — *багацький*. В частках *-с*, *-смо*, *-сте* при дієсловах *с* не пом'якшується. Зворотна частка *ся*, *сьи*, *сі*, *си* передається як *ся*, оскільки вона вживається в переважній більшості зразків і є найближчою до літературної мови. Різне написання родового відмінка однини особових займенників *мі*, *ли*, *ті*, *ти* уніфікуємо, залишаючи тільки форму *мі*, *ті*, щоб не змішувати її з формою називного відмінка множини. Займенникові форми *си*, *сі* у значенні *собі* передаємо уживанішою формою *сі*.

Перехід *і* в *у*, властивий дуже незначній групі закарпатських говірок (муй, двур) не зберігаємо, за винятком загальнопоширених випадків, наприклад, *учар*, *уцьки*. Пом'якшення шиплячих в словах типу *щвистя*, *божьи* не передаємо.

У примітках до текстів зазначено місце запису, прізвище упорядника й сторінку або номер публікації, залежно від системи, прийнятої у виданні, з якого передруковується зразок, а для рукописів — місце запису, прізвище збирача, одиниця збереження, аркуш. Повна назва, номер фонду та час запису подається в списку умовних скорочень, вміщеному після приміток. Малоозрозумілі діалектні слова пояснюються у словнику. Додається список основних джерел — друкованих і рукописних, де вміщено коломийки.

При впорядкуванні музичної частини збірника малося на меті показати загальну картину багатства видів і форм коломийкових мелодій. Музичний матеріал групується за основними видами його побутування: а) коломийки, як пісні і б) коломийки, як музика до танцю. Між цими двома видами — розділами вміщено кілька записів, в яких співи чергуються з інструментальним приграванням (перегри) і мелодії, на записі яких позначився вплив інструментальної музики (записи І. Колесси, О. Кольберга).

Всередині кожного розділу мелодії розміщуються за структурними ознаками. Так, на початку першого розділу друкуються коломийки, побудовані у формі квадратно-симетричної будови (8—16-тактові й 4-тактові), дводольні. Таких мелодій найбільше, згруповані вони за кадансовими ознаками. Велике поширення мелодій саме такого типу дало підстави окремим дослідникам (І. Колесса, Ф. Колесса) вважати ці ознаки визначальними для коломийки. Намітилося дві основні ритмічні схеми, яким підпорядковуються майже всі варіантні різновиди метро-ритмічного завершення структурних частин музичного періоду: $\text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩}$ чи $\text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩}$. В кадансовій групі мелодії об'єднуються за ладотональними ознаками (мажор, мажорні лади, мінор, мінорні лади, поєднання різних ладових ознак, зміна ладотональних устоїв та модуляції).

Цей принцип ліг в основу й інших груп мелодій збірника. Іноді ж врахування одних ознак позбавляє можливості підкреслити інші. У пісенних коломийках з складнішим розвитком мелодії на перший план висувається різноманітність метрики та форми.

Друга група коломийок першого розділу, характерна більшою спорідненістю з піснями й різноманітністю структури, представлена квадратно-симетричними мелодіями 8—16-тактовими з розміреним метроритмом у $\frac{2}{4}$, $\frac{4}{4}$ та 8—16 тактовими з розміреним метроритмом у $\frac{6}{8}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$, 8—16 тактовими із змінним метром, 12—14-тактовими з розміреним метром, періодами з тактовою нерівномірністю (9, 7, 5-тактові тощо) і метричною змінністю. Сюди належать коломийки з вставними приспівками, повторами окремих частин тексту чи мелодії, постійними рефренами. Щоб підкреслити різноманітність розспівування коломийкового тексту, іноді доводилося лишати поза увагою структуру музичного куплета. Так, поряд розміщувалися коломийки, в яких постійний рефрен не виводить структуру мелодії за межі періоду, і такі, в яких куплет і рефрен самі по собі становлять завершені періоди.

У цьому ж розділі є невелика група мелодій, які внаслідок варіаційно-мелодичного розвитку утворюють ніби просту двочастинну форму (№№ 314—318) і коломийок з такою ж усталеною формою.

Завершують розділ коломийки з таким колоритним способом виконання, коли співак награв на інструменті тільки вступ до свого співу та перегри між куплетами (№№ 329—331).

Окремо подані коломийки, на записі яких позначився вплив інструментальної музики. Це невідтекстовані мелодії із збірника І. Колесси «Галицько-руські народні пісні з мелодіями», коломийки із збірника О. Кольберга «Покуття» та ін. Фактично вже звідси починається розділ танцювальних коломийок. З примітки І. Колесси до мелодій⁵ можна судити, що майже всі вони водночас і танцювальні й «співані». В Кольберга ж усі мелодії взято з розділу, в якому коломийка розглядається як танець, супроводжуваний співами.

Нарешті, чітко відокремлений розділ — інструментальний. Тут коломийка записана як гра до танцю, або як сама по собі інструментальна гра. Розподілені мелодії на одночастинні (період) і дво-тричастинні (прості).

Нотний матеріал укладався з максимальним збереженням оригінальності запису (висоти мелодії, метричного поділу, позначення темпів й ін.). Залишено без змін мелодії, взяті із збірника С. Людкевича, Й. Роздольського «Галицько-руські народні мелодії», в яких не проставлено біля ключа метра, а наприкінці два такти об'єднуються в один. В окремих випадках довелося зазначити темп, хоч у рукописних матеріалах його й не виставлено. Майже скрізь дано підтекстовку, з якою мелодію записано. У примітках до нот в першу чергу береться до уваги місце походження мелодії. У збірнику вміщено найхарактерніші зразки, а також нові, ще неопубліковані записи.

Упорядники щиро дякують Ю. Туряниці, М. Грицаку, О. Вітенкові, П. Пойді та усім товаришам, які допомагали добирати матеріали при підготовці даного збірника.

⁵ «Темпо, в якому коломийкові мелодії співаються, граються, єсть звичайно Allegro moderato».

РУСЬКИХ ПІСЕНЬ У ВСІМ СВІТІ НЕМАЛО, НЕМАЛО,
ЯКБИ ПРИЙШЛО ВСІ СЧИСЛИТИ — ЧИСЛА БИ НЕ СТАЛО.

ОЙ ЧУВ ЖЕ Я, МОЛОДЕНЬКИЙ, ВСЯКІ СПІВАНОЧКИ,
ТА НЕМА НА СВІТІ КРАЩИХ ЗА КОЛОМИЙОЧКИ.

НЕ ВСТИДАЙСЯ, ПАНЕ БРАТЕ, ПО-СВОМУ СПІВАТИ,
ПІСНЯ РУСЬКА ТАКА ЩИРА, ЯК ТА РІДНА МАТИ.

ПІСЕННІ МІНІАТЮРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

У широке море української народної поезії вливається разом з великими тихоплинними ріками пісень безліч дзвінких потічків — коломийок, живі джерела яких ніколи не замулюються і не висихають.

Коломийки віддавна були одним з найпопулярніших пісенних жанрів українського фольклору. Повнокровним життям живуть вони й сьогодні. До численних, здавна відомих зразків долучаються все нові, створюючи, за висловом Ів. Франка, величезну панораму народного життя з безліччю живих картин.

Коломийка — це коротка, найчастіше дворядкова пісня, кожний рядок якої складається з 14 складів, з цезурою після восьмого складу, з жіночою римою. Виконується вона на мелодію усталеного типу. Може виступати як приспівка до танцю або існувати незалежно від нього. Часто коломийки об'єднуються у в'язанки, які, однак, не мають сталого змісту, а залежать від настрою, майстерності, багатства запасів виконавця, а також від обстановки й призначення співу.

Стабільність і лаконізм коломийкової форми полегшує співцеві творче завдання, бо дає змогу поетично показати лише один якийсь штрих чи то у психологічному стані окремої особи, чи дати оцінку будь-якій події в житті народу.

Важливою якістю коломийки, завдяки якій вона здобула всенародні симпатії, є синтетичне поєднання пісенно-поетичного начала з началом мимічним і хореографічним. Це надає їй особливої жвавості, своєрідної театральності, динамічності й енергії в самому процесі відтворення.

Тематика і настроєвий діапазон коломийок всеосяжні. Вони прості, безхитрісні й мудрі водночас. У них палять іскрометні веселощі співця, коли гучно дзвоніють цимбали, і розливається тихий жаль услід за журливим голосом скрипки.

Творці коломийок самі відзначили здатність їх висловлювати радість і горе:

Ой Матію та Матію, відколи тя прошу —
Зроби мені коновочки, най співанки ношу.

Зроби одну, зроби одну, та зроби ще й другу:
Одна буде про веселість, а друга про тугу.

До коломийки, неодмінної супутниці буднів і свят, звикають, як до живої істоти, і звертаються до неї, як до живої.

Коломийко, чорнобривко, коломийко наша,
Будем тебе споминати замість «отченаша».

Персоніфікований образ коломийки владно увійшов у пісню. Коломийка ходить по горі, спускається в долину,

п'є воду. Її, як зерно, засівають у полі, вівчарі прикрашають нею, мов чічкою, крисаню. Знати і вміти співати коломийки вважається почесною і похвальною справою. Це — гордість і багатство молоді, особливо дівчат. В запасі кожної дівчини стільки коломийок, що було б «на віко», «на мажу», «на мливо», стільки, що «не списав би їх миленький на воловій шкірі», що «треба би цілий тиждень їх переписати». Як дорогоцінність дарує їх відданиця найближчій товаришці, любкові чи молодшій сестрі. У цих вихваланнях нема будь-якої гіперболізації. Коломийкові традиції в Чернівецькій, Львівській, Івано-Франківській, Тернопільській та Закарпатській областях такі сильні, що молодь навіть листується за допомогою коломийок. Звертання до них в цьому разі цілком закономірне, адже в листах діляться найзаповітнішим, розповідають про настрої й переживання, а тут уже потрібна висока мова поезії.

«Мені завжди здається, що коли де можна побачити вдачу народу, то се скоріше в ліричних піснях та в «коломийках» (не знаю, як іще зветься такий род поезії народної), ніж в баладах та піснях історичних», — писала Леся Українка¹. Про що б не розповідала коломийка, вона завжди зворушує щирістю й безпосередністю. Її творцям властиве конкретно-образне мислення, вони говорять про речі завжди їм близькі й зрозумілі.

Синіюче громаддя гір, повитих удалині молочно-сизим серпанком, білі отари овець на полонинах і переливчастий голос вівчарської сопілки, солов'їний щебет і перегук зозуль у зелених гаях, дзвінки потоки й відбите в них блакитне небо — всі ці картини, сповнені буяння яскравих барв і звуків, передають любов до рідного краю. Незрадною синівською відданістю дихають рядки:

Гей, нема на світі краще, як в руській країні,
Так миленько і красенько в нашій полонині.

Та я свою Гуцульщину нігде не забуду,
Хоч би прийшло умирати — все співати буду.

Поетичне бачення навколишнього світу, вміння тонко оцінити його красу ніколи не переходить у манірне замилування ним, бо співака, який складав свої пісеньки в умовах визиску й неволі, постійно вражав контраст між розкошами природи й убогістю його життя. Вірні життєвій правді, коломийки реалістично фіксували красномовні деталі сільського побуту.

Ой не буду я гуляти, бо я заморений,
Ой бо я їв через літо борщик несолений.

Коломийка, глибоко зображуючи побут, не цурається найбуденніших випадків з життя трудівника. Її змістом

¹ Л. Українка, Твори в п'яти томах, т. V, К., 1956, стор. 73.

може бути висловлення жалю з приводу розбитої люльки, нарікання на вівцю, що заблукала, роздуми про вбрання сусідської дівчини. Точність і багатство деталей у змалюванні процесів господарювання, одягу, їжі, розваг молоді — цілий скарб для етнографа.

В коломийках мигтять барвисті гердани, машлики, тибетові хустки, кошулі, пуслики, реклики, гуні, шапки-мармазинки, капці з волічками, камісельки, вишиванки, крисані з червоною китайкою, чіжми, бокончі, клібані, тобівки, писані ташки, тайстри, дровові запаски, пацьорки, коралі.

Скрізь, де збирається молодь, — на танцях, вечорницях, на толоці — звучать жартівливі коломийки. Хлопці дівчат, а дівчата хлопців засипають задиристими, а часом і дошкульними дотепами. Найчастіше піддаються осуду такі вади поведінки, як зарозумілість, пиша, лінощі, намагання справити враження зовнішнім виглядом. Особливо ущипливо висміюються гонорні багацькі дочки.

Котра дівка напереді стоїть гарно вбрана —
Не беріть її, хлопці, в танець, най чекає пана!

Не менше дістається й парубкам, які «шукають за польом» і «брали би по три морги, хоч би й за сліпою».

Часто натрапляємо на своєрідне кокетування, коли гострі на язик дівчата чи дотепні легіні іронізують самі над собою.

Як музика файно грає, я слухати люблю,
А як будять до роботи — я в кулаки трублю.

Серед коломийок родинно-побутового характеру найбільший масив становлять пісні про кохання, в яких передаються усі перипетії відносин двох: і перше несміливе почуття, що боїться виказати себе поглядом, і горде, відкрите перед усім світом утвердження щастя любити і бути любленим, і перші сумніви та образи, і біль розлуки, і невтішне горе покинутих.

Глибоке й сильне почуття підказує звичайній селянській дівчині слова, повні хвилюючої поезії. Виспівуючи свою любов, дівчина добирає зворушливих у своїй простоті й правдивості порівнянь.

При зустрічі з любком у неї «серце б'ється, як горошок рясний», «здригається, мов тоненький дротик», любкове ласкаве слово її серцю, «як росиця студена по полю зеленому».

Найпоетичніші образи постають в уяві юнака, коли він думає і співає про свою милу: «як пишна калина», «як зіронька ясна», навіть краща, бо «перед нею світла зірка трохи не погасла». Але все-таки йому здається, що нема порівнянь і барв, гідних її краси.

Хоть би-с писав, малярику, усіма барвами,
Не списав би мою рибку з її рум'янцями.

Чистотою й ширістю дихає звертання парубка до коханої:

Ци-с мі, мила, дання дала, ци-с мі що вчинила,
Що мі твої сліди пахнуть, куди ти ходила!

Юнацьке почуття таке сильне, готовність служити милій така велика, що він ставить їх вище навіть за об'язок перед цісарем.

Ой викупи, дівчинонько, із війська додому,
Бо я то бі вірно служу, а більше нікому.

Коломийки про кохання зображають сферу людських стосунків, на перший погляд, незалежних від суспільних проблем, але й у них чути відгомін соціальної нерівності.

Хоч основним мотивом коломийок дорадянської доби є нарікання на долю, безталання, злидні, але поняття про щастя в них ніколи не асоціюється з багатством. Бідна дівчина рішуче відкидає залицяння багачького сина, бо в «багача нова хата, високі пороги, та він буде вимовляти воли та корови». А людська гідність — над усе: «не стояла і не буду багачеві в ласку». Заради хліба насушного дівчина не поступиться гордістю. Народна мораль схвалює рішення дівчини йти «за того любочка, аби в нього нич не було, лиш одна сорочка».

Велика група коломийок відображає життя в родинному колі. В них оспівується сімейна злагода, радість материнства, взаємини між батьками й дітьми, стосунки із сусідами, кумами, побратимами, звучать тихі дитячі колісанки й голосні приспівки до чарки, коли збирається близька й далека рідня, щоб відзначити якийсь свято. Переважна ж більшість коломийок цього розділу складена жінками, нещасливими в сім'ї. Серед пісень «зустрічаємо дуже багато так сумовитих, так жалібно болющих, розкриваючих нам таку многоту недолю, що, вдумавшись в ті пісні і в те життя, котре їх викликало, ми не можемо не вжахнутись, не можемо не спитати самих себе: невже се правда?»² — писав І. Франко, досліджуючи зображення жіночої неволі в українських піснях.

В умовах капіталістичної дійсності шлюб із багатим нелюбом був часто єдиним порятунком для зубожілої сім'ї. Дівчина йде на цю жертву, але потім цілий вік нарікає, виспівуючи свою болючу тугу.

Було б мене, моя мати, в купелі втопити,
Ніж я маю, нещаслива, із нелюбом жити.

Ой не маю я серенчі, не маю, не маю,
Камінь би ся розжаловав, як я заспіваю...

² І. Франко, Вибрані статті про народну творчість, К., 1955, стор. 107.

І пливуть спогади про дівоче життя. І ще тяжче повертатися в хату до «лютої свекри», де «зовиці, як змії-ці», де мусиш годити «найменшій дитині», а чоловік гультай і нероба, не заступиться, бо зранку до ночі пропадає в корчмі.

Якщо родинно-побутові коломийки охоплюють коло подій, що найтісніше оточують співака, то створення коломийок соціального звучання потребує ширшого виднокруга. Необхідно, щоб автор уособлював якусь соціальну групу і вмів піднятися над особистими інтересами до оцінки явищ громадсько-політичного порядку.

Іван Франко відзначив, що в народній поезії відбивається те, що «ненастанно дотикає увагу, вражає не тільки окремі одиниці, а цілу масу якоїсь місцевості чи цілого краю і чинить економічний вплив»³. Непосильним тягарем, що довгі роки пригнічував народ, було кріпацтво. Коломийки про панщину — це скарга й обурення скривдженої безправної людини, зневоленої непосильною працею та побоями. Твердим камінням ненависті вкладаються в коломийку слова, звернуті до «невгідного», «проклятого», «песього» пана. На його голову сипляться прокльони, які, за справедливою оцінкою Т. Г. Шевченка, були наївною невинною помстою: «бодай тобі, отамане, вигоріли лани», «коби тебе дідько узяв», «бодай панам в Станіславі дихати не дало». Кризь стогін, який чути в більшості коломийок, проявляється усвідомлення своєї сили, звучать погрози.

Кріпаки нахваляються вчинити безголов'я свавільному панові — підпалити і втекти в Волощину. «Та тікайте з цього двора, — закликають вони й інших, — забирайте сліди, а то й ви ся навиділи в цього пана біди!» Протест проти знущань, прагнення до волі породили широкий опришківський рух, гаряче підтримуваний найбільшими верствами селянства. Заклик до боротьби з панамі передавався з уст в уста, пробуджував бунтарські настрої.

Ой цимборе, цимборику, та ми нежонаті,
Та ходімо убивати магнати багаті!

В народних переказах, легендах, співанках і коломийках опришки вславляються, як герої, відважні лицарі волі, що не бояться ні кари, ні тортур — «чи умреш ти, чи повиснеш, — раз мати родила».

Коломийки показують причини — панський гніт та рекрутчину, які змушували селянина покидати рідну домівку і йти в ліс, де «сі смашно не поїсть, смашно не всипає», де «серце некрите, усе, куда не поступиш, все кричать — ловіте!».

Через тії рекруточки, через тії ляшки
Покидаю вітця, матір та йду в гайдамачки.

³ І. Франко, Вибрані статті про народну творчість, стор. 142.

Чи не найстрашнішим для села лихом був рекрутський набір. І тут біднякам припадала найтяжча доля, «бо багацькі гроші мають, то ся викупляють, а бідними сиротами дзюри затикають». Молодий хлопець — надія убогої сім'ї, майбутній господар, який потрапив «під аршин», мусив на довгі роки, якщо не назавжди, розлучатися з сім'єю, коханою дівчиною, рідним краєм. Обряджених у «царську одежу», з «обтятими кучерями», проводжають катуників, мов на смерть.

Плачуть мами за синами, жінки за мужами,
А дівчата-ластів'ята — за кавалірами.

Вчорашні кріпаки, а тепер царські невольники, гірко кленуть свою долю. Важка була панщина, а ще важча муштра, знущання офіцерів, незрозумілі порядки, чужа мова, чужа сторона, а попереду кров, що проллється невідомо за кого і за що. Деякі коломийки, складені рекрутами, підносяться до трагедійних вершин, властивих епічним творам. Пригляньмося до лексики, образності, стилю викладу, що нагадує думи про турецьку неволю.

Ой летіли гайворони понад Чорне море,
Заплакали молод-бранці, сидючи в неволі.

Не так вони заплакали та як затужили:
Ото-смо ся в свого пана вірно дослужили!

Ой ви, старші жовнярики, не робіть нам муки,
Не бийте нас, не лайте нас, навчіть нас науки,

Бо то наші руки нігди того не робили,
Но сіяли та й оралі, за плугом ходили.

Посилення класового розшарування на селі, викликане інтенсивним розвитком капіталізму, знайшло відгук у коломийках про наймитську долю, заробітчанство, мандри, еміграцію. Головні мотиви їх — нарікання на беззахисність, тяжку виснажливу працю, ненависть до зажерливих господарів і погрози на їх адресу. Гірким смутком і жалем сповнені дівочі коломийки, складені на чужій роботі, яка забирає здоров'я, спиває рум'янці, розлучає з ріднею й коханим.

Земля більше не годувала тих, хто на ній робив. Доведені до відчаю злиднями селяни спродували її за безцінь і шукали порятунку на заробітках у містах. Центром, що притягав до себе безліч робочих рук і голодних ротів, став Борислав з його нафтовими ямами і штольнями для видобутку воску. Франко згадує, як у батькову кузню щодня долинали звістки про загибель заробітчан, завалених землею чи задушених сопухом. Бориславська робота прирівнюється до каторги.

Ой бодай же погоріли бориславські шиби,
Що вони нас та забили у тяженькі дуби.

Дуже близькі, а часом і тотожні з наймитськими й рекрутськими, мотиви коломийок про еміграцію. Болоче прощання з рідним селом, страх перед невідомістю, що розриває серце селянинові, який зважився на далекі мандри.

Будь здорова, родинонько, ви мої сусіди,
Не з гаразду я це роблю, а з тяжкої біди.

Наскільки ця біда була тяжкою, говорить невеличка деталь коломийки, в якій дівчина мріє, щоб її милий заробив і привіз «із тої Гамерики... фабрицькі черевики». Та й ці аж надто скромні надії найчастіше не здійснювалися — залишали емігранти «на чужині свої білі кості» або вертались нужденними, виснаженими і з їх грудей виривалося прокляття:

Бодай тота Америка, бодай ізгоріла,
Вона моє здоровлічко навіки із'їла.

З розвитком капіталізму «на зміну осілому, забитому, прирослому до свого села кріпакові, що вірив попам і боявся «начальства», виростало нове покоління селян, які побували у відхожих промислах у містах, навчилися дечого з гіркого досвіду бродячого життя і найманої роботи⁴» — так характеризував селянство перших післякріпосницьких років В. І. Ленін. Це селянство уже не тільки нарікало на визиск і поневолення, але й здатне було на протест. Стихійні прояви ненависті обмежувалися поодинокими спалахами, але антагонізм між багатими і бідними ставав у народі все більш усвідомленим, що знайшло вияв і в поетичній творчості. Новий сильний сатиричний струмінь народної поезії, спрямований проти експлуататорів усіх мастей, — від сільського куркуля, шинкаря, попа до найвищих можновладців, був відзначений революційно-демократичною критикою як позитивне явище, що знаменує собою підвищення громадсько-політичної свідомості народу. «Пісні найновішої формації, які складає наш народ, по більшій часті не історичні, а радше сатиричні, — писав І. Я. Франко. — Се свідчить про вищий розвій народного самопізнання, коли народ зачинає критично розглядати суспільний устрій, який його окружає, а не сміючи, або й не вміючи висказати своїх вражень просто, висказує їх гумористично-іронічним способом в ідких насмішливих пісеньках. Ті пісеньки, хоть і не живописують, як історичні думи, характеру і життя всього народу, та зате... в них найбільше матеріалу до тої науки, котра тепер займає всіх найзнаменитіших учених, — до народної соціології»⁵.

⁴ В. І. Ленін, Твори, т. 17, 1949, стор. 62—63.

⁵ І. Франко, Вибрані статті про народну творчість, 1955, стор. 227.

Гумор, сатира і сарказм — гостра зброя коломийок. Сповнені дошкульних дотепів та одвертого кепкування, вони без промаху влучали в ціль — розвінчували пиху і зарозумілість багатіїв, показували їх нікчемність, недолугість. Пекуче бажання «озути пана в постолі» ви-кликало в народній уяві образи багатіїв і багачок, що ходять «розхристані, босі», «в сорочині вишиваній, мішком надточеній», «в веретки ся одягають», «завертають сви-ні». Коломийки гостро засуджують сільських здирців — війтів, орендарів, що пнуться в пани, розживаючись на людських злиднях.

Котре село дуже бідне, то вже мож пізнати,
Бо там хати так, як кучі, корчми, як палати.

Висловом відвертого протесту, бажанням помсти завершується цей цикл коломийок.

Ой буду я, пане війте, карабін носити,
А за тое і ти будеш на гіллі висіти.

А я сидів в криміналі і ще ся не каю,
Скоро вийду з криміналу — зараз війта спалю.

Як я їхав горі селом — там горіла хата,
А я крикнув на все село: то моя заплата!

Яскравою ілюстрацією до слів В. І. Леніна про те, що, навчені тяжким життєвим досвідом, селяни перестають вірити попам, може бути ціла серія коломийок, у яких виявляється цілковита байдужість, або зневажливе, іро-нічне ставлення трудового селянства до церкви та її проповідей.

І ти гуцул, і я гуцул, оба-смо гуцули,
Оба ми вже парубочим, а в церкві не були.

Молодь скептично ставиться до церковних святощів, у неї свої турботи. Якщо хто і втрапить до церкви, то «не богу ся молити», як співається в одній з коломийок, а «на милу ся дивити». Попи ставляться в один ряд з іншими сільськими хижакками — «і піп дере, і дяк дере, і пан не дарує», тільки вони ще лицемірніші й амораль-ніші:

Гой, прийшов я до попа гріхів ся іспасти,
В попа гріхів сорок міхів — ніде мої класти!

Дати більш-менш вичерпну характеристику або назва-ти усі тематичні розгалуження цього виду народної творчості — річ, практично неможлива. За влучним порівнянням Івана Франка — коломийки, ніби розсипане намисто з перлів, що перекочуються з місця на місце і мерехтять, приваблюючи своїм блиском. Але «зведені до купи, в систему, що гуртує їх відповідно змісту, вони складаються на широкий образ нашого сучасного народ-ного життя, безмірно багатий деталями і кольорами, де

бачимо сльози й радощі, і спочивки, турботи і забави, серйозні мислі і жарти нашого народу в різних його роз-верстованнях, його сусідів, його соціальний стан, його життя громадське й індивідуальне від коліски до моги-ли, його традиції і вірування, його громадські й етичні ідеали. Все це наповняє нас правдивими гордощами, коли в тім поетичнім дзеркалі бачимо здорову, чисту й так рухливу і невтомно творчу душу нашого народу»⁶.

В наші дні серед пісенних жанрів сучасної поетичної творчості коломийці належить одне з провідних місць і за кількістю перебуваючих нині в обігу зразків, і за те-матичним розмахом, і за інтенсивністю творення та по-ширення в народі.

Відомо, що міра збереження форми та змісту давньої поезії в нових умовах — неоднакова. Деякі пісні, особли-во ті, що пов'язані з неіснуючими нині обрядами, забу-ваються, і лише їх окремі образно-стилістичні прийоми лягають в основу нових творів, деякі продовжують жити, зазнаючи досить відчутної трансформації.

Коломийки ж, успадковані поколіннями радянських людей, які прийняли естафету народної духовної культу-ри минулого, перейшли в репертуар сучасних співаків майже без змін. Зрозуміло, що це стосується тільки того коломийкового масиву, який відображає так звані вічні загальнолюдські теми: кохання і ревності, розлуку і горе, вірність і надії — справжені або втрачені. Безліч коло-мийок, створених попередніми поколіннями, сприйма-ються сьогодні не як пам'ятки старовини, а як активно діюча сучасна творчість.

За радянської доби, коли, як підкреслив В. І. Ленін, для трудящих були створені всі умови, щоб вони могли «проявити себе, розгорнути свої здібності, виявити та-ланти, яких в народі — непочате джерело»⁷, перед на-родною творчістю відкрилися шляхи до небаченого роз-квіту. Новими барвами засвітилася і коломийка — най-більш гнучкий і оперативний жанр, чудово пристосо-ваний до того, щоб швидко реагувати на події не тільки родинного, а й громадсько-політичного життя.

Найголовніші коломийкові групи відображають праг-нення трудящих Буковини, Західної України та Закар-паття до возз'єднання з Радянською Україною, славлять патріотичні подвиги нашого народу під час Великої Вітчизняної війни, показують щасливе життя трудящих міста і села в післявоєнний період, закликають бороти-ся за мир у всьому світі, зміцнювати дружбу народів, співають хвалу Комуністичній партії і великому Леніну.

Частина українського народу, роз'єднана з своєю ма-тір'ю — Радянською Україною Дністром і Збручем, не переставала сподіватися на визволення. Усвідомлення

⁶ ЛНВ, т. 26, 1906, стор. 502—503.

⁷ В. І. Л е н і н, Твори, т. 26, стор. 363.

кровної єдності з братами українцями і росіянами, тверде переконання, що тільки в Радянському Союзі людина може почувати себе вільною, відображене у великому циклі коломийок про втечу до Радянського Союзу.

Ой піду я у Росію, бо там добре жити,
Та чорт буде Хортійові за пенга служити.

Ой піду я у Росію, рідні мої браття,
Хай живе Союз Радянський, наше Закарпаття!

Вздовж кордону, що розділяв єдинокровних братів, мов чорні примари, бовваніли на Дністрі кістяки спалених румунами мостів. Після визволення Північної Буковини через річку перекинулися нові міцні мости дружби.

Ой хто ж того мости зводить через Дністер нові?
Буковинці й подоляни, хай будуть здорові!

Мотив дружби народів, збратаних у великій радянській сім'ї, що зазвучав на визволених землях, стає одним з провідних у тематиці радянських коломийок.

Доки сонце буде гріти, а місяць світити,
Любов, дружба межі нами буде ся кріпити.

Крилатий вираз про те, що музи мовчать, коли говорять гармати, був спростований поезією Великої Вітчизняної війни. Одночасно з гнівним і грізним словом поетів-професіоналів закликала до мужності й перемоги народна поезія, яка в тяжку годину випробувань підняла з глибин людської пам'яті найдосконаліші образи, мобілізувала і взяла на озброєння все краще, що було в її запасах. Активною бойовою силою стали й коломийки, в художній тканині яких утвердилися образи весняного грому, сивого орла, що символізують героїзм, незламність і волелюбність.

Фашистська неволя на окупованій території пробудила спогади про давню турецьку навалу, і в коломийках зринають образи колючого терня, що «ранить тіло злими колючками», турків-яничарів, зажуреної України, бідних невольників, яких «фашисти крають канчуками». Один з найдавніших у слов'янському фольклорі образ жнив як підсумку попередньої діяльності («хто посіє вітер, той пожне бурю») з певною трансформацією використано в коломийці-погрози фашистам:

Не діждеться німець-ворог пшениченьку жати,
А діждеться клятий ворог лютої розплати.

Сонце, що заблиско у вікні — традиційний символ радості, свята, веселощів, посідає центральне місце в коломийках, коли «стала перемога на радянським боці».

Ой як гарно сяє сонце до хати в віконце,
Рада хата, що без ката запрошує брата.

Традиційні образи червоної калини, маку серед поля, квітучої вишні, сяючої зорі, — всі ті символи, що їх народна уява пов'язує з радісним, піднесеним настроєм, чудово вплітаються в картини сучасного життя радянських людей — будівників комунізму. Але, за влучним виразом М. Т. Рильського, «нове життя нового прагне слова». Цікаво, що самі коломийкарі вказують на необхідність творчого переосмислення старих традиційних образів відповідно до нових понять.

Летить наша коломийка полями, лісами,
Засвітилася яскрава зіронька над нами,

Ой не тота зіронька, що з неба сміється,
Але тота, що на землі спутником зветься.

Визначальними рисами радянських коломийок є їх патріотизм і той життєутверджуючий пафос, що міг народитися тільки в умовах, коли трудова людина усвідомлює своє місце у громадсько-політичному житті країни і відчуває відповідальність за всі її діла й діяння. Недавні наймити стали господарями своєї долі і рідного краю.

Колись того не видали, колись і не знали,
Щоб гуцула у Верховну Раду обирали.

Велич зображуваних подій, прагнення воздати хвалу натхненниці успіхів і перемог нашого народу — Комуністичній партії, потребували глибокої точної думки і кондесованого, афористичного її формулювання. Так народилися коломийки-гасла, коломийки-здравниці.

Летить голуб, летить білий на чисту воду;
Нема кращого на світі, як мир для народу.

Із зміною масштабів мислення навіть звичайні побутові категорії набувають нових вимірів. Одна річ, коли в дореволюційній коломийці дівчина, віддана в сусіднє село, скаржиться, що вона опинилася в далекому краю («дала-с мене, моя мати, за гори бивати, а я тобі не потятко, щоб перелітати»), а зовсім інша, коли, як співається в сучасній коломийці, «од села до села ходять телефони» і за півгодини можна дістатися рейсовим автобусом до найдальшого села в районі, коли звістки поширюються не за допомогою традиційних трембіт, а по радію, бо «скрізь над нашими хатами павутина мідна, ввмікнем радіо — співає вся країна рідна». Міняється, поглиблюється зміст новин, які хвилюють людей. Коли вслід за традиційним заспівом «ой у селі (назва) сталася новина» розповідалося про якусь хатню пригоду, то шахтарі закарпатського селища Ільниця використали його з іншою метою.

Ой на шахті у Ільниці сталася новина:
Ой прибула із Донбасу нова врубмашина.

«Транспортери», «уралки», «моторні пили», «врубма-
шини», навіть «атомні комбайни» — таке збагачення
лексики радянських коломийок є явищем цілком зако-
номірним і органічним. Нові події, все, чим живе країна,
неодмінно фіксується в пам'яті народу, а увійшовши
у його свідомість, ставши звичним фактом, поступово
проникає і в побутову лексику, а звідти — у поетичні
твори. Так народжуються нові метафори й порівняння.

Ой який же, легінику, з тебе баламутник,
Ти ся крутиш вколо дівки, як круг Землі спутник.

Сильним, активним струменем у тематиці коломийок
є гумор та сатира, спрямовані проти ледарів, спекулян-
тів, п'яниць, нероб, безгосподарників. Такі коломийки,
створені «на злобу дня» й виконувані в агіткультбрига-
дах, хорах-ланках, та інших самодіяльних колективах,
користуються великим успіхом і відіграють значну ви-
зовну роль.

Було б несправедливо твердити, що поспіль усі творці
коломийок уміють доречно оперувати новими поняттями
й зворотами, почерпнутими із друкованих джерел або
радіо. Іноді вирази, що мають глибокий, політично зна-
чимий зміст, затираються від надто частого ужитку,
стають штампами, а потім перемандрують у коло-
мийки.

Стилістичні недовершеності окремих новотворів ні
в якому разі не можна вважати ознакою деградації жан-
ру. Навпаки, слід завжди пам'ятати слова М. І. Калініна
про те, що народ створює пісні протягом століть, нескін-
ченно удосконалюючи їх і доводячи до завершеності,
і що жодна велика людина не може за свій короткий
вік провести таку роботу⁸. З коломийками, як і з іншими
фольклорними творами, відбувається той процес, який
М. Т. Рильський назвав «колективним редагуванням
у часі». Із тисяч новостворених зразків відбираються
кращі, які поповнюють скарбницю духовної культури
народу.

Як уже було сказано, коломийковий зміст може про-
являти себе лише в одній формі — дворядковій строфі
з 14 складами в кожному рядку. Існують, щоправда, від-
хилення від цієї норми, коли один з рядків, або й оби-
два, скорочуються на один склад, але це тільки винятки,
які підтверджують існування правила. Щоб точно укла-
сти речення у традиційну ритмічну схему, співак пови-
нен мати тонке поетичне відчуття і проявляти винахід-
ливість, доповнюючи рядок вигуками або повтореннями
того самого складу чи слова. Причому робити це він
мусить так, щоб повтори не тільки заповнювали вільний

⁸ Див. М. І. К а л і н і н, Статті, речи, беседи, М., 1957, стор. 181.

простір в рядку, а й організували танцювальний ритм,
підкреслювали його енергійність, напруженість.

Т а й хто буде т а й пшеницю т а й на лані жати.
Т а й хто буде т а й Іванкові кучері чесати?

Повтор коротких звукосполучень може відігравати
звуконаслідувальну роль: «Там то-м ходив, там то-м хо-
див, там то-м находився» (бубон), «Ой тадріта, моя мам-
цю, тадріта, тадріта» (цимбали), «Сіда й ріда, сіда й
ріда, сіда рідайшани» (скрипка). Ці звукосполучення
імітують інструменти троїстої музики, якою звичайно
супроводжуються коломийки.

Коли рядок не вкладається в усталений розмір, вдаю-
ться до скорочення одного із складів. Це робиться за
рахунок пропуску голосної: «та болять ня, мамко, руки
в д чужої роботи», «та в н а мені говорила», або заміни
голосної на приголосну: «моя хижа на городі китицями
в б в и т а», «та підемо нивку в р а т и, най жито бушує».
Ці, на перший погляд, неприродні збіги *вбв, вд, вн, вр*
насправді відбивають особливості місцевих говірок, де
часто зустрічаємо перехід *о у в* — *вбідати, вбіватися*.

У дворядковій коломийковій строфі рима, зрозуміло,
тільки суміжна, але вона стала обов'язковою і для роз-
горнутих коломийок, що складаються з двох, чотирьох
і більше строф. Канонічне суміжне римування з жіно-
чою римою спричиняється іноді до зміщення наголосів
у римованих словах.

Іхав милий у дорогу, мені н а к а з у в а в,
Щоби мов біле личко ніхто не ц і л у в а в.

Такі наголоси не відповідають розмовній мові, але не
порушують пісенної традиції, бо ця невідповідність по-
мітна тільки при читанні. В живому ж виконанні змі-
щення наголосу нівелюється, розчиняється в мелодії, як
це трапляється і в багатьох довгих піснях. Порівняймо:

Ой дівчино, шумить гай, ко́го любиш забувай,
Нехай шумить, ще й гуде, ко́го люблю — мій буде.

Тонкий поетичний слух не дозволяє співцеві нехтува-
ти прийнятими в живому побутуванні розмовними та
пісенними нормами, а лише допомагає вдало користува-
тися їх широкими можливостями. Незважаючи на обме-
ження суміжним римуванням і жіночою римою, коло-
мийки ніколи не справляють враження одноманітних.
Щоразу вони повертаються новими поетичними граня-
ми. Цьому сприяють і витончені рими, яким, певне, по-
зачадили б найталановитіші митці-професіонали:

Ой тече вода, тече, та й б'ється на г а т ку,
Стародавній, мамцю, любко прийшов мі на г а д ку.

І багатство асонансів та внутрішнє римування, яке замі-
нює прикінцеву риму.

Ой мамко, каже, м а м к о, серце мі ся з а м к л о
Не ключиком, не колодков — за рибков солодков.

24

25

Легко й невимушено звучать коломийки-каламбури, в яких відчувається нарочита гра слів.

А в Данила нема жь и т а, та й не буду жь и т и ⁹,
Але буду у Данила на печі л е жь и т и.

Майже постійною ознакою коломийки є її двопланова будова. У першому рядку подається образ природи, що має символічне значення і підготовляє сприймання конкретного, реального образу, закладеного в другому рядку. Такий паралелізм властивий також більшості ліричних пісень, але там він відіграє роль своєрідної інтродукції, за якою розгортається основна фабула. У коломийці ж, обмеженій всього двома реченнями, на заспів падає більше смислове й емоційне навантаження, ніж у ліричній пісні. Властиве коломийкам і прямолінійне зіставлення, і більш ускладнене, що вимагає асоціативного мислення.

Та як верба замерзає взимі над водою,
Так мі, любку, замерзає душа за тобою.

Ой ішов я в полонину — студено подуло.
Якось мое закохання за мні призабуло.

Зустрічаємо й високомистецькі зразки тонкого психологічного паралелізму, зобов'язані своїм виникненням людині з безпомилковим поетичним смаком, глибоко емоційній і схвильованій.

Ой шумить гай дрібним листям, а поле травую,
Серце плаче голосами, а очі — сльозую.

Урвалася тота струна, що майтонко гула,
Віддалася тота дівка, що майфайна була.

Двоплановість коломийки іноді проявляється не в паралелізмі, а в антитезі, але поетичне значення такого прийому залишається тим же — першим рядком підсилити значення сказаного в другому. Двоплановість настільки заволоділа коломийками, що в деяких із них перший рядок стає просто даниною традиції, загальником, думка якого ніяк не перегукується з тим, про що йдеться далі. Це або вказівка на місце, яке, проте, не має ніякого конкретного значення, — «на тім боці при потоці», «ой у лісі на орісі», «ой у лузі на галузі», «горі йду, долу йду», чи на час дії — «сеї ночі опівночі», або образ, взятий з флори чи фауни рідного краю — «ой зацвіла калинонька», «ой у мене на городі виросла шалата» (нетоя, оргона, шальвія, фіалка), «ой летіла зозули-

⁹ А в Данила нема ж и т а, та й не буду ж а т и (Прим. упорядника).

ця» (кавка, качечка, потятко). Такого роду зачини сприймаються як поетична прикраса, і ні виконавці, ні слухачі не задумуються над справжнім значенням словесних формул, часом позбавлених будь-якої логіки. Наприклад:

Ой їде машиниця ш и н а м и в поперек.
Було би нам полюбитись хоч роком наперед.

У коломийках соціально-побутового змісту, особливо, в сучасних, помітна тенденція до уникання зачинів. Це й зрозуміло, оскільки публіцистичне спрямування основної думки не завжди вимагає аналогій з образами природи.

Коломийки, як і інші види народної пісенної творчості, мають усталену поетику, традиційні образи-символи, постійні епітети й метафори. Максимальної художньої виразності вони досягають не завдяки несподіваним, незвичним смисловим зв'язкам, знайденим у використанні оригінальних тропів, а завдяки точності зображення, зримості й пластичності образів, що вражають благородством, витонченістю без прикрас.

О. О. Потєбня висловив цікаву думку про те, що кожний троп сам по собі вже є художнім твором у мініатюрі. В цій найменшій образній частинці закладено суть цілого. Лаконізм коломийки вимагає особливо великого смислового й художнього навантаження тропу. Творці коломийок оперують художніми образами, взятими із повсякденного побуту, з трудових буднів. Але як майстер-умілець, маючи за матеріал звичайну солому, відтворює нею цілу гаму кольорів і відтінків, і з-під його рук виходять зразки справжнього мистецтва, так і коломийкарі, дуже вимогливо й економно ставлячись до слова, створюють художньо завершені мініатюри.

Ой не літай, коростелю, попід тоту стелю,
Не натрясай миленькому на білу постелю,

Ой бо тота постілонька воском покапана,
На милому сорочечка сім неділь не прана.

Образ покапаної воском постелі викликає в уяві образ вмираючої жінки, яка тримає в руках запалену свічку. Віск капає на постіль, а вона вже не в силі підвести руку. І після смерті любляча дружина жалує свого милого — нікому йому випрати сорочку, нікому змінити постіль. Так коротенька коломийка завдяки найпростішим художнім прийомам дає простір для домалювання розгорнутої трагічної картини.

Іноді для зображення певного психологічного стану героя береться один-єдиний образ — символ. Його повторами й нагнітанням підготовляється ґрунт для глибшого сприймання головної думки, закладеної в останньому рядку.

Редьку саджу, редьку сію, редьку підливаю
Рости, редько, великая, на зиму сховаю.

Рости, редько, великая, не будь же гіркая —
За тобою, мій миленький, туга великая.

Приєм нагнітання, повторюваності асоціацій, характерний для ліричної пісні, властивий і коломийкам. В одній з них зачин «рибалонька по бережку блудить» вжито чотири рази для посилення емоційності образу сумуючої дівчини: «а милая по милому білим світом нудить», «тяженько зітхає», «білі ручки ломить», «як горлиця, б'ється».

Постійним художнім компонентом коломийки є метафора. В основі її завжди лежить порівняння, з допомогою якого якого знайомі явища бачимо в новому освітленні.

Жеби тебе, мій миленький, перунойки трасли,
Же на моім білім личку ягодойки згасли.

Метафора — ягоди, тобто рум'янці щік, особливо грає в даному контексті завдяки кольоровому контрасту біле личко — червоні ягоди. Епітет «червоний» настільки постійний у поєднанні зі словом «ягоди», що розуміється сам по собі, навіть неназваний.

Важливу роль у коломийці відіграє відсторонення — вид метафори, коли художня деталь заміняє ціле: «ой пішла у катуни чілочка жовтенька», «ви, дрібонькі коралики, ходіть танцювати, а ви, грубі, зобручками, йдіть додому спати».

Один з найпростіших видів метафори — порівняння, без якого коломийка майже не обходиться. Тут і безсполучникові конструкції — «прийшла влада народная, зацвіла калина», і приховане орудним відмінком порівняння — «куди мила походила, дзвінком подзвонила», і традиційні, утворені повними або видозміненими підрядними реченнями — «коли моя миленькая по садочку ходить, видить мі ся, що за нею біла ружа сходить»; «находився до дівчини, як голуб до жита»; «ой обсіли мене діти, як калину цвіти».

Ці порівняння, залежно від призначення, мають або ліричне забарвлення (так, образ цвіту калини, сивого голуба символізує ніжність, лагідність, чистоту), або викривально-іронічне, коли образи малюються за допомогою побутової, зниженої лексики — «витріщила оченята, як жаба в капусті», «в неї очі, як тарелі, голова, як жорна», «дівчата дурні, як телята», «парубки, як ріпа печена».

Для порівнянь використовуються ідіоматичні звороти й приказки — готові, відшліфовані словесні формули, що прекрасно відтіняють основну думку коломийки: «ой надворі так тихенько, лиш би мак сіяти»; «та так кортить до дівчини, як злодія вкрасти»; «котять

мі ся сльози з очей, як ниточка з клубка»; «нехай верба груші родить, я ся не поверну».

Зауважимо принагідно, що прислів'я може бути й основним змістом коломийки. Воно або цілком укладається в коломийковий рядок, як у цьому випадку:

Ой я змерз, як той пес, через гору йдучи,
Ой я змок, як той вовк, дівча шукаючи.

Або знає певної трансформації. Так, жартівлива приповідка «Позичте решета, бо муки нема, та якби ще масло, то були б вареники» співається як коломийка:

Зварила би-м пироги, та не маю масла,
А сира би-м роздобула, коби мука красна.

Приказка «Діти, діти, де вас подіти» розгорнулася в строфу:

Ой ви, діти мої, діти, де би вас подіти?
Та покладу у коробку — мете шкроботіти.

А приказка-прикрета «зозуля колосом вдавилася» стала темою коломийки з традиційним заспівом:

Ой кувала зозуленька тонким голосочком,
Поки вна ся не вдавילה житнім колосочком.

Малогабаритність коломийкової форми змушує до граничної економії в користуванні художніми засобами. Звідси афористичність, що споріднює коломийку з прислів'ям, де у стислій формі виражається колективна мудрість, погляд на мораль, на норми поведінки, на майновий стан: «не лакомся на маєток, не бери відміни»; «ліпше мати файну дівку, ніж сім моргів поля»; «котра дівка — робітниця, до тої берися, але котра ледащиця — бігме, стережися!»; «паскудному, плюгавому жупан не поможе»; «дають їсти, дають пити, всячини доволі, а честі нам ніхто не дасть, як не маєм свої»; «не дай личка цілувати, з розуму ся звести, не дай, каже, русу косу без вінка розплести».

Досить широко вживаним поетичним засобом коломийки є гіпербола. Але реалізм художнього мислення у народній творчості, особливо в коломийках, такий сильний, що вона тільки трохи підсилює настроєву тональність висловлюваного, не справляючи враження перебільшення.

Ой ніхто так не заграє, як Іван весело,
А Йванову скрипку чути на десяте село.

Коломийкам не властива споглядальність. Вони щирі, з граничним самовираженням. Автор, виконавець і герой — одна й та ж особа, що розкриває свою душу, розповідає про свої власні, а не вигадані пригоди, враження і спостереження, маючи на увазі співчутливого співбесідника чи групу слухачів, яким цілком довіряє.

Ліричне звучання коломийки поглиблюють пестливі епітети, які наче наближають зображуване до слухача, створюють задушевну інтимну атмосферу. Під впливом традиційних пестливих прикметників та іменників типу серденько, рученька, зозуленька набули граматично невластивої їм зменшувальної форми й дієслівні інфінітиви: «та як будеш любиточки», «гадаюся жени тоньки», «я дам тобі напийки».

Поряд з постійними епітетами, характерними для системи художніх засобів народної поезії, знаходимо нові, емоційно насажені: «гіркий вітер», «тугі морозечки», «Черемош воркітливий», «мережані брови», що виникли в результаті індивідуального творчого пошуку, коли добирається слово, здатне найточніше передати настроєвий, звуковий чи зоровий нюанс.

Художньою завершеністю і простотою відзначається коломийка:

Котилася перстенина з гори на долину,
Та хвалився багацький син, що я за ним гину.

Не хвалися ти, багачу, за тобов не згину,
Най за тобов тоті плачуть, що в болоті скачуть.

Хоть бо я ся не віддала, таки я не плачу,
Я такого парубочка ще й на рік не втрачу.

Високе почуття людської гідності висловлене дівчиною-біднячкою в майстерній, насиченій художніми засобами формі. Суміжне (потрійне) римування, збагачене асонансами, поєднується з внутрішньою римою (перстенина — долину, син — гину, багачу — плачуть — скачуть — втрачу). Традиційний зачин «котилася перстенина» підкреслює головну думку: співачка не дорожить перснем — символом заручення. Евфемічна метонімія «тоті, що в болоті скачуть» підсилює іронію. «Не знаєш, чому більше дивуватись: чи багатству поетичних моментів, чи широті й різноманітності життєвої обсервації, чи мелодійності, грації та простоті язика, — писав І. Франко. — Жарти пересипаються з висловами глибокого чуття, чистий запал мішається з іронією, ніжність з брутальними погрозами й прокляттями — зовсім як у дійсному житті. Автори і авторки пісень не люблять церемоній і добирають найвлучніших слів, щоб передати свої почуття»¹⁰.

Розглядаючи тональність коломийок, переконуємося, що ліричний струмінь у них дуже сильний, але не переважуючий, оскільки не менш сильним є струмінь гумористично-сатиричний. Коломийки обох планів виступають у такій тісній єдності, що важко надати перевагу одному з них. Усі тематичні групи коломийок пройняті славнозвісним українським гумором, що свідчить про

¹⁰ ЛНВ, т. XI, 1907, стор. 167.

оптимізм і життєву силу народу, який не схиляється навіть у найтяжчих обставинах, а бореться й перемагає, бо «народ — то не одиниця, що мучиться, вичерпується; він жиє все повним життям, що... об'являється в різних формах, між іншим і в поезії»¹¹.

Дотепне слово незмінно звучить у коломийках, що відображають стосунки між молоддю. Жарт скрашує розповідь про незгоди у родинному житті. Уміння з гумором поставитися до тяжких соціально-економічних обставин робить людину сильнішою, звеличує її гідність, надає моральної переваги над ворогом.

Однією з форм прояву гумористичного змісту коломийки є її відповідна переробка, яка стала можливою завдяки усталеності художніх прийомів при зображенні позитивних явищ. Відштовхуючись від загальновідомого зразка, співак створює новий жартівливий варіант. Комічний ефект у такому разі досягається зіткненням ліричного зачину й жартівливого закінчення, що різко контрастує із сподіваним. Скажімо, початок коломийки «ой дівчино, дівчинонько, там то-с мі миленька» вимагає закінчення «як у полі при роботі вода студененька», але замість нього підставляється рядок — «як у лісі при горісі зогнила підпенька».

Подаємо декілька таких контрастуючих зразків, що не увійшли до даного збірника:

Ой ішов я до дівчини но еден разочок,
Не міг я ся надивити, як на образочок.

Ой ходив я до дівчини іно один вечір,
Не міг я ся надивити, як на хвіст овечий.

А де-с була, що не чула, як я тебе кликав,
Як я твоє подвір'ячко барвінком обсипав,

А де-с була, же-с не чула, як я тебе кликав,
Я для тебе за рутоньку бодячка намікав.

Ой чия то дівчинонька, чи не того вуйка,
Убралася в коралики, як сива зозулька.

Ой чия то дівчинонька, чи не того вуйка,
Убралася в коралики, а під носом булька.

Ой я тоє дівча люблю, що раненько встає,
Що раненько до череди товар виганяє.

А я тото дівча люблю, що вно рано встає,
В голову ся пошкрібає та й назад лягає.

Бодай тебе, бодай мене, бодай нас обоє,
Яке в тебе, таке в мене личко рум'яное.

Бодай тебе, бодай мене, бодай нас обоє,
Бодай тебе попри мене скулило утрос.

Крім коломийок, видозмінених з спеціальною метою викликати сміх, існують десятки варіантів того самого

¹¹ В. Гнатюк, Коломийки. — ЕЗ, т. XVII, 1905, стор. 17.

тексту, який, зберігаючи своє основне значення, частково змінюється залежно від ситуації, місця й часу виконання. Кожний співак може змінити відомий йому текст, міняючи лише окремі слова: звертання («ой коби ти, сестро, знала», «ой коби ти, мамко, знала», «коби ти, цімборко, знала»), назву села («а село Ремета на ямі, на ямі», «в Івані в ця х добре бути, бо село на ямі»), ім'я героя чи героїні.

Нові варіанти виникають і тоді, коли наступне покоління відшліфовує, додає щось до зразка, створеного попередниками. При цьому помітне прагнення до узагальнення, як сталося із циклом коломийок про Дзюбу.

В публікації 1821 р. (Pielgrzym Lwowski) читаємо:

Не вір, Дзюбо, козакові, що він люльку курить,
Бо він мовить, що тя возьме, а він тебе дурить,
Не вір, Дзюбо, козакові, що він огонь креше...

У всіх пізніших записах і публікаціях у цих та подальших строфах фігурує вже не ім'я, а узагальнений образ дівчини: «не вір, дівко...» і т. д.

Збагачується римування, синоніміка, оновлюється лексика. Так, коломийка, зафіксована В. Гнатюком, має примітивну дієслівну риму.

Я у свої мамунечки сама одна була
Я по воду не ходила, в саду вода була.

В сучасному ж записі ця коломийка має такий вигляд:

Я у свої мамунечки була одиничка,
Та по воду не ходила, бо в саду керничка ¹².

Поглиблюється в новіших зразках і психологічна образність. Із 30-х років XIX ст. фольклористам стала відома (зап. Жегота Паулі) коломийка:

Ой на горі, на високій зелені пруття,
Не вір, дівко, козакові, хоч каже: люблю тя.

В сучасному її варіанті (зап. М. Грицак в 60-х роках) перший рядок змінено таким чином, щоб створити настрій недовір'я:

Зародила верба грушки, а береза пруття,
Не вір, дівко, козакові, що каже возьму тя.

Свого часу один польський дослідник назвав краков'яки «нескінченною піснею народу», бо вони є імпровізаціями чи експромтами, що народжуються і вмирають тисячами. Великою мірою таке визначення можна віднести й до коломийок, в яких імпровізаційний момент теж дуже значний. Це стосується як виникнення окремих нових зразків або варіантів, так і в'язанок, де коло-

¹² Див. Буковинські народні пісні, К., 1963.

мийковий матеріал комбінується за тематичною спорідненістю, або за близькістю формальних ознак. Найчастіше ж характер імпровізації залежить від чисто суб'єктивних причин — настрою, уподобань і пам'яті виконавця.

Самобутня краса коломийок здавна привернула до себе увагу шанувальників народної поезії — аматорів, поетів і вчених. В рукописній спадщині Ю. Венеліна і М. Шашкевича, О. Бодяньського і Ю. Федьковича, С. Руданського і С. Воробкевича та багатьох інших культурних діячів України залишилися численні записи коломийок, які свідчать про велику зацікавленість у цьому жанрі.

Перші відомі нам записи коломийкових строф належать до XVI ст. Це — написи на табулятурах для лютні ¹³. Досить повний текст пісні, яку Ф. Колесса вважає прототипом коломийки, зберігся з середини XVII ст ¹⁴.

В одному з листів Марії Казиміри Замойської до Яна Собеського від 1659 р. цитується пісня:

Чи я тобі не казала, чи не говорила,
Не йти було на Самару, щоб я не тужила.
Ой дзень, дзень на весь день,
Ой гоц, гоц на всю ноц.

Чи я тобі не мовила, не бери волошки!
А в волошки білі ножки, червоні панчошки.

Чи всі тії сади цвітуть, що розвиваються?
Чи всі тії вінчаються, що залицяються?

Чи я тобі не мовила, ти, поганський сину,
Не вірю я твєї любові, нарадиш новину.

Строфи, як бачимо, не пов'язані за змістом між собою, а тримаються лише на приспіві — «ой дзень, дзень...», який повторюється після кожної з них та на схожих записках — «чи я тобі не казала», «чи всі тії», «чи я тобі не мовила». Це один із способів нанизання коломийок у в'язанки. Окремі строфи цієї пісні зустрічаються і в інших коломийкових поєднаннях. Вся пісня має виразно танцювальний характер. Розмір її збігається з класичним коломийковим. Отже, цей твір справді можна вважати одним з найдавніших записів коломийки.

Дійшов до нас з кінця XVII ст. також співаник, опублікований 1913 р. М. Возняком ¹⁵, де міститься ціла в'язанка коломийок, з усіма типовими для цього жанру прикметами.

¹³ Див. Г. А. Нудьга, Українські народні думи в німецьких перекладах та критиці. — «Радянське літературознавство», № 6, 1964, стор. 68.

¹⁴ Ф. Колесса, Українська народна пісня на переломі XVII—XVIII ст. — «Україна», № 2, 1928, стор. 52.

¹⁵ М. Возняк, Українсько-руський архів, IX, Львів, 1913, стор. 34.

Ой листоньком дороженька запала, запала,
Давно ж свого миленького видала, видала.

Ой прилети, голубоньку, до мене, до мене,
Стушилося моє серце без тебе, без тебе.

Я до того да й до сего словеньком, словеньком,
А до тебе, голубоньку, серденьком, серденьком.

Прилетіли два голуби на мій двір, на мій двір,
Ударили крилоньками в мій покій, в мій покій.

Ой чого ж ти, голубоньку, гукаєш, гукаєш,
Чи над мене милішої шукаєш, шукаєш?

Ой не гукай, голубоньку, не гукай, не гукай,
А над мене милішої не шукай, не шукай.

В. Гнатюк розшукав матеріали, що свідчать про популярність коломийок різних верств населення за часів народно-визвольної війни 1648—1654 рр.¹⁶

Таким чином, за даними цих дослідників, коломийка була відома вже XVII ст. Більше того, на підставі вивчення ритміки і мелодій коломийок Ф. Колесса висловив припущення про ще глибше її коріння. «Головну масу коломийок, — писав він, — що визначаються справді артистичним викінченням у тексті і мелодії і співають-ся скрізь в однаковій незмінній формі, зложено, мабуть, в добі розцвіту народної творчості — т. є. за часів козаччини»¹⁷.

Для визначення періоду утворення і походження тієї чи іншої форми важливу роль відіграє розмір, оскільки кожна пісня, за справедливим твердженням О. Потебні, складається на зразок попередньої, тобто прилягає до неї своїм наспівом і віршовим розміром.

У спеціальній роботі «До історії коломийкового розміру»¹⁸ І. Франко доводить, що чотирнадцятискладовий коломийковий розмір $(8+6)2$ або $(4+4+3+3)2$, або $(4+4+2+2+2)2$, або $(2+2+2+2+3+3)2$, генетично пов'язаний з давніми десятискладовими піснями, зокрема, колядками й щедрівками. Утворився він через повторення частини десятискладового рядка двічі.

Ой їхали козаки з обозу (10 складів).

Ой їхали, ой їхали козаки з обозу (14 складів).

В більшості найдавніших зразків коломийок дійсно наявний такий повтор. Перехід від традиційного десятирця, яким складена майже вся народна епіка сербів і болгар, до чотирнадцятискладового за рахунок повторення частини рядка спостерігаємо також у деяких варіантах сербських пісень.

¹⁶ В. Г. [Гнатюк], Старинність коломийки. — ЛНВ, № 12, 1905, стор. 235.

¹⁷ Ф. Колесса, Ритміка українських пісень. — ЗНТШ, т. 73, 1906, стор. 104.

¹⁸ І. Франко, Вибрані статті про народну творчість, стор. 120.

Чотирнадцятискладовий вірш відомий у літературі ще з XV ст., а в XVII ст. він був поширений уже на всій території України. Відомо також, що, крім власне коломийок, їх розміром складено історичні пісні (про Нечая, Бондарівну та ін.), а також цілу низку ліричних пісень давнього походження.

Ряд уточнень до питання про історію коломийкового жанру внесли радянські вчені¹⁹. Остаточо доведено, що початки коломийкового жанру сягають часів формування української народності, а не є породженням капіталістичної доби. Дійсно, в текстах коломийок широко відбиті побут і настрої покріпаченого селянства, опришківський рух, тобто події, хронологічно давніші за період розвитку капіталізму та загострення класових суперечностей на селі.

У лексиці багатьох коломийок, їх символіці, образності, в окремих граматичних зворотах відлунує глибока давнина: «ой бувайте, сусідоньки, близькі і далекі, бо вже я ся забираю межі чужі кметі», «ой учора пораненьку в селі бубнували», «закувала зозулиця межі двома корчі», «ой я піду погуляти з хлопці на улицу». Від поезії часів древньої Русі коломийка перейняла такі поетичні прийоми як: звернення до природи, мов до живої істоти («ой коби ти, сонце, знало, як мені тяженько», «полонино, зеленино, чому-с неоднака», «ой зелена ліщинонько, чому не вродила»), образ життєдайної сили води як вираження зовнішності чи настрою людини («тиха вода — гарна врода», «бистра річка — дівчина, як чічка», «вода каламутна — дівка смутна»). Про багатовікову історію походження коломийки свідчить, нарешті, й те, що вона зберегла ознаки синкретизму — поєднання танцю, музики й слова.

Ознаки стародавнього походження зберегли й короткі пісенні жанри південно- та західнослов'янського фольклору: сербське «коло», болгарське «хоро», чеське «до колечка», словацькі «карічка» (що означає «коло», «круг») і «каламайка» — всі вони поєднують елементи співу й танцю в колі. Саме у цій загальнослов'янській спорідненості, очевидно, й слід шукати найвірогіднішого пояснення назви «коломийка», хоч поряд із цим припущенням, вперше висловленим ще в 1840 р.²⁰, існують інші тлумачення. Назву пісні й танцю «коломийка» зв'язують, наприклад, з назвою міста Коломия, де ці пісенки і танці здавна були й залишаються дуже популярними. Назву ж міста, в свою чергу виводять від імені

¹⁹ Див. ст. О. І. Дей, Перлини Карпатського краю. — Коломийки, Львів, 1962; М. О. Грінченко, В. Г. Хоменко, Коломийки і частушки. — «Українська народна поетична творчість», т. 1, К., 1958.

²⁰ Див. Żegota Pauli, Piesni ludu ruskiego w Galicyi, Львів, 1840.

угорського князя Коломана (Калмана), який, за переказами, заснував Коломию в XII—XIV ст. Є й така думка, що коломийки вперше виникли в етнічній групі коломийців, які оселилися на березі річки Коломиї.

Незважаючи на те, що коломийка викликала велике зацікавлення збирачів та дослідників, в ученому світі її ще довго не визнавали самостійним жанром. Завдяки великій подібності, а часто й прямим збігам текстів і віршового розміру коломийок та ліричних пісень, деякі фольклористи, починаючи з О. Бодяньського²¹, схильні були вважати коломийки не окремим пісенним жанром, а уламками забутих довгих пісень, уривками їх, що виступають у нових поєднаннях.

«Еклектична коломийка бере з народної поезії все краще, окремими частинами, уривками, уламками і, будучи сама дуже невеликою за розміром, вдало зберігає й передає дорогоцінні елементи народної поезії», — писав М. Сумцов²².

Якщо О. Бодяньський брався точно вказати, від якої стародавньої пісні «відломилася» та чи інша коломийка, то М. Сумцов не міг не рахуватися з появою в період розвитку капіталізму великої маси нових коломийок. Учений висловив цілком слушне сподівання, що вони стануть міцним і здоровим паростком для подальшого розвитку поезії, коли джерело народного духу виявиться настільки свіжим і сильним, що з нього полетять «пісня вільна, дзвінка і чиста». Але він помилявся щодо причин, часу й середовища виникнення коломийок, назвавши їх продуктом застою в народній поезії, наслідком деградації давніх видів пісенності — дум, колядок, щедрівок, веснянок, весільних пісень.

Проти такої трактовки походження коломийок рішуче виступив В. Гнатюк. Він показав хибність уявлення вченого про фольклорний процес й оголосив коломийку такою формою поезії, в якій «проявлялися (бодай за XIX ст.) відгуки народного життя так само, як у інших формах народної поезії. Коломийки належить, отже, вважати зовсім самостійним витвором народного генія, паралельним до інших самостійних родів народної поезії»²³.

Подібність коломийки до ліричної пісні свідчить про їх тісну спорідненість, але далеко не завжди — про походження однієї від другої. Коломийка так само, як будь-який інший фольклорний жанр, не виникла на порожньому місці, а виростає на основі стародавніх поетичних традицій, адже складовою частиною кожного

²¹ Див. О. Бодяньський. О народной поэзии славянских племен, М., 1837.

²² Н. Сумцов, Коломийка, К., 1886, стор. 10—11.

²³ ЕЗ, т. 17, Львів, 1905, стор. XVII—XVIII.

акту творчості є переданий естафетою віків художній досвід народу. Співець, беручи з давнішої поезії якісь елементи, комбінує їх, розчиняє у новостворених, зігріває своїм живим почуттям, освітлює своєю ідеєю і віддає нащадкам для дальшого опрацювання.

Пісні — і довгі і короткі — не лежать нерухомим капіталом у сховищах народної пам'яті. Існує живий процес, при якому окремі частини старовинних пісень вкраплюються в нові. О. Бодяньський та М. Сумцов мали певну рацію, коли говорили про утворення коломийок від довгих пісень. Цей шлях можливий, але він не єдиний. У такий спосіб міг нанизатися один із разків того багатого намиста, яким, за словами І. Франка, є вся сукупність коломийок. Як за часів Бодяньського і давніше, так і тепер, одночасно з відокремленням строф із довгих пісень творилися і творяться пісні короткі, а серед них чи не найбільше — коломийки.

Існує безліч текстів, які на Лівобережній Україні співаються як розлогі пісні, а в Галичині, на Буковині й Закарпатті — як в'язанки коломийок. Так, І. Франко записав у Нагуєвичах коломийку «Лугом іду, коня веду, розвивайся, луже», перші дві строфи якої тотожні з відомою українською піснею, а Жегота Паулі опублікував коломийку «Тече річка невеличка з вишневого саду», широко відому на Наддніпрянщині як «довга пісня». Йому ж належить запис 30-х років XIX ст. коломийки, співаної в Золочівському повіті: «Вилий, мамо, тую воду, що-м ті наносила, прийми, мамо, того зятя, що-м ті полюбила». Варіант цієї коломийки був зафіксований 1965 р. в глибині Карпат у с. Буштино. Отже, саме як коломийка вона прожила принаймні півтора століття. Разом з тим відомо, що ці слова є приспівом до пісні «Туман ярмом».

Іноді пісенний рядок розгортається в цілу серію однотемних коломийок. Наприклад, довга пісня знає лише такий початок: «Чи ти чула, дівчинонько, як я тебе кликав, через твоє подвір'ячко сивим конем їхав», а коломийка варіює другий рядок: «як я тобі за ворота обарінки сипав», «як я тобі колопеньки поза хату микав», «як для тебе за рутоньку будячка намікав», «як я твою цілу хату калинов обтикав», «як я твоє подвір'ячко барвінком обсипав».

Прикладів аналогій і текстових збігів коломийок та довгих пісень можна навести дуже багато. Але якщо ті самі або близькі тексти виконуються на різні мелодії, серед них і на коломийковій, то, очевидно, нема підстав твердити про залежне походження коломийкових варіантів. Справа тут у пісенних традиціях та в уподобаннях.

Поряд із утворенням окремих коломийок за рахунок відгалуження з довгої пісні, відбувається процес

зрощення окремих коломийок у таку органічну єдність, що вони стають самостійними піснями. Так, П. Руснак зафіксував наприкінці XIX ст. у Заставницькому повіті пісню «Ой згоріла стирта сіна на жовтім пісочку». Тісного смислового зв'язку у ній між строфами нема. Крім того, в давніших записках, зокрема в Я. Головацького, ці строфи виступають як окремі коломийки. Так само утворилася і пісня «Тече вода з-за города» (див. ф. 14—3, од. зб. 70, стор. 10). Однотемні коломийкові строфи злютувалися у сталу в'язанку, її почали виконувати на знайому пісенну або новопідібрану мелодію — і виникла нова пісня.

До ліричної пісні коломийка почала тяжіти, відірвавшись від своєї танцювальної основи і ввібравши в себе різнобарвну гаму настроїв, почуттів, психологічних і моральних понять, а пізніше переконань і поглядів громадсько-політичного характеру, вдосконаливши словесний малюнок і музичну орнаментацию.

Крім ліричної пісні, коломийка має багато «родичів» серед творів, що належать до малих форм української пісенності. Найближчі до неї — частушки, козачки, краков'яки, вівати, чабарашки. Їх споріднює короткий розмір, сфера побутування і призначення. Всі вони мають танцювальну основу, можуть виконуватися на гулянках як жартівливі перепалки між молоддю, бути, нарешті, елементом обряду, найчастіше весільного, веснянкового та жнивного. У давніх фольклорних публікаціях (П. Гнедича, П. Куліша, Б. Грінченка, В. Милорадовича) і в найновіших, зокрема в серії «Українська народна творчість», зафіксовано чимало коротких пісеньок, які від коломийок можна відрізнити, тільки знаючи їх мелодію. Популярність цього роду пісеньок засвідчив і такий чудовий знавець українського фольклору, як Ів. Нечуй-Левицький, вклавши в уста однієї з героїнь «Кайдашевої сім'ї» пісеньку:

А у батька свого горе — в свекра погуляти,
А у свекра — гірше пекла, світа не видати.

Близькі до коломийки жанри знаходимо й у фольклорі братніх слов'янських народів. Це польські краков'яки, мазури й польки, словацькі польки, каламайки, карічки й галикачки, чеські травниці, пісеньки до колечка і до вигравання, сербське коло, болгарські хоро та припявки. Певні аналогії можна провести між коломийками й малими пісенними жанрами народів світу: угорськими *kapászpóta* (піснями свинопаса) і *verbunkoszene* (військовими піснями до танцю), молдавськими та румунськими танцювальними приспівками типу «арделеана», німецькими *schneiderhüpfeln* (кравецькими підскоками), *gassenhauer* (вуличними пісеньками), французькими *vaudevilles* (веселими куплетами), італійськими *ritor-*

pello (ритурнелями), грецькими *dystychos* (короткими піснями), татарськими туркменськими дворятковими піснями типу кошук, гошок, чи гошма, індонезійськими пантунами.

Найбільше спільних ознак мають коломийки і частушки. На їх органічну спорідненість, а також на вплив коломийкової форми на російську, українську й білоруську частушку ще 1907 р. звернув увагу О. Зачиняєв²⁴. У радянський період це питання найдокладніше висвітлював М. Жінкин²⁵.

Українські радянські дослідники малих пісенних жанрів²⁶ завжди підкреслюють близькість ідейно-тематичної спрямованості, художніх засобів і соціально-побутової функції коломийок і частушок. Процес взаємовпливу, який має досить глибоке коріння, активно триває й тепер. Коломийка, що виникла не менше, як два століття тому, опублікована Залеським (1833 р.):

Позаростали стеженьки мохом і травою,
Де ходили, говорили, серденько, з тобою.

Позаростала стеженька зеленой ліщиною,
Де ходила, говорила з молодим дівчина.—

виразно перегукується з куплетом відомої російської пісні:

Позаростали стежки-дорожки,
Где проходили милого ножки,
Позаростали мохом-травою,
Где мы гуляли, милый, с тобою.

Давність походження цієї коломийки дає підстави говорити про вплив її на російську пісню. Тим часом деякі коломийки, особливо сучасні, мають сліди образності, властивої російським частушкам: «ой не буду води пити з нового чайника, не полюблю я простого, тільки на-чальника», чи «з неба зіронька упала на сивеньке сім'я, мене милий перепише та й на своє ім'я». Зрозуміло, що, крім спільних ознак, коломийки та частушки мають багато специфічного. Якщо говорити про російські та білоруські частушки, то ця специфіка полягає, насамперед, у національних особливостях їх образної системи. Від української частушки коломийка відрізняється давнішим походженням, що позначилося і на її тематиці й на емоційному ладі, а також рядом формальних моментів — віршовим розміром, характером римування, будовою строфи, структурою схеми.

²⁴ Див. А. Зачиняєв, К вопросу о коломийках. — ИОРЯС АН, 1907, т. 12, кн. I.

²⁵ Див. М. Жінкин, До питання про походження частушки. — «Етнографічний вісник», К., 1927, кн. V; М. Жінкин, Краков'яки, коломийки. — «Матеріали до етнології», 1929, т. 21/22, ч. 1; М. Жінкин, Коломийки. — «Червоний шлях», 1926, К., ч. 10.

²⁶ Див. праці А. Кінька та В. Хоменко.

У західнослов'янському пісенному фольклорі до коломийок найближче прилягають польські краков'яки. Це свого часу не могли не помітити упорядники пісенних збірок, де коломийки були опубліковані вперше. Обидва фольклористи — Вацлав Залеський (1833) і Жегота Паулі (1840), досить докладно характеризуючи коломийку, підкреслили її перевагу в порівнянні з краков'яком щодо тематичної різноманітності та багатства поетичних засобів. Пізніше твердження про генетичну спорідненість коломийок і краков'яків рішуче заперечив М. Сумцов, обгрунтовуючи свою думку різницею в розмірах, а також тим, що краков'якам ніби не властива двочленність. Розглядаючи докладно зразки обох жанрів, переконалися в тому, що багато краков'яків мають типові для коломийок зачини. Більше того, іноді вони ідентичні не тільки з українськими коломийковими, а й з рядом зачинів малих пісенних жанрів інших слов'янських народів. Порівняймо, наприклад, коломийку:

Тече вода із города, тече мала річка,
А мій милий такий красний, як у траві чічка.—

з польським краков'яком:

Plynie woda plynie,
Po kamkach huczy,
Kto nie umie wsychac,
Milosć go nauczy.

Такий же зачин маємо і в чеській травниці:

Teče voda, teče,
Po kamenioch hučí,
Kto vzdychat' ne umie,
Ej, laska ho nauči.

У сербському коло:

Текла вода текеліја,
Над њом расла шевеліја.

В болгарській припівці:

Вода тече, вода тече низ бело камене,
Че кой тича, че кой тича, вода да налее.

Ритмічна схема коломийки у, так би мовити, «чистому вигляді», звичайно, відрізняється від краков'яка, але і в українському і в польському фольклорі існують відхилення від класичних форм. Жегота Паулі записав коломийки, що і текстуально і ритмічно нагадують польський краков'як:

Чиста вода, чиста, де коники пийуть (12),
За едну дівчину всі ся хлопці бийуть (12).

А в збірнику Кольберга знаходимо польські пісеньки, що за всіма ознаками дорівнюють українським коломийкам:

Kole lasa, kole lasa gonila zajaca (14),
Ukasil ją w palez mały jaże do bolaca (14).

Відомі також факти пристосування того самого тексту до ритмічного ладу і коломийок і краков'яків. Так, паралельно існують у польському й українському пісенному фольклорі пісні:

Козак коня напував, Дзюба воду брала;
Козак собі заспівав, Дзюба заплакала.

Не плач, Дзюбо, не плач, люблю, поки я з тобою;
Як поїду на Україну, заплачеш за мною.

Jasio konia poił, Kasia wodą brała,
Jas sobie zaspiewał, Kasia zapłakała.

Nie płacz, Kasio, nie płacz, dosyć tego płaczu,
Pójdiesz do Jasiunia, gdyby do palacu.

Звертаємо увагу й на такі ознаки, однаковою мірою властиві обом жанрам, як повтори, суміжне римування та жіноча рима, а також на ту обставину, що різні тексти краков'яків, як і коломийок, можуть співатися на один мотив, або той самий текст може мати різні мелодії.

Крім коломийок, в українському пісенному фольклорі існує ще один різновид короткої пісні, схожий одночасно і на коломийку і на краков'як. Йдеться про лемківську співанку, типовий розмір якої (6+6)² збігається з класичним розміром краков'яка. Складається вона з однієї або кількох дворядкових строф, поєднаних спільним мотивом, заспівом або смисловими асоціаціями. Лемківська співанка споріднена також із словацькими короткими пісеньками.

Коломийка:

Співаночки мої любі, де я вас подію?
Збирала вас в чистім полі, у горах посію.

Лемківська співанка:

Співаночки мої, де я вас задіву?
На святу неділю по горах розсіву.

Словацька пісенька:

Спеванки, спеванки, кде сте са ви взали,
Чи сте з неба падали, чи сте расли в гаї?

Подібність форми словацьких коротких пісеньок до краков'яків відзначив ще О. Бодяньський, але він вважав це явище випадковим. Інакше, за його словами, незрозуміло, чому словацькі пісеньки не схожі на українські, а тільки на польські. Вище — на порівнянні краков'яків, а тільки на польські. Вище — на порівнянні краков'яків, коломийок, словацьких та лемківських співанок ми бачили, що подібність між усіма ними, безперечно існує. Її слід шукати не тільки в зовнішніх аналогіях, а, насамперед, у генетичній, типологічній та історичній спорідненості етнічних груп, яким належать ці твори. Серед

пісенних жанрів словацького фольклору найближчими до коломийок є травниці, валаські, пастерські та любосні пісні.

Травниці — дрібні пісеньки, найчастіше дворядкові, іноді поєднувані в цикли, співаються під час польових робіт. Виникають вони шляхом імпровізацій, за характером співу — мінорні, але бувають і жартівливі, що виконуються як приспівки до танцю. Тематика їх різноманітна. Крім висловлення особистих переживань і рефлексій, травниці, як і коломийки, багаті також на соціальні мотиви.

Порівняємо для прикладу травницю з коломийкою:

Ej, spniečko nad horou, pust'nas, gasda, domov,
Frajer mí je chory, kto mu poda vody.

Ой вечір вже вечоріє, вже сонечко низько,
Пускай мене, отамане, до милой не близько.

Популярні в Словаччині любосні пісні способом викладу, змістом і художніми засобами нагадують коломийки про кохання. Маємо в них, як і в коломийках, повтори, художній паралелізм і поетичну гіперболізацію краси коханого:

Ved som sa hadàla, ze hory horeli,
Ej, a to sa milymu líčka červeneli.

Нарешті, ще одна риса, що споріднює любосні пісні з коломийками — це безліч жартівливих характеристик парубка чи дівчини. Любосна пісенька складається з дворядкової строфи, ритмікою вона схожа на польський краков'як і лемківську співанку — (6+6)2.

У Чехії й Словаччині, особливо в Пльзенському краю, поширені приспівки до танцю, що зветься «каламайками». Метрична система їх і мелодійна схема збігається з українською коломийкою, але словесний матеріал набагато бідніший. Тексти в них відіграють другорядну, підпорядковану ритмові роль.

Каламайка, мік, мік, мік, воженілса комінік,
Ктеру взял сі за жену? Із Страмбора Марину.

Словацькі й чеські польки хоч і відрізняються від коломийки структурою та ритмом, проте їх споріднюють умови, характер і мета виконання.

Короткі пісенні жанри, що мають ряд спільних моментів з коломийками, зустрічаємо і в сербському фольклорі. Це, насамперед, бачванські пісні — імпровізовані дворядкові строфи, іноді у формі діалога, переважно родинно-побутового змісту.

Багато з них складено традиційним для сербів десятирцем, або чотирнадцятискладовим (коломийковим) розміром. Цікаво, що в збірнику Ф. Кугача „Južnoslovenske narodne porievke“ (Загреб, 1878—1881) зафіксо-

вано чимало пісень, які від українських коломийок відрізняються хіба тільки мовою:

Da bi snala, da bi snala, da bi tvoja bila,
Z mlekom bi se izmivala, kad bi lepša bila.

Відомий сучасний чеський фольклорист Л. Куба, посилаючись на численні приклади із збірника В. Караджича, твердить, що коломийковий розмір властивий сербській народній ліриці взагалі.

У болгарській народній ліриці короткі пісеньки типу коломийок не набули поширення, як у сербів, чехів та поляків. Але й тут є пісенний різновид, так звані «припявки», виконувані на вечорницях («седянках»), призначення яких — поетично висловити стосунки між молоддю — від жартівливих переходів до захопленого оспівування дівочої краси. Найбільше «припявок» являють собою побажання закоханих парі щастя. Ритмічна будова цих пісеньок різноманітна. Натрапляємо і на збіги з коломийковим розміром:

Каква мома видях, мамо, каква мома видях,
Долу на пчелиня, мамо, долу на пчелиня.

Для болгарських припявок, як і для коломийок, частушок, травниць і краков'яків характерна двочленність. Художній паралелізм чи антитеза зустрічається рідше, — найчастіше це скам'яніла словесна формула, заспів, не пов'язаний змістом з наступним рядком. Типовим заспівом є «Тече вода тече низ бело каменя» і «Дунава влече»:

Дунава влече латина —
Цвета на Блаже година,
Дунава влече отрова —
Минка за Любен готова.

Навіть побіжне зіставлення окремих груп малих пісенних жанрів слов'янського фольклору з усією очевидністю підтверджує їх тісні взаємозв'язки, взаємовпливи та взаємопроникнення, вказує на спорідненість у змісті й формі.

Змістове багатство, широкий настроєвий діапазон, оригінальність мелодійної орнаменталії — усе це виділило коломийку з-поміж інших видів слов'янської пісенності малих форм, засвідчуючи «велич того відламу нашої людської поезії, яким, мабуть, у такій численності, різносторонності та свіжості мотивів не може повеличатися ні один інший народ»²⁷.

Учені й письменники — росіяни, поляки, чехи, серби, угорці, румуни й німці, високо цінуючи поетичні якості

²⁷ І в. Франко, Рецензія на збірник коломийок, впорядкований В. Гнатюком. — ЛНВ, т. 26, 1906, стор. 502.

коломийки, здавна робили спроби познайомити свої народи з цим оригінальним видом пісенної творчості українців.

Починаючи з першої третини ХІХ ст., з'являються публікації коломийок в оригіналі та в перекладах, а також численні статті й розвідки про цей самобутній жанр української народної поезії²⁸.

Коломийка стала взірцем для творчості багатьох українських поетів, яких полонила смислова ємкість при граничному лаконізмі, зворушливий ліризм і яскрава життєлюбність, а також чітка, відточена форма, в яку чудово вкладається метрично-інтонаційний лад народної мови.

«Незвичайне багатство і різноманітність мови, висловів, образів, порівнянь, римів, короткий і ядерний стиль — це такі прикмети, яких не можна ігнорувати. Хто хоче писати гарно, хто хоче навчитись вислову, з якого не можна ні слова випустити і до якого не треба ні слова додавати, той мусить учитися коломийок напам'ять», — писав В. Гнатюк у «Передньому слові» до свого видання коломийок²⁹. Невипадково коломийковий розмір ліг у ритмічну основу творів Т. Шевченка, В. Забіли, С. Руданського, М. Шашкевича, Ю. Федьковича, А. Метлинського. Широко ним користувалися й наступні покоління поетів.

Коломийки увійшли в літературні твори як ілюстративний матеріал. Особливо органічно вони звучать в устах героїв оповідань І. Франка «Вугляр», «Вівчар», «Лесишина челядь» та ін. Коломийками проткане поетичне тло повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків». Крім прямого цитування коломийок для глибшого розкриття характеристики героїв, Коцюбинський використовує їх образність і в авторській мові: «Коломийка... така легенька..., що од неї за плечима виростають крильця». Порівняй: «ой легонька коломийка, легонька, легонька, через тую коломийку болить головонька». Або: «Марічка співанками косичила їхне розставання». Цей образ навіяний коломийкою про вівчарів, що закосичуються знайденими у траві співанками — «коли будуть вівчарики білі вівці пасти, будуть мої співаночки за крисаню класти».

Своє захоплення коломийками Коцюбинський висловив у листі до В. Гнатюка. «Просто подивляеш багатство народної творчості, багатство, колоритність мови. «Буду красти», певно скаже кожен письменник, читаючи сю книжку» (йдеться про тритомне видання коломийок, здійснене В. Гнатюком. — Н. Ш.)³⁰.

У радянський час коломийкову форму й образність талановито використали І. Кулик у циклі віршів «Мої коломийки», В. Бобинський у «Політичних коломийках», Д. Загул у триптиху «Коломийки». В українській радянській періодичній пресі (див., наприклад, одну з найдавніших публікацій — «Коломийки» Тодося в газеті «Червоний юнак», Полтава, від 13 VI. 1923) регулярно друкуються твори самодіяльних поетів, багато з яких написані в коломийковому ключі. Деякі з них настільки засвоюються народом, що втрачають авторство, обростають новими варіантами, лягають на відомі коломийкові мелодії і ніби народжуються вдруге вже як фольклорні твори.

Приєм стилизації під коломийки дуже вдало використав П. Воронько в пісеньках, написаних з агітаційною метою під час славнозвісного Карпатського рейду. Створені ним коломийки і тепер живуть, але вже як народна творчість, у місцевостях, де свого часу поширювалися у вигляді листівок.

Зв'язок української літератури з фольклором — органічний і взаємний. Беручи за синівським правом з народної поезії кращі її набутки, письменники вертають їй те, що гідне високого слова «народне». У цьому життєдайному кругообігу повнокровним ритмом пульсує коломийка. Дійшовши до нас з глибини віків, вона не постаріла, тим більше не пішла у небуття, а набирає дедалі більшої сили, оновлюється, молодіє, живе і житиме серед багатьох поколінь наших нащадків.

Н. С. ШУМАДА

²⁸ Див. бібліографію в кінці книжки. — Ред.

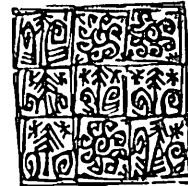
²⁹ ЕЗ, т. 17, 1905, стор. XXXIII.

³⁰ Зб. М. Коцюбинський і Західна Україна, III, К., 1943, стор. 26.

РОДИННО-
ПОБУТОВІ

РІДНИЙ КРАЙ. ГОСПОДАРЮВАННЯ

ПРИРОДА

1. Буковино моя мила, щедра і багата,
Розцвіла в сім'ї єдиній, вільна і крилата.
Люблю тебе, Буковино, за поля родючі,
Люблю тебе, як дівчину, за сади пахучі.
2. Та нема то в світі краще, як на Буковині,
Там садочок підбілений при кожній хатині.
3. Ой піду в Буковину, нігде не загину,
Буковина зелененька як літо, так зиму.
4. Чує мі ся, товаришу, чує, причуває,
Що в зеленій Буковині соловей співає.
Чує мі ся, товаришу, чує мі ся, чує,
Що в зеленій Буковині зозулечка кує.
5. Ой немає краю, краю на тій Верховині,
Як же любо, як же мило жить тепер людині!
6. Верховина зелененька, багата лісами
І горами і річками, мов народ піснями.
7. Нема краю веселого, як та Гуцульщина,
Коломийку заспіває найменша дитина.
Нема краю веселого, як гуцульські села,
Де ідете, там вчуєте пісеньку веселу.
8. Коломия, Отинія, Заболотів, Снятин,
Станіслав, Богородчани, Надвірна, Делятин.
9. Гори наші, гаї наші, файна полонина,
Нема ліпшої від тебе, наша Верховино.
10. Ой нема то краю, краю, над ту Верховину,
Коби мені погуляти хоть одну годину.
11. Та як собі заспіваю у гаю, у гаю,
Та дай, боже, много щастя миленькому краю.
12. Гей, нема на світі краще, як в руській країні,
Так миленько та красенько в нашій полонині.
13. Ой зелена полонина з вітром говорила:
— Подуй, вітре холоднейкий, чей би-м ся розвила.
14. Ой висока полонина з вітром говорила:
— Коби мене розорати, жито би-м родила.
15. Ой зелена полонина, зелена, зелена,
По три шори буковина на ній посаджена.

16. Ой Магуро, Магуройко, то ж ти не єднака,
З-під єдної вода тече, з-під другої млака.
З-під єдної вода тече, жеби ся напити,
З-під другої вода тече, би ся вхолодити.
17. Укопана керниченька на саме полудне,
Щоби з неї воду пили подорожні люде.
18. Ой зацвили фіалочки, зацвили, зацвили
Та всі гори, долиночки покрили, покрили.
19. Ой засвіти, місяченьку, засвіти, засвіти,
Та на тоті полонини, на хороші цвіти!
20. Ой вийду я на дорогу, ой боже мій, боже,
Садовина, як виноград, червона, як рожа.
21. Та зелена ліщинонька, чому-с не родила?
Бо тяженька зима була та мні зморозила.
Бо тяженька зима була, лютії морози,
Зморозила ліщиноньку та й зелені лози.
22. Хоть зелена ліщинонька, зелена, зелена,
Не вродяться горішейки, бо весна студена.
23. Сухий дубе, сухий дубе, ніщо з тя не буде,
Ой а з мене, березочки, колясочка буде.
Колясочка мальована, коник вороненький,
Ой як сяде, так поїде козак молоденький.
24. Не стій, дубе, край дороги, лихо тобі буде,
Гілля маєш зелененьке, обрубують люде!
25. Ой із гори на долину та й на долиноньку,
Похилився дуб на дуба, зломив калиноньку.
26. Ой калино, калинонько, чого в лузі стоїш,
Чи соненька виглядаєш, чи ся вітру боїш?
— Ні соненька виглядаю, ні вітру ся бою,
Ту мня мати породила, ту я сі постою.
27. Ой заспівай, защебечи, сивий голубочку,
Понад мої чорні очі, понад головочку.
28. Ой заспівай, защебечи, сивий соколеньку,
Понад мої сиві очка, понад головоньку.
Ой заспівай, защебечи ти, пташку сивенький,
Та заспівай на той голос, що співав миленький.
29. Ой чи знаєш, пане брате, лісову синицю,
А вна собі спроважає вночі вечерницю,

- А в синиці такий тулуб, як горіх волоський,
Семеро дітей годує, там-то розум хлопський!
30. Ой сів кіс на покіс, зачав щебетати,
Утішився: маю ніж, буду майструвати.
31. Через гору високою гусочка летіла,
Сіла собі під смереков та все гоготіла.
32. Вже зозуля кує, кує, бо весноньку чує,
А соловії вже щебече, бо бук листя мече.
33. Надлетіла зозуленька та сказала — «гаю»,
Та впустила сиве пірце на тихім Дунаю.
34. Та кувала зозуленька тонким голосочком,
Та поки ся не вдавила житнім колосочком.
35. Ой кувала зозуленька, кувала, кувала,
Від святої неділеньки до святого Йвана.
36. Чи чули ви, добрі люди, таке дивування,
Що кувала зозулечка в другий день по Йвані.
37. Ой кувала зозуленька, тепер не чувати,
Полетіла в гай зелений нічку ночувати.
38. Зозулиця сива, сива, де ся заросила?
— У карпатських полонинах отаву косила.
39. Ой кувала мі зозулька, кувала, кувала,
Як упала тяжка зима, она ся сховала.
Як упала тяжка зима, кувати забула,
Далеко ся ісховала, аби ту не була.
40. Зашуміли води, броди, зелененькі гаї,
Вилетіла зозуленька у далекі краї.
Перестаньте води, броди на тот час шуміти,
Та як буде зозуленька додому летіти.
41. Ой зозуле сивенькая, позич же мі ніжок,
Най полину в полонину, поки не впав сніжок.
42. Ой я піду в полонину, та й позазираю,
Ци не вийшла моя мила з зеленого гаю.

НАСЕЛЕННЯ

43. Ой гуцульмо, пане брате, гуцульмо, гуцульмо,
А як прийде темна нічка, дома не ночуймо.
44. Та не тото гуцул, гуцул, що погуцулилися,
Але тото гуцул, гуцул, що в горах зродився.

45. Ой гуцуле, гуцуленьку, гуцуле-небоже!
Ані ореш, ані сієш, пожаль ті ся, боже!
46. Як гуцула не любити? У гуцула вівці,
А в гуцула поза пояс самі сороківці.
47. Як гуцула не любити? А в гуцула кози,
А в гуцула поза ремінь писані занози!
48. Як гуцула не любити, коли гуцул годний,
У гуцула діжка масла та і сир надобний.
Як гуцула не любити, коли гуцул грає,
На сопівці, на флюярі й на трембіті знає.
Як задзвонить підківками, топірцем помече,
То у кожній пишній душці само серце скаче.
49. Гуцулка мя породила, гуцулка мі мати,
Гуцулка мі постелила: лягай, сину, спати.
50. Гуцулка мня породила, з гуцулков люблюся,
Як гуцулки я не озму, то й не оженюся.
51. Ей, гуцул ся легко вбує, легко му ходити,
Любко моя солоденька, лиш би тя любити.
52. Ой гуцул ся легко убув, по єдній онучі,
Сеї ночі опівночі до білявки йдучи.
53. Ой там гуцул молоденький березину ріже,
А як уздрить молодицю, навколінках лізе.
54. Ой гуцуле, гуцулику, де твої обсівки?
Штири стеблі кукурудзів виносив до дівки.
55. Ой я гуцул молоденький, по-гуцульськи ходжу,
Та я свою гуцулочку попід боки воджу.
56. Ой гуцуле ти, гуцуле, під лісом ті хата;
Штири кози на мотузі та й курка чубата.
57. Та відки ти, гуцулику, та відки, та відки?
Та я, гуцул молоденький, з Нової Слобідки.
58. Сидить гуцул в полонині, на сопілку грає,
А гуцулка молоденька вівці завертає.
59. Ішов гуцул з Коломиї, підківками креше,
За ним, за ним гуцулочка, кучерики чеше.
60. Ой їхала гуцулонька з верху з полонини,
Загубила терхівочку з сивої кобили.
Та не жаль мі терхівочки, же ся загубила,
Лише мі жаль гуцулочки, же ся зажурила.

61. Ой не був я на гуцулах, відколи вродився,
Аж тепер я на гуцулки добре придивився.
А й гуцулко молоденька, а й гуцулко біла,
Чи ти в полі не робила, що-с не вобгоріла?
— Ой я в полі і робила і робити буду,
Но я роду біленького, і біленька буду.
62. Та не питай, гуцулику, чо' гуцулка красна,
Бо гуцулка ціле літо товарятка пасла.
Через гору воду несла, через поле ішла,
Хустинков ся накривала, аби була пишна.
Хустинков ся накривала, аби не згоріла,
Молочком ся обмивала, щоби була біла.
63. Гуцулочка молоденька, гуцулочка біла,
В полонинці при долинці овечки доїла.
Та й овечки подоїла, ягнятка загнала,
Сама вийшла на вулицю, хлопців визирала.
64. Ой що ж то мі за гуцулка, що ж то мі за пишна,
Треба дати сороківця, щоби в танець пішла.
65. Ой гуцуле, гуцулоньку, файну жінку маєш,
Перед нами, гуцулами, в комору ховаєш.
66. Ой гуцуле, гуцулоньку, поганая віра!
Твоя жінка у середу солонину їла.
— Ой брешеш ти, полянику, твоя іще гірша,
Твоя їла у п'ятницю, а п'ятінка бірша.
67. Смей гуцулка чорнявая, смей гуцулка біла,
Смей гуцулка чорнявая корови доїла.
Смей гуцули, смей гуцули, смей гуцули, бойки,
Казали сі поробити ходачки легонькі.
Казали сі поробити ходачки до танцю,
А пироги до сметани, а кашу до смальцю.
68. Та й ти бойко, та й я бойко, та й ми оба бойки,
Як ся вбуєм в постолята, та підемо польки.
69. Ой піду я в полонину, там де живють бойки,
Там де грають коломийки дрібно, полегойки.
70. Пішов бойко та й до бойка ходака зичати:
Позич, бойку, ходака, дівча заручати.
Не позичу, не позичу, бо мі то як вбуєш,
Тупнеш ним раз до землі та мі го попсиєш.
71. Ой ти, бойку, ой ти, бойку, я на тебе гойкну,
А ти, бойку, здогадайся, за двері сховайся.

72. Ой ти, бойку, старий бойку, в великій крисани,
Витягну ті віз на хату, на стодолу сани.
73. Ой бідонько, умер бойко та й на лаві лежить,
Жінка го ся напудила та й за ноги держить.
74. Бойко вмер, бойко вмер, а бойчиха плаче,
А маленьке бойченя по запічку скаче.
75. Бойко вмер, бойко вмер, бойкові дзвонили,
Як ся схопив бойко з лавки, ледве догонили.
Здогонили молодиці, хтіли бойка бити,
А бойко ся присягає, буде ся женити.
76. Там на горі, на високій щебетала сойка,
За тото мі мама була, що-м любила бойка.
77. Як же бойка не любити, коли ладний дуже,
Ходить собі по зарінку та й паличку струже.
78. Дала мене моя мати за бойка, за бойка,
Буде мені ще за бойком голова гладойка.
79. Вийшла, вийшла дівчинонька за бойка, за бойка,
Бо у бойка сиві воли, голова гладойка.
80. Ой є в бойка воли, воли, ой є в бойка вівці,
Ой є в бойка у ремені білі сороківці.
81. Ішов бойко за волами та й на воли гейкнув,
Як го воли замахнули, йно ногами мелькнув.
82. Казала мі моя мати: красний бойко, красний,
А я мила в штирох водах та ще бойко масний.
Ой мила я в штирох водах та ще буду в меду,
Та як буде бойко масний — у море поведу.
83. Іхав бойко з Коломиї на сивій конині,
Та й загубив перстенину, шукає понині.
84. Кажуть люди, що я бойко, бойкова дитина,
А на мені кучерики, як гороховина.
85. Та я вбую білі внучі, а чорні волоки,
Я ся мушу замішати помежи волохи.
86. Ой дівчата молоденькі, ви подоляночки,
Котра-сте ня зчарувала, дайте мі радочки.
87. Породила шевця вівця, кушніра — кобила,
А руснака-неборака — мати чорнобрива.
88. Та не люблю поліниці — ходять в покриницях,
Але люблю підгорчуки — ходять в ногавицях.

Та нема мі милішого над підгірські люде,
Як у личко поцілує на піврік мі буде.

89. Ой Черемош — бистра вода, й а Прут — заведія,
Та як пішла, брате, в танець сама гуцулія.
90. Коломиєць-чорнобривець в гору ся бичує,
Коломийка-чорнобривка з другими ночує.
91. Ой легонька колومийка, полегоньки ходить,
Червоними волічками ноженьки обводить.
92. За нашими воротами та на чужім полі,
Вивернули колумийці штири мажі солі.
Ой підімо, пане брате, солі наберімо,
Колумийцям-чорнобривцям жалю начинімо.
Ой іще ми, пане брате, солі не набрали,
Колумийці-чорнобривці з жалю повмирали.
93. Коломиєць-чорнобривець та й колумийочка,
Яка була красна неня, а ще краща дочка.
94. Жито, мамцю, жито, мамцю, жито не гречанка,
Як дівчини не любити, коли галичанка.
Жито, мамцю, жито, мамцю, жито не ячмінка,
Як дівчини не любити, коли українка.
- Одяг, ІЖА
95. На Поплавах лісу нема, а плоти городять,
Поплавецькі дівчатонька по-міщанськи ходять.
96. Продай, мати, сірі воли та й сіру корову,
Купи мені, моя мати, хустку тибетову.
Купи мені, моя мати, тибити, тибити,
Будуть мене, молоденьку, хлопчики любити.
97. Чия ж тота дівчинонька, чи не пана майстра,
На голові два гердани, через плечі тайстра.
98. Сусідочко, порадочко, чия сесе дочка?
На ній сукня у гальонах, шовкова сорочка.
99. Ой моя білявина ходила по полю,
Та вна шила-ушивала сорочину мою.
100. Як же Дзюби не любити, коли Дзюба ладна,
А на Дзюбі штири шуби, кошулька єдвабна.
101. Убралася дівчиночка, як пишна косиця,
Ще майфайно ся убрала моя молодиця.

102. Та є у ня ширіночка, краї на ній білі,
Та она ся купувала сієї неділі.
103. Та є у ня ширіночка, краї на ній жовті,
Та она ся купувана у Буштині в бовті.
104. Та у мене, молодой, дівериків много,
Купили ми ширіночку за півзолото.
105. Та є у ня ширіночка з трьома китицями,
Не можу ї поносити перед зовицями.
106. А я вийду у садок, стану сі під грушку,
Усі дівки у хустках, а я в капелюшку.
107. А який я файний хлопець, ти файна дівчина,
На мні файний ремінь, ремінь, на тобі крайчина.
108. Ой іде мій милований там долі млачками,
Зашпінкує ременячко жовтими пряжками.
109. Треба курку годувати, што курчата водить,
З тим ся треба любити, што в пуслику ходить.
110. На зеленім заріночку пасе милий коні,
Я би-м его не пізнала, но він у галоні.
Злотий галон коломийський, капелюх загірський,
А мій милий чорнобривий, як пан перевіський.
111. А я ж тобі наказував на заді у хліві,
Щоби-с мені та на пряла все волічки білі,
Щоби-с мені та на пряла капці з волічками,
Бо я свої протолочив за молодичками.
112. Убрав Василь чорний сіряк, чорні рукавиці
Та й пішов ся вишкіряти межи молодиці.
113. Надлетіли воробці, надлетіли птахи,
Кацабайка по коліна, чоботи по пахи.
114. Ой того я хлопця люблю, ой того, ой того,
Що синенька камізелька, а гудзиків много.
115. Ой попід гай зелененький ходить мій миленький,
Чоботята му пасові, кожух коротенький.
Чоботята му пасові, за п'яточку двої,
Ставай, ставай, дівчиночко, я в слідочка мої.
116. Ой кувала зозуленька на поповім ганку,
Кожух білий, шапка дрібна на моім коханку.
Кожух білий, кожух білий, а ремінь турецький,
Чоботята рампасові, підківки німецькі.

117. Ой у моім городечку є кудрявий мачок,
Убрав любчик нагавиці, крашений сардачок.
Крашенечок був сардачок, що лиш би го мати,
Жовта вовна в дармовису, щоби пізнавати.
Жовта вовна в дармовису, волічки русьиві,
Сорочечка вишивана, очка чорнобриві.
118. Ой кувала зозуленька у лісі на липі,
Вишивана сорочечка на нашім Пилипі.
119. Сорочина памутова, рукави точині,
На білому легіневі, як на ледачині.
120. Ой я собі полюбила Федора, Федора,
Бо в Федора за ременем хустина шовкова.
121. Ой ти маєш сиву свиту, а вороні коні —
Як до мене приїжджаєш, я плещу в долоні.
122. Ой на котрім сіряк білий, шапочка дрібонька,
За тим мене, моя мати, болить головонька.
123. Ой легію, легінику, солодкий любочку,
Ой купи ми на йменини хоть жибиловочку.
124. Ой зацвіли пасулята, зацвів посоняшник,
Та Михайло Юрійович купив собі машлик.
125. Ні по чім тя не пізнаю, лиш по голосині,
По зеленім капелюшку, по байбарачині.
126. Ой то в мене парубочок, ой то в мене душка,
Що червона китаєчка коло капелюшка.
127. Котрий тото селом іде, ци не мій миленький,
Сари в нього боксовані, а лайбик чорненький.
128. Ой чіжемки малярські, сведерик зелений,
Кой за любка погадаю, світок мі веселий.
129. Закувала зозулиця, закукала канька,
Та у мого миленького зелена клібанька.
130. Ідуть уці з полонини, а за ними ярка,
Та у любка нова шапка, за шапков фіялка.
131. Через поле, через гори пролетіла пташка,
У нашого легіника та писана ташка.
132. Болить мене головочка та й коле ня в ребрі
Та за таким легіником, що в червленім сведрі.

133. Мальовані черевички, а подошов з козла.
Ступай, ступай, файна любко, аби-с ся не сковзла.
134. Ой кувала зозулиця на межі, на межі,
А я любив дівчиноньку в волоській одежі.
А волоська та одежа ще й голуба гуня,
А що мені завертала сірі воли з груня.
135. А кувала зозулиця, ліси ся кололи,
А відки ти, дівчинонько, ци не з Яворова?
Якби я із Яворова, не так би ходила:
Запасочки дротовенькі на будень носила.
Запасочки дротовенькі, пацьорки великі,
А коники вороненькі, вуздами накриті.
А коники вороненькі, вуздами накриті,
Пістолята жировані, порохом набиті.
А коники вороненькі, пришорки штабові,
Так би то ся та носила Гандзя з Яворова.
136. Як буваю в полонинці, то ходжу, то стану,
В полонинці п'ю жентиці, їм сир та сметану.
137. Ішов же я з полонинки та засів мня бойко:
Дай-ко, каже, бриндзи їсти, бо то мі легойко.
138. А я свому миленькому снідання зварила,
Білу юшку відцїдила, рибков закришила.
139. Та на мою грішну душу, на мого святого,
Наварила бокочаня токану сирого.
140. Ой не жаль мі на братову, лиш на брата свого,
Що мі не дав попоїсти киселиці много.
141. Під тим мостом риба з хвостом, як би її ймити,
Щоби свому миленькому вечерю зварити?
142. Ой не літай, воробелю, попід білу стелю,
Не пороши, воробелю, милому вечерю.
143. Когутику гребенистий, не греби петрушку,
Бо тя скажу порубати милому на юшку.
144. Ізварила капустиці та й жентицев залле:
— Ой їж же ти капустицю, най тя жура зайде.
145. Ой сім коров видоїла, но лишила красу,
Ой то буде миленькому на вечер на кашу.
146. Наварили мати каші, гарбузом затерли,
А татуньо попоїли, аж ноги задерли.

147. Ей, мамко, та й ви, няньку, ставайте за шором
Та будемо вечеряти ріпки із розсоллом.
148. Молодиці круглолиці, сідайте за столом
Та будемо вечеряти м'яса із розсоллом.
— Ой Іване, Іваночку, Іванку, Іванку,
Не сербала-м та й не буду з тобов росол'янку.
149. Ой як будеш, любий любку, із роботи іти,
Принеси мі колачика хоть раз укусити.
150. Я, Андрію, муку сію, нема муки й пушки,
А ти ходиш, зазираєш на різні фартушки.
151. Зварила би пироги, та не маю масла,
А сира би роздобула, коби мука красна.
152. Зварила б я пирожечків, коби сир та масло,
Коритце би роздобула, коби мука була.
153. Ой вечеря та вечеря, то ж вона препишна:
Бурішечка нелуплена, ще й трохи прикисла.
Та я тоту бурішечку гірко прожираю,
Варениці на полиці, на них позираю.
154. На припічку три яєчка, йти би їх узяти,
Дуже мі ся захотіло мачанки мачати.
155. Обіцяла пирога, вареничку дала,
Перепрошую тя, милий, бо сира не мала.
156. А кувала зозулиця від гаю до гаю,
Утікала бурішечка із нашого краю.
Та як она утікала, з людьми говорила:
— Не буду вам вже родила, бо вам догодила.
Не буду вам вже родила, бо вам догодила,
Що печена і варена по тижневі гнила.
А я би вам та родила великі, як клубки,
Та не буду вже родити за ваші проступки.
157. Коло миски запалили, коло горшка горить,
Ой то ж мене за макітров головонька болить.
То я сяду, оплакую макітру стовчену,
Що вже мені та й не їсти бульбу колочену.
158. Спитлював я файку жита і цибух пшениці,
Щоби було на коровай на зимні м'ясниці.

159. Ой ходімо в полонину та в полониночку,
Ци не звалив буйний вітер нашу колибочку?
160. Ой ци звалив, ци не звалив, будем поправляти,
Де-смо літо лігували, там нам зимувати.
161. Ой упали білі зими, буйні вітри віють
Та не чути в полонині, овечки не бліють.
162. Питаєся у баранця круторіжка вівця:
— Ци ти зробив, баранчику, зеленого сінця?
— Не знаєш ти, круторіжко, яка буде зима,
Ци ти вийдеш, ци не вийдеш з полонинки жива?
163. Ой сумує полонина, сумує, сумує,
Чому вівчар молоденький вівці не зимує.
Ой сумує полонина, буде сумувати,
Буде вівчар молоденький вівці зимувати.
164. Чого тота полонина та й повеселіла —
Овечками, корівками вна ся засіріла.
Чого тота полонина навесні весела?
Женуть люди худобочку із кожного села.
165. Ой і що ти, полонинко, отак огорділа,
Ци не тими овечками, що-с забагатіла.
Та не тими овечками, що-м забагатіла,
Але тими шуварами, що-м позеленіла.
166. Ой добре вівчарити, кой ся бук розвиват,
Зозулина покукує, вівчарик заспіват.
167. Й у високій полонині вівчариків много,
Іти би ся подивити, ци не є там мого.
У високій полонині вівчариків много,
Один відси, другий відти: — Що дієш, небого?
168. На високій полонині вітер повіває;
Сидить вівчар молоденький та й сумно співає.
169. Вівчар вівці наповав, дівка воду брала,
Вівчар красно запіщалав, дівка заплакала.
170. Ой піду я в полонинку, сяду за калинку,
Молоденький вівчаричок грає в телинку.
Але у тій телиночці дух ся затинає,
Молоденький вівчаричок вівці завертає.
Ой піду я в полонинку білі вівці пасти,
Бідна моя головонько, без любка пропасти.

171. Куди вівці повернути, трава погоріла!
Поверну їх понад село, би любка виділа.
172. Або будем вівці пасти, або ватажити,
Було мене, моя мати, давно оженити.
Єден буде вівці пасти, а другий ягнята,
Третій буде обіймати молоді дівчата.
173. Не буду ся женитоньки, світом колотити,
А й піду я на Ясінє овечки доїти.
174. Добре вівці взимі пасти, не треба доїти,
Не буде то від жентиці черево боліти.
175. Пасу вівці по дубрівці, пасу сиву клячу,
Та так мі ся їсти хоче, що мало не плачу.
176. Пасу вівці на дубрівці, на долину зігнав,
Нагадався за дівчину та й додому пігнав.
177. Пасу вівці на дубрівці, вівці мої, вівці,
А всі хлопці на гуляння, а мій на мандрівці.
Пасу вівці на дубрівці, ні раз не заверну,
Пасе милий воченьками, куди ся поверну.
178. Ой учар уцьки доїть та на уцьки бирькат,
Та на мене, молоденьку, чорні вучка жмурькат.
179. Пішли вівці в полонину, я за ними бир, бир,
А за тобов, дівчинонько, оченьками зир, зир.
180. Ой долино, долиночко, та в тобі явірці,
Жени, мила, воли пасти, я пожену вівці.
181. Ой у тотій полонинці вітер ся вагує,
Одно бідня вівці пасе, друге ватагує.
Одно бідня вівці пасе, друге ватагує,
Ой наробить колачків, мені надарує.
Колачики роблені на білій платині,
А так мені подарує, як малій дитині.
На боклажку ба й роблені, персником значені,
А від кого колачики? — Все то вівчареві.
182. Ой овечки-білюшечки, білейкої вовни,
Хто вас буде тогди пасти, як піду до войни?
А й вас буде, каже, пасти моя білявочка,
А й вас буде повертати моя пищавочка.
183. Ой овечки, берулечки, великий бутею,
Хто ж вас буде завертати, як я ся оженю?

- Ой буде нас завертати ба й хлопець-молодець,
В правій ручці свирілочка, а в лівій топорець.
184. Ой вівці, мої вівці, то чорні, то білі,
Хто вас буде попасати кожної неділі?
Ой вівці, мої вівці, напів з баранами,
Хто вас буде попасати, мене порубали.
Ой буде вас попасати вівчар-подобойка,
Ой буде вас побивати гіренька бідойка.
185. Ой добраніч, файна любко, добраніч, добраніч,
Бо я іду в полонинку з овечками на ніч.
186. Ой гай, через гай та через долину,
Поганяє учар уці, жене в полонину.
Ой гай, через гай літат соловейко,
І літає і співає — вчарю солоденько.
187. Та учарю, покинь чару, давай сиру їсти,
Я ті буду помагати за вівцями бісти.
188. Учарику, учарику, помішай жентицю,
Та я тобі, учарику, найду молодицю.
189. Ой учарю-молочарю, дай молока пити,
Та буду ті помагати уцьки сокотити.
Ой учарю-молочарю, дай молока пити,
Як ті уці виздыхають, поможу лупити.
190. Іде учар з полонини в широкім ремені,
Несе мені подарунок — мало сира в жмені.
191. Бідна ж моя головонько, що я наробила,
Полюбила-м вівчаронька за кавалок сира.
Покуштую я тот сирець — сирець солоденький,
Подивлюся на вівчара — вівчар молоденький.
192. На маленькім салашику ватаг молоденький
Та полюбив дівчиночку, та дав будзь біленький.
193. Святий боже, святий кріпкий, святий Николаю,
Мама бринзу вискріптує, а я набиваю.
194. Пішли вівці в полонинки, а все біленькії,
А за ними вівчароньки, все молоденькії.
Пішли вівці в полонинки, а ягнятка бліють,
Та що наші вівчарики в полонинці діють?
195. Та навесні днинка красна, пташеньки співають,
В полонинці іще краще вівчарики грають.

196. Пішли вівці в полонинку, лиш ягнятка бліють.
А що наші вівчарики в полонинці діють?
Ой я знаю, моя мамко, та що вони діють,
Але сидять у ватерки, білі ніжки гріють.
Ой я знаю, моя мамко, що раненько встають
Та білими волічками ніжки піддвивають.
Ой знаю я, моя мамко, що раненько встають
Та й возьмуть трембіточки, та ще й трембітають.
197. Ци трембітки трембітають, ци голос овечий?..
Дають знати, дають знати, щоби вийти ввечір.
198. Попід тую полонинку, попід Туровочку,
Ходить любко з овечками, грає в сировочку:
— Ой овечки-солодечки, ой пас би я вас, вас,
А як прийде неділенька, вигубив би вас, вас!
199. Ой коби я крильця мала, я би полинула,
Я би свому вівчареві вівці завернула!
Ой коби я крильця мала тоті воробцеві,
Я би вівці привернула свому молодцеві.
200. Пішла би я в полонину, в полонині файно,
В полонині вівці пасе Василь та й Михайло.
201. Ідуть вівці на полудне, лиш би їх доїти,
Іде вівчар молоденький, лиш би го любити.
202. Ідуть вуцьки з полонини самі букулаї,
А за ними вівчарики — самі Миколаї.
203. Питалася ба й овечка вівчара білого:
Ой чи буде, вівчарику, сина зеленого?
204. Ой за гаєм полонина, гаєм зелененьким,
Там-то літись вівці пасла з Павлом молоденьким.
205. Ей, то файна капустаця, з олійом, з олійом,
Ой то файно вівці пасти з любочком Матійом.
Ей, то файна капустаця з шафраном, з шафраном,
Ой то файно вівці пасти з любочком Стефаном.
206. Ой рівцями доріженька, рівцями, рівцями,
Тільки мої розкошоньки вліті за вівцями.
Ой вийду я на рівець, вівці мої, вівці.
Ой господи милосердний, як-то добре дівці.
207. Чорногора хліб не родить, не родить пшеницю, —
Викохує вівчариків, сирок і жентицю.

Чорногора хліб не родить, нічим ї орати, —
Викохує вівчариків, як рідная мати.

62

208. Але у тій полонині мраки ся знизили,
Молоденькі вівчарики вівці розгубили.
А ви горді, каже, хлопці, пускайте топірці,
Але ідіть в Чорногору завертати вівці.
209. Ой що мемо ми робити, гірка наша доле,
Пішли вівці в полонинку, а два коні в поле!
Пішли вівці в полонинку, самі біленькії,
А за ними вівчарики — хлопці молодії.
Один іде напереді, сів собі на гірці:
Дивіть-ко ся, товариші, ци є наші вівці?
Ци є мої круторіжки, твої плетоніжки,
На них маєм, товаришу, всю нашу надіжку.
210. Бідна ж моя головочко, нещаслива доле,
Пішли вівці в полонинку, а ягнята в поле.
Пішли вівці в полонинку, а ягнята в поле,
Я своїми гадочками виорала поле.
211. Ой судома, умираю, ой судома, гину,
Запали мі овечата в густу полонину.
212. Вівчарику молоденький, що-с би-м ті казала:
У високій полонині вівцька ті ся вбстала.
213. Ой овчарю, овчарику, найми ти ся в мене:
Буде тобі, наймиточку, платничка од мене.
214. Полонинко зеленейка, лиш би в тобі бити,
Лиш би тобов, полонинко, волики гонити.
Полонинко зеленейка, я по тобі ходжу,
Сиві волки повертаю, рибцю не находжу.
215. Ой шуваром, дівчинонько, шуваром, шуваром,
Тільки мого гараздоньку вліті за товаром.
Тільки мого гараздоньку, що в полі поскачу,
Бо як прийду додомоньку, де стану, там плачу.
216. Добре було скотарити на малім Менчелі,
Добре було попивати жентиці ввечері.
Добре було скотарити, нич не журитися,
З високої полонини в село дивитися.
217. Ой Олена прибілена, ой Олена біла,
На високій полонинці корови доїла.

63

218. Не буду ся оддавати, світа сі гаїти,
Тільки піду в полонинку корови доїти.
Ой корови подоїла, телята загнала,
А молоко процідила, миленькому дала.
Питається мене мати: — Де, синку, молоко?
— Я телята запирала, та й випив половко.
— Ой ци тебе, синку, бити, ци того половка,
Щовечора випиває дійницю молока?
219. На світі-м ся не набула, бо й не було коли,
Та чим зорі зазоряють, з коровками в поле.
220. Ото мені надоїла корова періста,
Коби прийшов понеділок, поведу до міста.
221. Ой як я був малий хлопець, то я пасав воли,
Давали мі дівки хліба, молодиці соли.
222. Та я займу сиві бички на багна, на багна,
Я ся піду подивити, що робить Палагна.
223. Пожену я воли пасти в зелену ліщину,
А сам піду відвідати молоду дівчину.
224. Ой ти жени воли пасти, я займу іміння,
То ми ся там посходимо, де густе явір'я.
Ой ти жени воли пасти, а я займу вівці,
То ми ся там посходимо, де густі ялівці.
225. Не тіштеся, вороженьки, моїй пригодоньці,
Хоть я прийду вночі пізно к моїй худобоньці.
Хоть я прийду, чи не прийду, прийде ж моя мати,
А вже ж моя худобонька не буде рикати.
226. Сюда мі ся, товаришу, мило подивити,
Відки буде солодятко волики гонити.
227. Любо мі ся подивити горі полонинов,
За сивими воликами та й за білявинов.
228. Ой іду в полонину та долу Мочальков,
За сивими воликами та й за білов ляльков.
229. Ци, Маріє, ци, Маріє, відки вітер віє?
Ци не з тої полонини, де ся зеленіє?
230. Ой дубе зелененький, ой дубе, дубино,
Ходи з нами за волами, біла білявино.
231. Ой вівчаре, вівчарику, ой де-с подів вівці?
Єден конець на дуброві, а другий на гірці.

232. Ой на горі літо, літо, на долині зимно,
Ой пропали три овечки — вівчареві дивно.
Єдна була чорна, чорна, а дві були білі,
Дивно тому вівчареві, де вони ся діли?
233. Ой вівчаре, вівчарику, солодка жентиця,
А як вівці поздыхають — твоя шибениця.
234. Ой вівці виздыхали, кошара згоріла,
Вівчарові молодому біда надоїла.
235. Ой вівчарю молоденький, що ти будеш мати,
Як на старість під плотами прийдеться лежати?
236. Сидить медвідь на колоді, кукурудзу пражить,
Який злодій вівці пасе, ще гірший ватажить.
237. Ой вівчарю-золотарю, покинь вівці пасти!
— Не покину, хоть загину, не вчив я ся красти.
Ой украв-єм два барани, а третю ягницю,
Вони мені збудовали в Сиготі темницю.
Ой на ноги кайданиці, на руки скрепиці,
Тото тобі, легінику, за чужі ягниці!
238. На високій полонині дрижить болотечко.
Кортить мужа овчарити хоть єдно літечко.
239. Кортить мужа овчарити, мене скотарити,
Та будемо на сметані обід готовити.
240. Ой дубе зелененький, ти, зелена ліско,
Ходи з нами за волами, молода невістко.
Ой хожу за волами та й за телицями,
А мені би та ходити за молодицями.
241. Утоптана дорожина, нико нев не ходить,
Та лиш моя білявина сиві волки водить.
242. Ой у лісі калиновім воли душка гонить,
На волики погейкує, мене серце болить.
243. Воли мої сивенькіі, воли мої, воли,
Хто вас буде випасати, я не маю коли.
244. Сиваники, сиваники, не знали дороги,
Поїхали в березину, пощибали роги.
245. Ей, чиї ж то воли сірі поплили без річку,
Коби я знав, що то мої, йшов би-м на всю нічку.
246. Ой чиї то сірі воли без Дунай поплили?
Чи не мої дівчиноньки, коби не займили.
247. Уже вечір вечоріє, уже сонце в крузі,
А мій милий чорнобривий пасе бички в лузі.
248. А мій милий пасе воли, днює і ночеує,
А за мене, молоденьку, не знає, не чує.
249. Ой засвіти, місяченьку, горами, горами,
Ой на мого миленького, десь там є з волами.
250. Ой Іване, Іваночку, лиха ті не зичу,
Ти горами за волами, я корови кличу.
251. Займив Іван сірий товар далеко у полі,
Сонце низько, вечір близько — вернися, соколе.
252. Ей, оті забійчики заросли доганом,
Ой куди ми повертали волки із Іваном.
253. То ся каю, милий боже, то ся каю, каю,
Що-м не гнала йміна пасти з тобов, Николаю.
254. Та бідом, сама-м дома, ходіть, хлопці, д'міні,
Загубила-м сірі воли в зеленій дубині.
255. Ой ви хлопці молодії, що ви наробили,
Що ви в такім чистім полі воли погубили?
— А ми воли не губили, лише мо заснули,
Наші воли буйні були, у гай повернули.
Наші воли буйні були, не знали дороги,
Повернули в густі ліси, пощибали ноги.
256. Ой казала голубана сірому бикові:
— Ми не маєм, сірий бичку, гаразд ніколи.
Бо ти собі взимі в ярмі, а навесні в плузі,
А я сама, як сирота, вирикую в лузі.
Ой узимі все їж сіно, вліті паси паші,
Та лиш носи господарю молока до каші.
257. Сидить Василь коло ясель та волки годує,
Та підемо нивку врати, най жито бушує.
Ой волики-бодарики, чому не орете?
Ци ся ярма полмили, ци не бируете?
258. Заграй мені, музиченьку, та не дуже дрібно,
Маю плуга, маю рало, маю, що потрібно.
259. Ворав би я, сіяв би я, коби моя нивка,
Коби вийшла поганяти дівча-чорнобривка.
Сіяв би я, ворав би я, коби моє поле,
Коби вийшло поганяти дівча від Миколи.
260. Ой соб, сивий, цабе, шарий, будемо орати,
А дівчина чорнобрива буде поганяти.

261. Ой поле широкеє, як ся файно оре,
Половина миленького, половина моє.
262. Ой чиї же ото волки на зеленій паші?
Два любкові, а два мої — всі чотири наші.
263. Плине човен води повен, коби не схитався,
Десь мій милий в полі оре, коби не здрімався.
264. Ой коби я, боже, знала, де мій милий оре,
Пішла би-м ся подивити, ци широке поле.
265. Ой ти, горо високая, хто тя буде орав,
Штири воли в полонині, милий зохорвав.
266. Тому дати виорати, що волів не має,
Того треба полюбити, що жінки не має.
267. Винеси мі в поле їсти, аби-м не голоден,
Бо я, хлопець молоденький, робити не годен.
А я, хлопець молоденький, та й не волоцюга,
Від неділі до неділі ходжу коло плуга.
268. Ой на горі плужок воре, плугатар Микита,
Казали мі вобід нести, а я ще не мита.
Ой на горі плужок воре, плугатар Микола,
Казали мі вобід нести, я ще не готова.
Ой на горі плужок воре, плугатар Волекса,
Казали мі вобід нести, а я вже віднесла.
269. Плине вода берегами, плине вода лугом —
Чому-с до мні не повернув, як-єс їхав з плугом?
— Ой до тебе повернути, тра на лаві сісти,
Я ся спішу додомоньку — волам дати їсти.
Ой до тебе повернути, тра поговорити,
Я ся спішу додомоньку — воли напоїти.
270. Ой загоне, загоночку, загоне вузенький,
А хто ж тебе так виорав? — Любко солоденький.
271. Ой коби я, боже, знала, де любко волочив,
Пішла би-м ся подивити, чи не затолочив.
272. Ой волочу сивим коньом, волочу, волочу,
А як я ся розволочу, робити не хочу.
273. Брати сіють, брати сіють, а сестри волочуть,
А татуньо січку ріжуть, бо ся парубочуть.
274. Ой сіяла-м пшеничину на високім мості,
Рости, рости, пшеничино, підеш перед гості.

275. Ой не думай, дівчинонько, не думай, не думай,
Посіяв я пшениченьку понад самий Дунай.
Як ти будеш, дівчинонько, думати, стояти,
Буде тая пшениченька в полі зимувати.
А я воли попродам, женців понаймаю,
Таки свою пшениченьку з поля позбираю.
276. А у полі керничина, у полі, у полі,
Коло неї красна любка пшениченьку поле.
Вона поле пшениченьку, кукіль вибирає,
Вона свого миленького з Угрів визирає.
Ой поїхав мій миленький на Угри молоти,
Мене лишив, молоденьку, пшеницю полоти.
277. Ей, дуйна ж, моя дуйна, пшениченька буйна,
А я би іще радніша, якби ще буйніша.
278. Засвіти мі, місяченьку, по полю, по полю,
Най я свою пшениченьку прополю, прополю.
279. А я жну, пережну, по дві стеблі ріжу,
Я би рада наперед, а я ззаду лізу.
280. Вийди, вийди, мій миленький, з зеленого гаю,
Лишилася на загоні та й ся устидаю.
Вийшов, вийшов мій миленький, взявся попід боки.
Піджинайся, не стидайся, твій загін широкий.
Вийшов, вийшов мій миленький, став собі в ліщині:
Котра дівка напереді, то на прилудчині.
281. А в неділю п'яна була, в понеділок спала,
А в вівторок снопів сорок пшениці нажала.
У середу сушила, в четвер молотила,
А в п'ятницю продавала, в суботу пропила.
282. Та що будем та й робити, що будем чинити,
Присівки ся не вродили, та що будем пити?
283. Що будемо робити? Вже-сме поробили:
Будеме ся качуляли із гір на долини!
284. Ой гадала коломийка, що ся запоможе,
Посадила кукурудзи, сапати не може.
Кукурудзи не сапані, а жнива надходе,
Такой наші кукурудзи несапані зроде.
285. Ой тоті кукурудзи сапаю, сапаю,
А я тоті кукурудзи їсти не гадаю.
286. Ой сапала-м кукурудзи, бур'ян не збирала,
Робота мні ся не брала, за любком гадала.

287. Ой засвіти, місяченьку, на нашу стодолу,
Полупимо кукурудзи, підемо додому.
Шумлять луги, шумлять луги та й шумить і форост,
А ми ж цесі кукурудзи полупимо зараз.
288. Ой насаджу я в городці чотири фасолі.
Коби-м тото обробила — було би доволі.
289. Ой ріпко, моя ріпко, саджу я тя рідко.
Садив би-м тя, ріпко, густо, та в коморі пусто!
Ой як хочеш ситий бути, небораче Грицьку,
Сади бульбу не рапату, а йно ясеницьку!
Ясеницьку не садив, рапата погнила,
То ж то мене лиха доля без прута побила.
290. Ой коби-то, моя мати, коби-то, коби-то,
Викопати бараболю, посіяти жито.
291. Заспіваймо, цімборочко, тепер нам широко,
Ми вже нивку докопали — сонце вже високо.
292. Коби знало ой сонінько, як добре робити,
Оно би ся не квапило швидко заходити.
А сонінько ой гадає, що ся гірко робить,
Та оно ся поквапує, швиденько заходить.
293. Ой у моім городочку отава рідонька,
Яка мені з моім милим робота легонька.
294. Ой роблю я роботоньку та й ще би-м робила,
Коли моя роботонька нікому не мила.
295. Казали-сте, мамуненько, що я неробонька,
А вже мене від роботи болить головоцька.
Болить мене головоцька, болить мене, болить,
Я вже мої головоцьки ніхто не загоїть.
296. Ой де ідеш, пане-брате? Чи на косовицю?
А на кого зоставляєш свою молодичцю?
— Ой на тебе зоставляю, мій брате Степане,
Доглядай мі молодичці, з ким она зістане.
Доглядай мі молодичці, доглядай мі жінки,
Як приїду з косовиці, куплю ті горілки.
297. Ой піду в полонину та накошу сіна,
Та вби моя худобиця солону не їла.
298. А сонечко засвітило, коса ся вломила,
Відей, моя файна любка сінце не вробила.
Але она уробила зелене, зелене,
Але прийшли два гайдучки, узяли без мене.

- А я прийшов додомочку, зачав жінку бити,
А нащо ти, жінко, дала того сіна взяти.
Але я ще не давала, они самі брали,
Іще мене, молоденьку, з собов підкликали.
299. Ой коби я, мамко, знала, де мій милий косить,
Пішла би мя подивити, кому води носить.
300. А мій милий чорнобривий в полонинці косить,
Вітер віє, сонце гріє, кучері підносять.
301. Ой піду я в полонину шуварець косити,
Найму собі біле дівча водиці носити.
302. На поповій сіножаті косарі косили
Та й до мої дівчиноньки горівку носили.
303. Вийшла, вийшла дівчинонька, стала голосити:
— Трава, трава полягає, нікому косити.
Вийшов, вийшов легінечко, став їй говорити:
— Не плач, не плач, дівчинонько, я вмю косити.
— Рубай траву серединув та коло сердечка,
Не ме тебе угинати та у поперецька!
304. Ой хвалився богацький син, що вміє косити,
Затяв косу у купину, взяв людей просити:
— Послухайте, добрі люди, о що я вас прошу,
Поможіть мі витягнути із купини косу.
305. Ой зелена полонинка, та зелена й буде,
Та зелену полонинку покосили люди.
306. Виправляла мати сина вдень на косовицю,
Зачесала кучароньки понад потилицю.
307. Ой піду я в полонинку по зелене сіно,
Полонинку не перейду, бо сонечко сіло.
308. Ой хмариться і буриться, моє сінце в полі,
Пішла би я громадити, мене в ніжки коле.
Купи-до мі, мій миленький, жовті черевички,
А я піду і згромаджу та й зложу в копички.
309. Маю сіно на покосі, маю сіно гребсти,
Маю жінку молоденьку, жаль мі в поле вести.
Маю сіно на покосі, маю сіно в полі,
Я не піду громадити, бо мі в ноги коле.
310. Ой де ти ся забавила, моя заручена,
А я сінце громадила цілий день учера.

311. А хто тебе, легінику, та на це порадив,
Ти одної днинки скосив, другої згромадив.
Порадила молодиця рум'яного лиця,
Щоби мені не стояла в городі травиця.
Щоби мені не стояла, щоби не лежала,
Щоби мені, молодому, світок не гаїла.
312. Винеси мі в поле їсти, щоби-м не голоден,
Та я, хлопець молоденький, коситоньки годеи.
313. Ей, дубе зелененький, дубику кудрявий,
Подь копичку намітати, любку кучерявий.
314. Ей, вийду вон із хижі, дивлюся з порога,
Як мій любко загібає коло оборога.
315. Та коби-сте люди знали, який я хлопчище,
Та як візьму косу в руки, сама коса свище.
316. Ой який ти, любку, косар, така-м громаділя,
Ти не вкосив, я не вгребла, бо зайшла неділя.
317. Цильо косив, Цильо косив, а Цилина гребла,
Тільки того сіна било, що коза повезла.
318. Ой косили косарики, ой косили кусці.
Накосили туюко сіна — на сідало гусці.
319. А й би мене шилом печи, іглами колоти,
Посіяв мі газда ленок, не хочу полоти.
320. Ой за гайом брала льон, брала конопельки,
Ой нічо ї не в голові, ой но витребеньки.
Ой вийди-но, дівчинонько, вийди, подивися,
Конопельки не вибрані, льонець постелився.
321. Ой коби так до роботи, як до терефельків,
То були би не пропали в полі конопельки.
322. Щоби-с така до роботи, як до співаночок,
Не стояв би твій у полі небраний льоночок.
323. Ой сама я дома, сама, ходи, хлопче, д'міні,
Та будемо простирати ленок по долині.
Ой ленок по долині, ленок зелененький,
Та будемо попивати медок солоденький.
324. Що ти мені, мій миленький, надіав, надіав,
Що ти мені цілий город конопель насіяв?
325. А вже мені кара божа з тими конопліма,
Най коноплі стоять в полі, а я за хлопціма.

326. Конопельки викошено, за пліт положено,
А молоду коломийку на мід запрошено.
327. Мамко моя солодка, біду я вчинила:
Усі жінки туть коноплі, я ще не мочила.
328. Ой їдуть люди на торг, мене обмовляють:
Чиї тото колопнята в полі погибають?
329. Ой післала мене мати конопельки брати,
В конопельки зелененькі я лягаю спати.
До полудня спала, спала, від полудня встала,
А надвечір заввихнулась — три в'язці набрала.
Не сама я набирала — кума помагала.
А я кумі — мірку муки і букату сала;
Щоби кума та й нікому це не вповідала,
Що вна мені, лінивенькій, та й допомагала.
330. Мамцю моя солодейка, дай мі яку раду,
Бо я з тими коноплями навіки пропаду.
В людей било по сім кіп та й тоті потерли,
А у мене одна горстка у сінбох за дверми.
331. Не свари мні, моя ненько, що-м мало напрьила,
Бо там милий читав книжку, я ся письма вчила.
332. Ой піду я попід вікна та й попід віконця,
Котра дівка потягає тонкі волоконця.
Не стій, любку, під віконцем, але йди до хати,
Упало мі веретенце, нікому підняти.
333. Ой прядися, куделенько, льняная, льняная,
А під тобов дівчиночка марная, марная.
Ой прядися, куделенько, біда би тя прьила,
Ой то мені під тобою біла ручка ввила.
334. Ой куделе, куделенько, мара би тя прьила,
Як тя вержу під лавоньку, то будеш лежала.
335. Та упало вже ябличко, ще не мало впасти,
Порадьмося, цімборочко, де будемо прьати.
336. Ой мамко солоденька, мене болить серце,
Не хоче мі затесати любко веретенце.
337. Але ж цеса кужелина пахне ялинкою,
Та змарніло біле личко під кужелинкою.
Та й коби-то під кужелем, а то під кужівков,
Коби тото молодицев, а тото ще дівков.
338. Кужелина не прьдена, ти робото моя,
Як я тебе не випряду, соромото моя.

Як я тебе не випяду, то я тебе змичу,
Таки своєю соромоту за пояс затичу.

339. А не вповіш, файна душко, нікому, нікому,
Я наряду сорок пасем, понесу додому.

Я напяла сорок пасем — нема мотовила:
Сирі дрова не горіли — я ним підпалила.

340. Зима божа минулася, весна наступила,
Моя жінка журилася — два моточки впрїила.

341. За що ти мі, мужу, б'єш, за які учинки,
Чи ж я тобі не напяла за рік два починки?

Не сама я тото пряла, прями помічницї,
То за муку, то за пшоно, то за паляницї.

Не сама я тото пряла, кума помагала,
То за сир, то за масло, то за кусник сала.

342. Та мій милий у роботі, ладує цївочки,
Тото мені на ширінку та й на топаночки.

343. Ой кужїлко-ворожїлко, біда би тя пряла,
Та тя вержу попід лавку, бо-м на ручки вхляла.

344. Та я в мамки одна була, та я в мамки росла,
Мені мамка навивала шовковенькі кросна.

Мені мамка навивала, та я мамці ткала:
— Мамко моя солоденька, молоду-с ня вдала.

345. Та я в мамки одна була, та я в мамки росла,
Мені мамка навивала за кошиком кросна.

За кошиком навивала, я за кошом ткала,
На столику яворовім цївочки сукала.

ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ

ПОРА ДІВУВАННЯ, ПАРУБКУВАННЯ

346. Я за тата дам дуката, а за маму штири,
Мене мама годували з малої дитини.

347. А я в свої мамуненьки дві розкоші мала,
За єдного сонця лягла, за другого встала.

348. Ей, матко, моя матко, виховуй мя гладко,
Від неділі до неділі, як червоне ябко.

349. А я в свої мамунцуні єдна єдиниця,
Або з мене буде дївка, або молодиця.

350. Та зачим ти мене, мамо, на той світ пустила,
Мене хлопці ніц не люблять, як я буду жила?

351. Я нарвала плат горішків, сіла й їх кусаю,
Кому буду домів нести — фраїра не маю.

352. Тече вода край города, я на воду дуо,
Я не маю каваліра і не потребуо.

353. Сама-м собі, мамко, винна, що любка не маю,
Коли вечір вечоріє, я спати лягаю.

354. Ой гаю мій зелененький, ой гаю, мій гаю,
Мають дївки кавалірів, тільки я не маю.

Ой гаю мій зелененький, буду тя рубати,
Мають дївки кавалірів та й я буду мати.

355. Доти буду завивати ширїночки бурї,
Доки собі не виберу любка по натурї.

356. Мамко моя солоденька, мамко моя любка,
Даймо собі посадити біля хати дуба.

Даймо собі посадити та й обгородити,
Щоби знали білі хлопці, до кого ходити.

357. Та із тої керниченьки цяпоче, цяпоче,
Молодого і гарного любити ся хоче.

358. Коло млина цвіт-калина, коло млина явір,
Ой біг знає, біг відає, котрий мій кавалір.

Коло млина цвіт-калина, коло млина сосна,
Ой біг знає, біг відає, для кого я росла.

359. Коло млина яворина, зацвіла калина,
Нїхто не знав та й не знає, чия я дївчина.

360. Ой не літай, сивий птаху, та й ти, сивий орле,
А хто ж мене, молоденьку, до себе пригорне?
Ні щирості, ні милості, ні пожалування,
Чорним очкам нема спання, ніжкам спочивання.
361. Мое личко, як ябличко, червоне, як дулька,
Хто тя буде обіймати, як не маєш любка?
362. Стоїть явір над водою, половина в воді,
Мое личко процвітає, ги ружа в городі.
363. Чи я собі не дівочка, в городі квіточка,
Жеби я сі не стояла коло парубочка?
364. Жеби мі ся який хлопець нагодив, нагодив,
Жеби мене кожний вечер додому підводив.
365. Ой коби я любка мала, любка Николика,
То я би ся не бояла, що зима велика.
366. Ще-м нікого не любила — покарай вас, боже!
А відтепер таки буду — помагай мі, боже.
А відтепер таки буду багацького сина,
А у него за крисанев зелена тисина.
367. Іде дощ, іде дощ, по дорозі слизько,
Треба дбати, щоби мати каваліра близько.
368. Ой ся панів не бою, ні панського суду,
Я, дівчина молодая, без хлопців не буду.
369. А й пушу та попасу коника на млаці,
Ще-м не мала, тепер маю любка на подяці.
370. А я тому не смучуся, а ні ся встидаю,
Що я, така молоденька, коханочка маю.
371. Треба вікна повтирати навколо, навколо.
Треба знати, що сказати, як прийде Микола.
Треба вікна повтирати, щоби було файно.
Треба знати, що сказати, як прийде Михайло.
Треба вікна повтирати, щоби були білі,
Щоби хлопці приходили кожної неділі.
372. Серед села Солукова розсипана свічка,
Зо мнов хлопці не жартуйте, я собі правічка.
373. Синя димка, синя димка, а по ній дробинка,
Всі до мене, всі до мене, а я ще паньинка.
Ой мамуню, мамунцуню, наберіть мі димки,
Бо до мене хлопці ходять кожної годинки.

- Наберіть мі, мамунцуню, тої лямасівки,
Аби я ся не встидала багацької дівки.
Ой втоптана доріженька, най топче, хто хоче,
Та доки я молоденька, най любить, хто хоче.
374. Ой коли я була мала, не знала нічого,
Я сказала, що не буду любити нікого.
А коли я вже велика, на станочку стала,
Тепер же я та до серця кожному припала.
375. Щоб ви знали, мамуненько, котрий мій миленький,
Ви би дали щонеділі фартушок біленький.
376. Щоб ви знали, мамуненько, котрий мій кавалір,
Ви би дали щонеділі червоні коралі.
377. Ой коби-то мати знала, що то за Никола,
То би мене шнуровала шнурівков довкола.
Ой коби-то мати знала, що то за Михайло,
То би мене убирала щонеділі файно.
378. Ой мамуню, мамуненько, а я ваша донця,
Купіть мені парасолю від вітру, від сонця.
379. Моя мати старенькая в біленькім хустьитю,
Навчила мя жартувати ще малим дівчитьом.
380. Ой то я сі полюбила молодого Йвана,
Пені би-м ся долюбила, якби знала мама.
381. Відколи мя мама била, відтоді ся бою,
Цілу нічку на розмові з парубками стою.
Відколи мя мама била, відтоді статкую,
Свою хату оминаю, в милого ночую.
382. Кой-єм з тобов йміння пасла, із тобов гонила,
Не раз мене моя мати через тебе била.
Та не бий ня, мамцю мила, я ще не забила,
Здогадайся, мамцю моя, кой-ес така била.
383. Била мене мамуненька на печі лопатов,
Що-м сі трохи постояла з любком перед хатов.
384. Попід міст, понад міст літають воробці,
Що я, мамо, винна тому, що мя люблять хлопці.
385. Та й на ставу, на ставочку два качури плили,
Два парубки дівчиноньку додому водили.
Не ведіть ня вуличками попід тоті скали,
Бо є в нашій хаті світло, відай, нянько встали.

- Увійшла я та й до хати та й ся розгорнула,
Нянько з кленка батожину: — Де ти, доню, була?
— Ой я була, мій ненечку, була на толоці,
Не сама я додому йшла, привели мя хлопці.
386. Питається дівки тато: — Де-с ти забавила?
— Там ся вовки розіграли, а я ся дивила.
Там ся вовки розіграли, зачали ся їсти,
А я так ся напудила, не можу вповісти.
387. Три зірочки, три зірочки над дубочком сходять,
Іще-м дівка молоденька, хлопці до ня ходять.
388. Та у мене молодой чотири городці.
Які гарні, кучеряві, ходять до ня хлопці.
389. Невеликий город маю, лиш на вісім кроків,
Любка-м собі полюбила в вісімнадцять років.
390. Закукала зозулина, в вербі ся голубить
Як мі добре дівочити, кой ня любко любить!
391. Ані петра, ні петрівки, ані маковійки,
Ні середи, ні п'ятниці в молодой дівки.
392. Ой трясеться трясовина, трясеться ліщина,
Ой трясеться за козаком молода дівчина.
Ой трясеться трясовина, трясеться дубочок,
Ой трясеться за дівчинов ладний парубочок.
393. Як-то знати, як пізнати, котра парубкова,
Її квітка за головов сама барвінкова.
Як-то знати, як пізнати, котра паничева,
Її квітка за головов, ще й позолочена.
394. Пусти мене, моя мамко, на тую толоку,
Та най собі погуляю та хоть цього року.
395. Шумлять ріки, шумлять ріки та й шумлять потоки,
Чому мене не пускають на тоті толоки?
Чому мене не пускають, через яку біду?
Та я таки викрадуся, на толоку піду.
Чому мене не пускають, через яке лихо?
Бо як піду на толоку, то не сиджу тихо.
Я уберу сорочечку з тими рукавами,
Та я піду на толоку лиш за парубками.
396. Ой вийду я на вулоньку, на вулоньці хлопці.
Бідна моя головонька, я в чорній сорочці.
А я швидко до кімнати та сорочку взяти.
Ой вийшла я на вулоньку — хлопців не видати.

397. Мати моя старенькая, мати моя, мати,
Не дай мені три дні їсти, а день погуляти.
Хіба би я дурна була, розуму не мала,
Щоби я ті про гуляння їсти не давала.
398. Тато добрий, тато добрий, мама не лихая,
Не боронять погуляти, поки-м молодая.
399. Ой як мені не гуляти, коли в мене мати
Ой постелить і окрие: — Лягай, доню, спати!
Ой як мені не гуляти, коли мі ся хоче,
Коли мені головоньки ніхто не клопоче.
400. Тепер мені погуляти, заки мені скоки,
Та й заки мі лиха доля не латає боки.
401. Що-м гуляла, то гуляла, а все понад люди,
Не могла-м ся здогадати, що за доля буде.
Тепер я сі погуляю, заки-м молоденька,
Потім буде на заваді лихая доленька.
402. Горівонько воковита я з ярого жита,
Гуляй, гуляй, дівчинонько, заки-с не завита.
Гуляй, гуляй, дівчинонько, догуляєш ти ся,
Прийде така неділенька, задумаєш ти ся.
Прийде така неділенька, прийде така днина,
Що заплаче за тобою найменша дитина.
403. Гуляй, доню, не бороню, доки-с молоденька,
Аж поки ті не заплаче дитина маленька.
404. Але файно скрипка й грає, нікому співати,
Сидить бідня за ворота, ніким наказати.
А я ему наказую перепеличками,
А вно мені відсилає та й ластівочками.
Ластівочки, щебетушки не хочуть сидати,
Не кортить мня заспівати, лишень погуляти.
Гуляй, доню, не бороню, кільки ті ся хоче,
Поки тобі пуста доля голу не клопоче.
Бо як буде пуста доля голу клопотати,
То не схоче ті ся пити, їсти, ні гуляти.
405. Гуляй, доню, не бороню, тепер маєш волю,
Зажене тя лиха доля, заплачеш за мною.
406. Гуляй, доню, не бороню, тільки твого світа,
По чім будеш пам'ятати молоденькі літа?
407. Ой гуляй, біла дівко, як взими, так вліті,
Бо тільки в тя веселості, дівочко, на світі.

408. Ой іграй, біла дівко, доки ті ся йграє,
Доки тобі машличками вітрик повіває.
409. Кукурудзи не сапані, роди, боже, шульки,
Коби борше до неділі, підемо на гульки.
410. Як я собі погуляю та й ще побуюю,
Та як тота шука-рибка по тихім Дунаю!
411. Ой піду я на гуляння та на гулянечко,
Та там буде танцювати моє коханечко.
412. Ой у полі конопельки вже зазеленіли.
Карим очам спання нема, ніженьки зомліли.
413. Я фасолю посадила, горох потичила,
Тепер би-м сі погуляла, бо-м вже відпочила.
414. Качаюся, валяюся, кусають мя блошки,
Пусти мене, моя мати, до корчмоньки трошки.
Пусти, пусти, моя мати, я не забавлюся,
Но з хлопцями погуляю, додому вернуся.
415. Моя мати ворожечка, ворожила міні,
Аби-с, доню, так гуляла, як колесо в млині.
416. Ой де тота синя димка, що набрала мати,
Пішла тота синя димка до коршми гуляти.
417. Ой гуляла дівчинонька з вечера до ранку,
Вигуляла дівчинонька по коліна ямку.
418. Ой гуляла дівчинонька, гуляла, гуляла,
Прогуляла штири воли, що їй мама дала.
419. Ой ковалю, ковалику, підкуй мі підківки,
Бо я тепер зачинаю ходити до дівки.
Ой ковалю, ковалику, підкуй коня остро,
Ой най сяду та й поїду до дівчини просто.
А я сяду на коника, гою, коню, гою,
Де ворота отворені, там дівчина моя.
420. Та дай мі ся, дівчинонько, водиці напити,
Я допіру зачинаю до тебе ходити.
421. Проси бога, дівчинонько, аби-м живо виріс,
Аби-м тобі дровець втяв та й водиці виніс.
422. Та я, хлопець хлопцюватий, добрий до розбою,
Та як прийде темна нічка, вийти я ся бою.
А я, хлопець невеликий, навчився брехати,
Та вибрехав дівчиночку, вибрехав ї з хати.

- З хати вийшов старий батько, зачав ся питати:
Чо ти ходиш, ти легіню, коло мої хати?
А я взяв йому казати, що-м загубив вівці,
Ой ти брешеш, малий хлопче, ти до мої дівки.
А я взяв йому казати, що-м загубив воли,
А він мене за чуприну та й бучком поволи.
423. Ой як я був малий, малий, то пас-ем бичата,
А тепер-ем троха більший, люблять мі дівчата.
424. Ой я змок, як той вовк, через гору йдучи,
Ой я змерз, як той пес, дівок шукаючи.
425. Та ішов я горі селом та горі городом,
Дівча мі ся сподобало шістнадцятим годом.
426. Ти ся журиш, пане брате, сіянням, оранням,
Я ся журю, пане брате, першим закоханням.
Ти ся журиш, пане брате, де широка нивка,
Я ся журю, пане брате, котра чорнобривка.
427. У котрої дівчиночки брови над очима,
То та ж мене дівчиночка та й розволочила.
То та ж мене дівчиночка та й розволочила,
Та й чого я в світі не знав, того научила.
— Не вчила-м тя розбивати, не вчила-м тя красти,
Тільки сіно громадити та в копиці класти.
428. Та ще ж бо я не парубок, парубоцька міна,
Та стану я коло дівки — дівці по коліна.
429. Казали мі моя мати і старенький отець:
Пий горівку, люби дівку, будеш файний хлопець.
430. Давай, мати, вечеряти, давай, мати, живо,
Бо мені так до дівчини, як тобі на жниво.
431. Ой чи тебе, мій синочку, мила забавила,
Ой що твоя вечеронька на столі застила?
432. Де ти, хмелю, зимував, що не розвивався,
Де ти, сину, ночував, що не роззувався?
Ночував я, моя мамо, в зеленій ліщині,
Загадував загадочки молодій дівчині.
433. А я в свої мамунцуні еден єдиначок,
Або з мене буде хлопець, або гайдамачок.
434. Кучерявий баранець, кучеряві роги,
Пішов би я до дівчини, не знаю дороги.
Кучерявий баранець, кучерява вівця,
Кучерява дівчинонька була на горівці.

435. Мені до вас би ходити, тебе би любити,
А я, хлопчик молоденький, знаю ся ганьбити.
436. Ой летіли гуси з Руси, напереді ворон,
Любив би-м тя, дівчинонько, коби мі не сором.
437. Коби мі ся розвив явір, зелена крушина,
Пішов би я до милої, молодий хлопчина.
438. Якби взимку бук розвився й дві берізки білі,
Я ходив би до дівчини кожної неділі.
439. Ой їв би я капустицю й фасолю дрібненьку,
Любив би я дівчиноньку файну, молоденьку.
440. Ой хоч же я не парубок, іно парубчина,
Назвала мня парубочком молода дівчина.
Ой хоч же я не парубок, іно парубчуся,
Поза чужі воротонька ночувати вчуся.
441. Та ще ж бо я не парубок, лиш добрий хлопчина,
Що із тата та на мене куца петечина.
442. А я люблю, що не роблю, лиш напиваюся,
Немила мі роботонька, лиш позираюся.
443. Казала мі стара мати, казала, казала:
Ходи, сину, до дівчини, щоби я не знала.
444. Туди-сюди за Олексов, де Олекса дівся?
А Олекса коло дівки аж зачервонівся.
445. Ой червона калинонька крізь пліт протяглася,
Не раз, не два моя мати мене наклаялася.
446. Ой зацвіла ліщиночка, зродила горіхи,
Годувала ненька сина, не мала потіхи.
447. А я гаю не рубаю, бо гай зеленейкий,
А я вдома не ночую, хлопець молодецький.
448. Чому коню воду не п'єш, чом на воду дуєш?
Чому, сину Василуню, дома не ночуєш?
— Як я маю, молоденький, дома ночувати,
Така нічка темненькая, ні з ким розмовляти.
— Ой маєш ти, Василуню, коня вороного,
Заведи його до стайні, говори до нього.
— Бодай тобі, моя мати, так легко конати,
Та як мені з ворон-коньом легко розмовляти.
449. Ой мусите, чорні очі, самі ночувати,
Не буду вам на ніч кожду дівчину шукати.

450. А я, хлопець молоденький, вус мі ся засіяв,
Що я буду, молоденький, без дівчини діяв?
451. Вчора була неділенька, а днесь понеділок,
Посіяла matka жито, а зійшов барвінок.
Ой барвінок, барвіночок, ще ти зелененький,
Не журися легінику, ще ти молоденький.
452. Та уличка — драбуличка, та уличка кална,
А я мушу пошукати, де дівчина файна.
453. Не боюся ні жандарів, ні панського суду,
Бо я, хлопець молоденький, без любки не буду.
454. Та у Турі керничина, у Турі, у Турі,
Таке собі дівча найду, по своїй натурі.
455. Самий буду кілля бити, самий городити,
Самий буду до дівчини вечером ходити.
456. Ой що кому заваджає, ой що кому вадить,
А що хлопець молоденький дівчину провадить.
Ой що єсть, що бракує хлопцю молодому,
Цілу нічку п'є, гуляє, рано йде додому.
457. За ріку мі дорожина, а й за ріку буде,
Доти тої дорожини, доки любки буде.
Закувала зозулина та сіла на кавки,
Та нігде ня не найдете, лиш коло білявки.
458. Та зацвіли ягодочки коло колодочки,
Як ся добре вбиїмати коло білявочки.
459. Ой на вино та й на пиво та напиватися,
Коло личка рум'яного повбиїматися.
460. Під моею кобилою подкови колачуть,
Перше дівки мнов гардили, тепер за мнов плачуть.

- ВЕЧЕРНИЦІ, МУЗИКИ, ТАНЦІ, СПІВИ
461. Пустити мене, моя мамко, на ті вечерниці,
Та най собі погуляю ще хоть ці м'ясниці.
Ой пустити ня, моя мамко, та на вечерниці,
Бо там милий чорнобривий плете рукавиці.
Ой пустити ня, моя мамко, я ся не забавлю,
Обернуся двічі-тричі та й ся назад ставлю.
462. Ой пустити ня, моя мамко, та й на субіточку,
Бо там милий чорнобривий грає в сопілочку.

463. Ой то славні вечерниці, пусти мене, ненько,
Бо там хлопці молоденькі, болить мя серденько.
464. Пусти мене, моя мати, та й на вечернички,
То там хлопці чорнобриві плетуть рукавички.
Вечернички при долинці, пусти мене, нене,
Бо там хлопець чорнобривий чекає на мене.
465. Закувала зозулина, сіла на лозину,
Ей, люблю, мамко, літо, ще майлюблю зиму.
Бо уліті на роботі сонечко пече ня,
А узимі, люба мамко, ледве жду вечера.
Ой узимі, люба мамко, все під кужелинов,
На кой пійду на вечірки, сиджу із легінем.
466. Та пусти ня, люба мамко, аж на вечерниці,
Я ся вбійму коло любка, як коло косиці.
467. На горішніх вечерницях дівчата співають,
На долішніх вечерницях пси ся в каглу драють.
468. До нас, до нас, парубочки, бо в нас вечерниці,
А в нашої газдинечки тисові полиці.
Ой тисові поличеньки, а двері з емберів,
А в нашої газдиночки рученьки з паперів.
469. Та на наших пірьоскубах наварили дині,
Сюди, сюди, легінику, тут самі газдині.
Та на наших пірьоскубах наварили ріпи,
Сюди, сюди, легінику, тут самі Маріки.
470. Ой скубім, дівки, пір'я та ще й поскубуйме,
Та ми своїй цімборочці парни напаруйме.
471. Ой як ми ся посходили в господарський дім, дім,
Ой там ми ся забавляймо, щоби бог завидів.
Дають їсти, дають пити всячини доволі,
А честі нам ніхто не дасть, як не маєм свої.
472. Ой то наші вечерниці потрухли, потрухли,
Бодай тоті, що не прийшли, до завтра попухли.
Чомось наші вечерниці не милі, не милі,
Чомось до нас не приходять хлопці молодії.
До нас, до нас, парубочки, та й на вечерниці,
Та й до тої дівчиноньки, що коло полиці.
473. Ой славнії вечерниці, де дівки малії,
Зложилися та й купили віконці новії.
Ой славнії вечерниці, ще славніші будуть,
Як на наші вечерниці парубки прибудуть.

- Ой прибуло парубочків сорок без одного,
Лише нема межі ними мого миленького.
474. Сиджу в ряду, тонко пряду, тоненько на нитку,
Нема мого миленького та нема порьідку.
Сиджу в ряду, тонко пряду, та й на мені дранка,
Через зиму на вечірках та й нема коханка.
475. Закукала зозулиця та сіла на двері,
Ламалися кужілочки в четвер увечері.
476. Тече вода з-під явора, тече з-під ясіня,
Сумні наші вечерниці, кой не є легіня.
477. Ой ходила дівчинонька та на вечерниці,
Бо вона сі полюбила маленького Гриці.
478. Ой не піду на вечірки, бо-м ходила сночі,
Та я ся вже надивила милейкому в очі.
479. А хто вміє погуляти, той вміє робити,
А тому ся файно, любо в очі подивити.
480. Піють кури, піють кури та піють куриці,
Ой час нам ся розходити, славні вечерниці.
481. Де-сме прями в пилиповець, будеме в м'ясниці,
Подякуйме сій газдині та й за вечерниці.
482. Або ви нас розпускайте, або ви нас знайте,
Або ви нам на розсвітю скрипничка наймайте.
Або ви нас розпускайте, або нас держіте,
Або ви нам на розсвітю скрипничка найміте.
483. Ой на наших вечерницях лавиці дір'яві,
Сидять на них легіники самі кучеряві.
Ци на наших вечерницях лавиці тоненькі,
Сидять на них легіники самі молоденькі.
484. Черешеньки з вишеньками помітушилися,
Були файні легіники, порозходилися.
485. Ей, за чергов, парубочки, за чергов, за чергов,
Ей, щоби нас не вигнала газдиня кочергов.
486. Прийшли до нас такі хлопці, як намальовані,
Пішли вони із вечерниць, гей, не цілувані.
487. Ой упали воротенька, упали, упали
Та вже наші вечерниці пропали, пропали.
488. Вчора гульки, нині гульки, а завтра не гульки,
А вже мене тоті гульки вивели з кошульки.

489. Ой коби не вечірки та й не вечерниці,
Нарубав би-м мамці дровець та заніс водиці.
490. Гірки були вечерниці, солодкі зальоти:
Видоптав-єм до дівчини червоні чоботи.
491. Котилися вози з гори, поламали шпиці,
А вже ж мені не ходити більш на вечерниці.
492. Ой то мі ся сподобала коломийка тота,
Цілу нічку виграла коло мого плота.
493. Ой загудь мі, гусялику, загудь мі, загудь мі,
Та най собі погуляю, кой білявка тут мі.
494. Загусляй мі, гусялику, тої терентішки,
Погубив-єм свої коні, тепер ходжу пішки.
495. Та я собі дримбу куплю, аж би-м була боса,
Би мі дримба дримбувала коло мого носа.
496. Ой ковалю, ковалику, зроби-ко мі дримбу,
Дам ті зо миску муки, повісма на линву.
497. А заграй мі, музиченьку, з самого сумління,
Дам тютюну ті у люльку з самого коріння!
498. Заграй мені, скрипниченьку, а я тебе прошу,
А я тобі червоного у кишені ношу.
Заграй мені, скрипниченьку, од села до села,
Аби була дорожечка все мені весела!
499. Ой музико, музиченьку, грай на штири струни,
Жінка хлопця буде мати, закличу тя в куми.
500. Ой заграй-ко, музиченько, заграй-ко, заграй-ко,
Сидить курка на бантині та ті знесе яйко.
501. Загуди мі, гудаченьку, чесний чоловіче,
Заріжу ті когутика, най не кукуріче!
502. Посербаймо гусяночки, закурімо люльки
Та скажемо небошикам заграти гуцулки.
503. А я гаю не рубаю через ті осики,
А я вдома не ночую через ті музики.
504. Ой що мені з того, з того, що музика грає,
Коли мої дівчиноньки мама не пускає?
505. Ой музики, музиченьки, нащо ви граєте?
Нащо мені, молодому, жалю завдаєте?
506. Та бодай ті, легінику, гуслі занімили,
Они мого здоровлічка половину з'їли.
507. Ой на ставі, на ставоньку, там гуси плавають,
То ж то мене серце тягне, як музики грають.
Ой вже вечір вечоріє, соненько заходить.
Пусти, мати, погуляти, бо душа заходить.
508. Як музика ладно грає, пусти мене, нене,
Бо мій любко не танцює, чекає на мене.
509. Не пустили на музики, ще й хотіли бити,
Заставили до баняка редьку теревити.
510. Іди, донько, до церковці, бо всі дзвони дзвонять.
— Не піду я, моя мамцю, бо мні ноги болять.
Іди, донько, до коршмоньки, там музика грає!
— Дай мі, мамцю, чоботята, я пошкутильгаю.
511. Через тиждень була хора, бо робота була,
А в неділю подужала, бо музику вчула.
512. А музика файно грає, на скрипочках ріже,
А дівчина як зачує, на колінах лізе.
513. Ой піду я на музику до самого рання,
На порозі стоїть вожіг, то мое снідання.
514. Ой заграй мі, музиченьку, я слухати люб'ю,
А як рано мене збудять, я в кулаки труб'ю!
515. Ви, музики, грайте, грайте, а ви, люди, чуйте,
А ви, старі, йдіть додому, молоді, ночуйте.
516. А ти, старий, за волами, тебе воли знають.
Я, молода, до корчмоньки, де музики грають.
517. Вже-м корови подоїла, телята загнала,
Сама пішла на музики та й сі погуляла.
518. Ой копала бараболю, сипала на купку.
А я того хлопця люблю, що грає на дудку.
519. Ой дударе, дударчику, як ти красно граєш,
Тільки тобі доганочки, що жінки не маєш.
520. Ой на Рудку, пане брате, на Рудку, на Рудку,
Ой ніхто так не заграє, як милий на дудку.
Ой ніхто так не заграє, як милий весело,
Чути его коломийку аж на друге село.
521. Вітер віє, шевеліє та й порохом мече.
Десь мій милий в дубровоньці в сопівку щибече.
522. Там пасуться бережками овечки біленькі,
А овчарик собі грає пісеньки гарненькі.

- Та як почне в яворову пищалочку грати,
Йому гори, ліс, долина стануть примовляти.
523. Сопівочка-вербівочка, яворове денце,
Не сопівка того грає — миленького серце.
Сопівочка-вербівочка жалібненько грає,
Та без ножа, без тарелі серденько ся крає.
524. Рости, хмелю, над водою, рівно з тичиною:
Далеко тя, мій миленький, чути з сопівкою,
На сопівці красно граєш, ще краще співаєш,
Ти то серцю іно туги та жалю задаєш.
525. Коби штири разом грали, а цимбали били,
То би моє сумне серце не розвеселили.
526. Ой бодай ся поколола сопілочка тота,
Що в'на грала, виграла коло мого плота.
Ой бодай ся поколола сопілка точена,
Що в'на грала, виграла кожного вечера.
527. Шкода тої музиченьки, що так файно грає,
Та усі ся посмутили, ніхто не співає.
Гей усі ся посмутили, лиш я веселенька,
Щоби туга відходила від мого серденька.
528. Ой гудаче, ой гудаче, побий тебе мраче,
Ти гусяєш, я співаю, а мій любко плаче.
Загуди мі, гудаченьку, у струну тоненьку,
Мені жальок полишати дівку молоденьку.
Загуди мі, гудаченьку, а й на нові гусли,
Та най мені моя мила на рученьці усне.
Ой гудаку, гудаченьку, хто тя вчив гусяти?
— А й бо мене породила за гусями мати.
529. Ой у нашого музики пальці золотії,
Він пальцями посуває струни шовковії.
Музика нам добре грає, не треба й співати,
Єго ненька породила на скрипочку грати.
Мене мати породила сіяти, орати,
Єго мати породила на скрипочку грати.
530. Убита мі дороженька через цілий Мишин.
Ой ніхто так не заграє, як Гриць Васишин.
531. Ой ніхто так не заграє, як Іван весело,
А Йванову скрипку чути на десяте село.
532. Ой на полі тополенька, на полі, на полі,
Як заграю у Скалаті — чути в Тернополі.

533. Ой скрипочки та й з липочки, струни із бервіну,
Як заграєш, защебечеш — чути на Україну.
534. А музиці паляниці, а музиці сира,
Ой то ж мене до музиків охота зносила.
535. Яло ті ся, музиченьку, яло ті ся грати,
Яло ті ся, музиченьку, сім пар волів мати.
536. Ой музико, музиченько, як ти файно граєш,
Дай ті, боже, здоров'ячко ще ліпше, як маєш.
537. Нема танцю на всім світі, як та коломийка,
Одну душу вириває із мого сердейка.
538. Як я тоту коломийку зачую, зачую,
Киселицю висербаю, в горшку потанцюю.
539. Ой заграй же мі, музико, тої коломийки,
Най я собі погуляю з вечера до днинки.
540. Наш музика кучерявий скрипочки готує,
А й то нам ся, молоденьким, душечка радує.
Ой рихтує, ой рихтує, та як зачне грати,
Хоч який слуп закопаний — буде танцювати.
541. Коломийки заспівати, коломийки грати,
Але ж бо то коломийки добре танцювати.
542. Ой не тої коломийки, що ріже, як січку,
А й то тої коломийки, що по-старосвіцьку.
543. Ти, музико марковецький, заграй по-бабецьки,
А я собі потанцюю по-монастирецьки.
544. Ви, музики охримівські, грайте по-загірськи,
Нехай я сі погуляю раз по-кавалірськи.
545. А в нашого Іваненька хата на помості,
Як заграють музиченьки — рухаються кості.
546. Ой музико, музиченько, заграй мі ладненько,
Ходи, душко, танцювати, диви-ко ся, ненько.
Ходи, душко, танцювати, ходи, душко, ходи,
Нап'ємося горівочки, як гусята води!
547. Не я п'яний, не я п'яний, горівочка п'яна,
Та заграй мі, музиченьку, най я піду «дана»!
548. Дай музиці рукавиці, щоби добре й грала,
Дай дівчині горівчини, щоби данцувала.
549. А музика ладно грає, збирає пальцями,
Очка ж му ся придивили за молодіцями.

550. А музика ладно грає, весело ся дивить,
Та йому дають горілки, він ся не противить.
551. Пане брате, товаришу, наш музика впився,
Ой пішов він понад воду, коби не втопився.
552. Заграй-ко мі, музиканте, в пальці золотії,
Та най собі погуляють хлопці молодії.
553. Заграй же мі, Михавцуню, у струни єдвабні,
Та би пішли танцювати молодиці ладні.
554. Коб-то мені до неділі, буду танцювати,
Дам музиці паляниці — буде добре грати.
555. Чи ти мене, моя мамко, купала в романці,
Що я така охочая в неділю до танців.
556. Коби грала музиченька кожної неділі,
Я би пішла танцювати, маю ноги білі.
557. Ой я ще не танцював, тепер починаю,
Бо я, хлопець молоденький, ще долі не маю.
558. А я піду танцювати, дай боже, щасливо,
А ви, старі, на молоді не дивіться криво.
А ви, старі, на молоді криво не дивіться,
Але як вам недогода, домів заберіться.
559. Пішов би я танцювати, волоки пірвуться,
Сірячина по коліна, дівчата сміються.
560. Ой пішов я данцювати, та змилив ногами,
Більше я ся та й підпирав носом і руками.
561. Ой білява, ой чорнява колопні мочила,
Та я не вмів данцювати, вна мене навчила.
562. На зеленій полонині пасе волів триста!
Іди, дівко, танцювати, куплю ті намісто.
563. Ой дівчино сіроока, ходім до потока
Та й підемо танцювати — толока широка.
564. Ходіть, дівки, танцювати, бо пішов Штефанець,
Ми будемо танцювати, він заплатить танець.
565. Ой пішов би-м козака та й пішов би-м польки,
Коби миска киселиці а миска фасольки.
566. А я вмію танцювати, хороше співати,
Кажуть люди, що я багач — я не маю хати.
567. Заграй же ж мі, музиченько, на струни, на струни,
Та най я сі погуляю зі свойов сеструнев.

568. Ой то мі ся, товаришу, на душі радує,
Ой що братчик і сестричка так файно танцює.
569. Сама город виорала, сама і посію,
Ой ніхто так не гуляє, як Феська з Матвійом.
570. Підемо сі, пане брате, холамейки грати,
Холамейки під бочейки та й підем гуляти.
571. Ой діна, діна, діна, де моя бабіна?
Пасе коти за ворота за в'язанку сіна.
Займив коти на ярмарок, коти не купують.
Вступайте ся, богачики, най бідні данцюють!
572. Попід грушу коньом рушу, терном заколишу:
Молодицю возьму в танець, а дівчину лишу.
Молодиці було дивно, а дівчині стидно,
Та й утікла у куток, аби ї не видно.
573. Ходи зо мнов танцювати, моя фраерочко,
Та дай же мі гарашівки повтирати личко.
574. Ой дрібонька коломийка, дрібонька, дрібонька,
Єдна мила, друга люба, третя солодонька.
575. Ой чиє ото дівча, що я із ним граю?
Нехай буде, чиє хоче, — я го повбіймаю.
576. Ой дрібуча коломийка, дрібуча, дрібуча,
Ой то мі ся сподобала дівчина робуча.
577. Як заграє коломийка, варто погуляти,
Чорнобриву дівчиноньку кругом обертати.
578. А я траву не рубаю, трава ся хилє,
А я кличу дівку в танець, дівка ся ховає.
579. Не бери мя, мій миленький, я в перший таночок,
Коби люди не казали, що-с мій коханочок.
Бери мене, мій миленький, я в другий, я в третій,
Щоби люди говорили, що ти мій далекий.
580. Чорні боти до роботи, червоні — до танку,
Тепер-ем ся розіграла, мій любий Іванку.
Тепер-ем ся розіграла, тепер мі загудьте,
Чорні боти придоптала, червоні мі купте.
581. Тепер-ем ся розгуляла, тепер мені грайте,
Єдні-м бути вискакала, на другі мі дайте.
582. А капуста до волію, пироги до смальцю.
Черевики до роботи, чоботи до танцю.

583. Та данцюю, та данцюю, чоботята псую,
А то мене не коштує, бо дедя купує.
584. Гоппа, хлопці, гоппа, хлопці, гоппа, небожата!
У нашої попадейки пшениця не жата.
585. Ой Василю, Васиliku, мені з тебе дивно,
Мені тече вода з чола, тобі в ноги зимно.
586. Пане брате, товаришу, зроби-ко мі волю,
Возьми мою любку в танець, а я возьму твою.
587. Та хоть моя білявина на ніжейку храмле,
То як візьме танцювати, як гусятко плавле.
588. Яка ж того вода чиста, що на морі грає,
Яка ж того дівка мила, що вперед гуляє.
589. Серце мі ся веселиться, а душа радує,
Ой що моє солодятко хороше танцює.
590. Там на горі на високій сивий кінь пасеться,
Файно з любков танцювати, бо дрібно трясеться.
591. Ой з-за гори з полонинки сивий голуб лемше,
Оленочка в чоботята, як той чорттик, кремше.
592. А у моім городоньку купочка шалати.
Ото з тобов, дівчинонько, легонько гуляти.
593. Ей, горіла полонинка, горіла, горіла.
Так молода танцювала, аж ся розболіла!
594. Ой дівчина умирала, людей ся питала,
Ци не видко, де музики, я би-х данцювала.
595. Черевички невеличкі, ноженька маленька,
Танцюй, танцюй, дівчинонько, заки-с молоденька.
596. А що тото за парубок, що вперед танцює,
Веде дівку за рученьку, а в личко цілує.
597. Гей, гудзики, ременики на моім Іванку,
То мі мило позирати, коли іде в танку.
598. На Загір'ю зазоріло, над потоком ясно,
Ой ніхто так не танцює, як мій милий, красно.
599. На поповій сіножаті добре сіно жати,
З ходівськими парубками добре танцювати.
600. Ходи, бідна, танцювати, ходи, бідна, швидко,
Богацька тя заступила, жеби тя не видко.
Богацька тя заступила своїми плечима,
Ходи, бідна, танцювати, з чорними очима.

601. Ви, дрібонькі коралики, ходіть танцювати,
А ви, грубі з обручками, йдіть додому спати.
602. Як ідете, хлопці, в танець, то лиш уважайте,
Котра була напереді — назаді лишайте.
603. Котра стоїть напереді та й ся запишила,
На ню, хлопці, уважайте, аби ся лишила!
604. Котра дівка напереді в червоній спідниці,
Вона ся так гонорує, як жаба в керниці.
Котра дівка напереді я в червоній хустці,
Вона ся так гонорує, як заєць в капусті.
605. Стоїть дівка коло танцю, голова біліє,
Як погляне на парубка, аж мало не мліє.
Не стій, дівко, коло танцю та з танцю не смійся:
Возьми собі фартух в руки та й додому хвійся!
606. Вона іде розгортана, вона іде боса,
Мотузком ся впerezала, булька висить з носа.
607. Як ідете, хлопці, в танець, беріть рукавиці,
Мати стоять, як корови, дочки, як телиці.
608. Як ідете, хлопці, в танець, беріть буки в руки,
У нашої сусідочки зуби, як у суки.
609. Коло млина ясенина, була би сопілка,
Ой ніхто так не танцює, як вітова дівка.
Ой ніхто так не танцює, як вітова дочка,
Кості би ся розлетіли, якби не сорочка.
610. Ой гуляла дівчинонька очима, плечима,
Вигуляла козаченька з чорними очима.
611. Та я міхом обертаю, та я міхом кручу,
Та день би тя з дівков побив, як ся з тобов мучу.
612. Ой буде вже коломийки, ой буде, ой буде,
Бо вже мене, молодого, болить попід груди.
613. Гей, плину я по Дунаю і так сі думаю:
Нема кращих співаночок, як у нашім краю!
Ой нема ж то, ой нема ж то, як Руська країна,
Там співає коломийки кожда дівчина.
614. Ой нема то, ой нема то, як в горах співають,
Ой нема то, як у горах молоді гуляють.
615. Коломийка моя люба, тебе не забуду,
Співатиму, шептатиму, поки жити буду.

616. Руська наша коломийка, хоть она дрібойка,
Она мила а все щира — мені солодойка.
Як я возьму коломийки співати, співати,
Затужиш ти і заплачеш, та й станеш думати.
617. Ой славная коломийка по горі ходила,
А як зійшла з гори на діл, всіх розвеселила.
618. Коломийка-чорнобривка по горі ходила,
Та як зійшла на долину, води ся напила.
619. Але ота коломийка легонька, легонька,
Та од тої коломийки легка головонька.
620. Як зачую коломийку, як зачую банду,
То покину дівчиночку, жеби яку ладну.
621. Як я тії коломийки зачую, зачую,
Через тії коломийки дома не ночую.
Коломийки мої любі, що в вас таке миле?
Та не смутіть — розвесельте серце нещасливе!
622. Ой чув же я, молоденький, всякі співаночки,
Та нема на світі краших за коломийочки.
623. Коломия, коломия по горі ходила,
Зішла з гори на долину, води ся напила.
624. Коломийко, коломийко, яка ж ти миленька,
Як уліті при роботі вода холодненька.
625. Стоїть верба серед села, на ню вітрець дує,
Як сі русин заспіває, поляк ся дивує.
626. Як соловей защебече, зозулька закує,
Та як бідний заспіває — багач ся дивує.
627. Чом ти, милий соловейку, в гаю не співаєш,
Ой де свої коломийки тепер ти діваєш?
628. Ой дівчата-небожата, що не співаєте?
Де ви свої співаночки та подіваєте?
629. Ой не куйте ви, зозулі, сиві зозулиці,
Заспівайте, защебечіть, файні молодиці!
630. Ой чому ви, товаришки, та й не співаєте?
Чи голосу не маєте, чи ся встидаєте?
631. Ой ци ви ся, дівчаточка, у постільці вбули,
Що-сте прийшли на толоку, співати забули?
Ми постільці не вбували, ми вбули чоботи,
Ми співати та забули з тяжкої роботи.

632. Ой співайте, товаришки, та й я буду з вами,
Та й щоби нам не зів'яла трава під ногами.
633. Ой летіла ластовочка із села на село,
Та кой дівки заспівають, уже майвесело.
634. Заспівайме, цімборочко, та доки-сме обі,
Бо далі ся розійдемо, ти собі, я собі.
Заспівайме, цімборочко, доки нам широко,
Доколи нам додому йти, сонце ще високо.
635. Та ми собі заспівайме, бо ми собі годні,
Бо ми були від маленьких хліба неголодні.
636. Ой кувала зозуленька сива та голуба,
Заспівай мі співаночки, душко моя люба.
637. Ой співай, біла дівко, ой ти співай, співай,
Та за мене, молодого, рибко, не забивай.
638. Ой дівчино, дівчинонько, співай мені пісні,
Бо співаєш дуже гарно, як соловій в лісі.
639. Та якби ти, Анно, знала, як мені на душі,
Ти би мені заспівала, як сокіл на груші.
Мене мама породила, скупала у вині,
Як-ем тогди заспівала, співаю донині.
640. Ой співаю співаночки весело, весело,
Чути мої співаночки на третє село.
641. Співала би співаночки, котрі коротенькі,
Любила би легіників, котрі молоденькі.
642. Чогось я ся розспівала, буду вже плакати:
Будуть мене тато бити, а мама тримати.
643. Та Матію, та Матію, відколи тя прошу:
Зроби, зроби коновочку, най співанки ношу.
Зроби одну, зроби одну та зроби ще й другу:
Одна буде про веселість, а друга про тугу.
644. Я посію пшениченьку, вродиться леночок,
Коби-с така до роботи, як до співаночок.
А я годна ленок брати та годна стелити,
А я годна заспівати та й годна робити.
645. Та я собі заспіваю, маю коло кого,
Маю нянька, маю мамку, любка солодкого.
646. Тепер я сі заспіваю, тепер, молоденька,
За рік, за два, за чотири не буду вільненька.

- Та тобі я заспіваю, миленький, тобі-то,
Ой уже нам не надійде друге таке літо!
647. Закувала зозулиця, сіла на отавку,
Ніхто так не заспіває, як Ферціоня Савку.
648. Як я собі заспіваю, голосом поводжу,
Хлопці ся їд мені сходять, як на службу божу.
649. Ой божейку, татунейку, яка я грішниця,
Я співаю коломийки, а нині п'ятниця.
650. Ой боже мій милостивий, прости мої гріхи,
Бо я знаю, що гріх маю, а не маю втіхи.
Ой боже мій милостивий, прости мою душу,
Бо я знаю, що гріх маю, а співати мушу.
651. Не для того я співаю, що гаразд ся маю,
Тяжкий тягар на серденьку, я го ся збуваю;
Мислять люди, мислять люди, що я не журюся,
А я таку журу маю — лиш не подаюся.
652. Коли собі заспіваю красно, по-дівоцьки,
Такої мі ся розвивають сухі галузочки.
653. Доки-м біла коло нянька та й коло маміці,
Все-м сиділа, вгадувала хлопцям співаниці.
654. Я співанок много знаю, вже-м два курси здала,
А третього не успіла, мама ня віддала.
655. Ци не про то заспіваю, що в світі буваю,
Про то, мамко, заспіваю — серенчі не маю.
656. Ой серенчі я не маю, серенчі не маю,
Камінь би ся розжаловав, як я заспіваю.
У високій полонині паде по листкові,
Чути, мамко, бездольницю лиш по голоскові.
657. Ей, тко много та співає, серенчки не має,
Я не буду та співати, ачей буду мати.
658. Тільки знаю співаночок, як в полі гуляю,
А як прийду додомочку — всі позабуваю.
Тільки у ня співаночок, що в поле пускаю,
А як прийду додомочку, та ся загадаю.
Не за то ся загадаю, що ніщо зварити,
А за то ся загадаю, ні з ким говорити.
659. Та не того я співаю, що співанок знаю,
А лиш того я співаю — журу забуваю.

660. Кажуть мені добрі люди, що я все співаю,
Маю тугу на серденьку та ю розбиваю.
Куди їду, туди їду, все я сі співаю,
А як прийду додомоньку, стану та й думаю!
661. Та як собі розгадаю, що робити маю,
Та що маю заплакати — то я заспіваю.
662. Ой якби я, молоденька, та й не заспівала,
Давно би мі на гробочку зозулька кувала.
663. Та най собі заспіваю, поки молоденька,
Тогді буду газдувати, як буду старенька.
Тогді буду газдувати, на печі сидіти,
А розумом поводити, най-ко роблять діти.
664. Я, ді, собі заспіваю та ще защебечу,
А як я ся постарію, я вшитко замечу.
665. Тільки мої веселості, що сі заспіваю,
А як прийду додомоньку, стану, подумаю.
А я тото не думаю, що маю робити,
Тільки тото я думаю, як хлопців любити.
666. Чи чули-сте, добрі люди, таку приведінку,
Тут і грають і співають, а не п'ють горівку.
667. Ой співаю та співаю, бо я знаю кому,
Тому тото газдикові, што я в его дому.
668. Ой кувала зозуленька та й на цариночку:
— Дякую ті, дівчинонько, та й за співаночку.
669. Та я собі заспівала, бо я дяку мала
Коби-сте ня попросили, ще би-м заспівала.
670. Закувала зозулина, сіла на дубочка,
Не є така співаночка, би не за любочка.
671. Ой Мигалю та Мигалю, я ті заспіваю,
Аж не тепер, та у четвер, як ся здогадаю.
672. Ой коби-с знав, мій любочку, як ті я співаю,
Та не годен би слухати з великого жалю.
673. Ходжу собі по крайові, як по Дунайові,
Так нікому не співаю, як тому Цильові.
674. Співала би-м співаночку, коби-м знала яку,
Коби-м собі заспівала любкові на вдяку.
675. Ой я собі заспіваю голосу тонкого,
Піде голос попід колос аж до миленького.

676. А як собі заспіваю, голос ся покотить
Та й до тої стодолоньки, де любко молотить.
А як собі заспіваю, голоском постелю,
А де любка голос найде, там го розвеселю.
677. Та як собі заспіваю в полі за горою,
Будеш, милий, банувати до смерті за мною.
Та я собі заспіваю, голосом покочу,
Та мій милий чогось сумний — я го розохочу.
678. Ой ти згадай, мій миленький, мене гадочками,
А я тебе ізгадаю все співаночками.
679. А де ж я вас, співаночки, де я вас подію?
Заберу вас в запасочку, по полю розсію.
А як прийде мій миленький нивоньку орати,
Буде тії співаночки по полю збирати.
680. Мої любі співаночки, де я вас подію,
В полонині в шуварині, там я вас посію.
Будуть туди вівчарики з вівцями ходити,
Будуть мої співаночки любі находити.
Будуть они находити, на косиці рвати,
Будуть мене, молодейку, усе споминати.
681. Ой як будуть вівчарики білі вівці пасти,
Будуть мої співаночки за крисаню класти.
682. Співаночки мої любі, де я вас подію,
Але я вас, співаночки, горами посію.
Ви будете, співаночки, горами співати,
А я буду по долині за вами плакати.
Так як буде добра доля, я вас позбираю,
А як буде лиха доля, я вас понехаю.
683. Співаночки, співаночки, де я вас співала?
Попід гаєм зелененьким на жито орала.
684. Милий орав, милий орав, а я волочила,
Милий співав співаночки, а я ся навчила.
685. Співаночки, складаночки, я вас не складала,
Складали вас парубочки, а я переймала.
686. Тільки маю співаночок, було би на віко,
Та як буду умирати, ти співай, Маріко.
687. Ой знаю співаночок, било би на мливо,
Та як буду умирати, співай, Василю.
688. Та я свою співаночку нігде не забуду,
Та як буду умирати — ще співати буду.

689. Мамунцуню, мамунцуню, та я ваш синочок.
Такий маю голосочок, як до співаночок.
690. Та я тільки співаночок умію співати,
Що треба би цілий тиждень їх переписати.
691. Не списав би-с, мій миленький, на біленькій карті,
Що я собі успівала, як ти був на варті.
Не списав би-с, мій миленький, на воловій шкірі,
Що я собі успівала співаночок нині.
692. Коби ми ся, товаришко, на голос зложили,
Ми би свого миленького співанками вкрили.
Ой укрили, каже, вкрили від ніг до голови,
Щоби місця не лишили, лишень чорні брови.
693. Попід тоті полонини вродили ожини.
Ей, сесю співаночку три дівки зложили.
694. Я співаю, сам не знаю, з якої причини
Плачуть очі опівночі — йшли би до дівчини.
695. Заспівайме, хлопці, разом, най дівчина чує,
Бо дівчина молоденька тим ся гонорує.
696. Мету хижу, мету хижу, ходжу лавичками,
Хочу дівку зчаловати хоть співаночками.
697. Співай, Цилю, про калину, що калина діє,
Калина ся розвиває, листок зеленіє.
698. Ти голосе, голосочку, дзвени по камінню,
Аж не дзвениш у такий день, дзвени у неділю.
Ой голосе, голосочку, бо ти є усякий:
Раз ізгорі, дале здолу, а дале ніякий.
699. А й тече долу водов яворова бота,
Ей, співай, легінику, ото в тя робота.
700. Голоден-єм, люба мамко, голоден, голоден,
Співати би-м яось співав, робити-м не годен.
701. Порубав-єм яворика на дрібні трісочки,
Порозумій, біла дівко, мої співаночки.
702. У потоці нема води, випили воробці,
Ба так ніхто не заспіват, як у Бистрім хлопці.
703. Ой співайте, легіники, котрий голос має,
Най ся тота дубровонька од нас розлягає!
704. Ой співайте, парубочки, та співайте, хлопці,
Та щоби-сте не ходили в цісарській сорочці.

705. Сюди-туди вуличками за молодичками,
Треба журу забувати хоч співаночками.
706. Ой я собі заспіваю, якої я вмію,
Аби люди не казали, що я туманію.
707. Ой як собі заспіваю, голосом поведу,
Так до мене дівки ідуть, як пчоли до меду.
708. Ой шуваром, пане брате, шуваром, шуваром,
Тогди собі заспіваю, як піду з товаром.
709. Ой піду я гороньками та за волоньками,
Чим тя, любко, споминати, як не співанками?
710. Ой що вівчар поробляє, як вижене вівці?
Викладає співаночки удовиній дівці.
711. Ой ти, Йванцю, ой ти, Йванцю, ой ти, Іваночку,
Докіль буду — не забуду твою співаночку.
712. Ой кувала зозуленька в вишневім садочку,
Дякую ті, парубочку, та за співаночку.
713. Тільки вмію співаночок, було би на мажу,
Та як буду й умирати — вшиткі любці скажу.
Та як буду й умирати, буду ся дивити,
Та що буде біла дівка без мене чинити.
714. Ой повій вітре, повій, бо давно-с не віяв,
Давно-с мої співаночки по полю не сіяв.
Та я свої співаночки розсію у полі,
Най виросте кукурудза вища за тополі.
715. Ой пожену сиві бики та попід дубики,
А як я сі заспіваю — не треба музики.
716. Ой я співак, співачок, я співати годен,
Я співав би цілий день, коби-м не голоден.
717. Ой сам собі заспіваю та сам собі скачу,
Ой так мі ся їсти хочу, що мало не плачу.
718. Ой як я ся зголоднію — співати не вмію,
А як я ся напакую — тоді пащекою.
719. Коло млина, коло млина, коло парового,
Кілько я ту наспівав, а що мені з того?
720. Ти, співаку-небораку, не ореш, не сієш,
Та лиш тим ся величаєш, що співанки вмієш.
721. У співака-неборака ні руба сорочки,
Від неділі до неділі складат співаночки.

- Ой співаку-небораку, на що ся надієш,
Чи на тоті співаночки, що багато вмієш?
722. А як я сі заспіваю тої тараданки,
Вочки плачуть, ніжки скачуть ввечір до коханки.
723. Ой зацвіла пшениченька, а в колосі зерно,
Якось біда заспівала мізерно, мізерно.
724. Якось біда заспівала, та не мала речі,
Та кой би-м їй заспівала, вна би впала з печі.
725. Якось біда заспівала, а далі умовкла,
Коли вийшла на улицю, напудила вовка.
726. Та сарака бильця в полі, вітрець на ню дує,
Кой мізерно заспіває, газда ся дивує.
727. Ой не співай, парубочку, бо ся не належить,
Сховай голос у кишеню, най ті ся улежить,
Ой не співай, парубоньку, бо ті ся не тичить,
Сховай голос до кишені, най ся угниличить.
728. А то-с мені заспівав, то мені немило,
Бодай тобі в самім горлі язик відкрутило.
729. Учила мі моя мати сіяти, орати,
А лиш мене не навчила хороше співати.
730. Ти, дівчино, співай гладко, не рубай, як дрива,
Давно би тя люде взяли, коби-с чорнобрива.
731. А й коби-х так голос мала, як співати вмію,
Держав би-с мя, мій миленький, лишень про неділю.
Коби-х вліті не сапала я взимі не прала,
Видів би ти, мій миленький, як би-х заспівала.
732. Коби-м вліті хліб не пекла, а взимі не прала,
Я би-м тобі, мій миленький, красно заспівала.
А я вліті упріваю, взимі ся морожу,
Через тое, мій миленький, співати не можу.
733. Ей, би ня, молодую, груди не боліли
Од мойого голосику гори продзвеніли.
Ци я собі заспіваю, бо я голос маю,
Заспівайте і ви собі, ци я вам не даю.
734. Співаночки мої милі, йка мі мара по вас,
Як ні грудей, ні здоров'я я не маю до вас.
735. Ой ти мені заспівала, а то так не ладне,
Розпустила ту пащеку, як колесо задне.

736. Ой не співай, цімборочко, кой ті ся не вдає,
Клади голос під лавицю, най попочиває.

100

101

ЖАРТИ, КЕПКУВАННЯ, ПЕРЕКОРИ

737. Звідти гора, звідти гора, звідти не видати,
Щкода нашим парубойкам добрий день казати.

738. Ой з кокольом пшениченька, з кокольом, з кокольом,
Теперішні парубочки шукають за польом.

Теперішні парубочки шукають за польом,
Ой брали би по три морги, щоби й за сліпою.

На полі ся ніц не вродить, ой що з того буде,
Ой з ким же ти, гожий хлопче, вийдеш межи люде?

739. Шальонові спідничата, чого ся так дрете?
Ми вас, хлопці, не просили, чо за нами йдете?

740. Легіники молоденькі, легіники милі,
Пішли би-сте за дівчати і за штири милі.

741. Ой піду я у ліс, у ліс, вирубаю вили,
А хлопці ся облизують, бо горівку пили.

742. Чому хлопці не співають, гаразду не мають,
Як в грудях їх задушило та й не віддихають.

Ой дати їм попоїсти сирої капусти,
Ой чей же їм та й у грудях хоч трохи попустить.

743. Наші хлопці не співають, голосу не мають,
Попоїли мамалиги — ледве віддихають.

Наші хлопці не співають, бо зубів не мають,
Треба глини замісити, зуби поліпити.

744. Нагуївські парубочки мід, горівку пили,
Ясеницькі гелевачі на чиру ся били.

Нагуївські парубочки дрібне листя пишуть,
Ясеницькі гелевачі копили колишуть.

Нагуївські парубочки в коршмі напивали,
Ясеницькі гелевачі гарбузи закрали.

Нагуївські парубочки, а де ваша цнота?
Коло коршми при дорозі прип'ята до плота.

745. Угринівські парубки сіяли й орали,
А ямницькі, репухаті, гарбузи закрали.

Ой коби-то гарбузи, а то гарбузині,
Переїли, перегризли, ще гірше, як свині.

746. Ой чиї ви, парубочки, чи не стиганецькі,
Ой голови, як макітри, животи, як нецки.

747. В Ясениці нема поля, но самі вигони,
В Ясениці нема хлопців — самі макогони.

748. Крайниківські легіники, як ріпа печена,
Вонігівські легіники, як ружа челлена.

749. В Терешелі легіники подобні, подобні,
Голови в них, як корита, черева, як довбні.

750. В енших селах парубоньки — сміття та й полова,
В Іванівцях парубоньки — милая розмова.

751. З сего села до другого перелазі низькі,
В других селах парубочки самі кривопискі.

752. Ой нездалі парубоньки, як удуті міхи,
Лише ними доставляти до міста оріхи.

753. Та й до води, сиві коні, до води, до води,
В нашім селі нема хлопців — самі дідоводи.

754. Вой ци так в вас, як у нас, все на полі манна,
По талюру парубок, по тисячі панна.

755. Ой на тому ж на мосту стояла гітара,
А там хлопці продаються на копійку пара.

756. А чия то парубчина, набакир шапчина,
Бук у руках, люлька в зубах, на бороді слина.

757. А той мі ся, посеструню, парубок сподобав,
Що го кури не доїли, когут не додзьобав.

758. Парубочок, як дубочок, парубоцька міна,
Та як возьме дівку в танець, дівці по коліна.

759. Мандибурка несапана попускала кільці,
Ой що того за парубок, що по пояс дівці.

760. Ой що ж то мі за парубок, він ся парубочить,
Єдна штанка зачочена, друга ся волочить.

761. Біда мені, біда мені з тими парубками,
Та ще курці до коліна — ходять за дівками.

762. Що то в мене за парубок, що ся парубоче,
Стоять свинські закладки, він не перескоче.

763. Який тепер світ настав з тими парубками,
Ще не підріс свині під хвіст — ходить за дівками.

Ще не підріс свині під хвіст, кобилі під гриву,
Він вже ходить, зачіпає дівку чорнобриву.

764. Що ж то мені за косар, не вміє косити?
Що ж то мені за кавалір, не вміє любити?

Що ж то мені за косар, що не має бруса?
Що ж то мені за кавалір, що не має вуса?

102

103

765. Послухай-но, мій миленький, що я тобі скажу,
Помести сі, голубойку, під носиком сажов.
766. Кавалеру, кавалеру, чо' ся кавалериш,
Шкода того капелюха, що перебакериш.
767. А твій тато був стрілець, стріляв на п'єц та в горнець,
А в тім горшку пироги, вони кричать «ги-ги-ги».
768. Сколотили гуси воду, не хоче кінь пити,
Не подоба смаркачеві дівчини любити.
769. Ци так у вас, як і у нас, мороз во Петрівку?
Заморозив парубочок під кожухом дівку.
770. Ой файного любка маю та файно ся дивить,
А як хоче цюлювати, то дівчину схилить.
771. Ой мала я миленького, ой мала я, мала,
Наставила-м на ворота, та й ворона вкрала.
772. Ой мала я миленького но штири неділі,
Пішов в поле волочити, комарі го з'їли.
Ой мала я миленького на трошки, на трошки,
Післала-м го води брати, трутив дідько з дошки.
773. Ой мала я миленького, татонько мі купив,
Поклала го на воротях, якийсь дідько втрутив.
Ой мала я миленького та го утратила,
В Коломиї гать урвала, та ним загатила.
774. Ой мала я хлопця, хлопця Андруха, Андруха,
Посадила над водою, вхопила го муха.
Ой мала я миленького, такого, як лялька,
Пішов комин затикати, забила каглянка.
775. Та хмариться та буриться, відай буде слітка,
Ой мала я миленького, та вхопила кітка.
776. Ой кой би-м любка мала, я би-м шанувала,
Де майголо на толоці, там би-м прив'язала.
Ой там би-м го прив'язала, най пасе, най рие,
Якась му ся біда стала, ні росте, ні жиє.
777. Сеї ночі опівночі, як місяць мінився,
Ішов кривий на зальоти, сліпий придивився.
778. А куда ти, каже, хромий, манджаєш, манджаєш,
Іду, каже, до любаски, що, дурню, питаєш?

779. Качалися вози з гори, долі бервінками.
Сякий, такий хромолаба — трясе за дівками.
780. Костенівські парубочки від мази, від мази,
Єден сліпий, другий кривий, третій ледве лази.
781. Ти сі мислиш, Івануню, що нема над тебе,
А в Бориса свиня лиса, ще краща від тебе.
782. Ти думаєш, мій миленький, що нема над тебе?
Є у попа чорна свиня, майфайна від тебе.
783. А ти думаш, легінику, що-с такий, як лялька,
Очі у тя, як цибулі, а ніс, як бабалька.
784. З лисим добре панувати, з лисим добре жити,
Бо як сяде до вечері, не треба світити.
785. Я такого хлопця люблю: чоботи німецькі,
Плащ синенький, портки білі, а живіт, як нецки.
786. До сусіди решета, до сусіди нецок,
Я такого хлопця люблю, як дубовий клецок.
787. Стоїть верба над водою, на ній листя гоже,
Як парубок неподобний, пава не pomoже.
788. Я любила миленького відтепер до сночі,
А тепер ся придивила — сліпий на вбі очі.
789. Ой корова біла, біла, теля сорокате,
А де ж ти ся, єден дурню, навчився брехати?
790. Ой що мені за доганка, що маю коханка,
Одна нога трохи крива, а друга, як санка.
791. Ти хвалився, мій миленький, що ти зухватий,
А у тебе ніс, як кушка, та ще кривоп'ятий.
792. Я любила миленького відтепер до вчєра,
А тепер ся придивила — кривий, як кочєрга.
793. Ото собі полюбила біду кривоногу,
Що не вміє затягнути чобота на ногу.
794. Ой Микола робив кола, а Данило сани,
А Микола їздив кіньми, а Данило псами.
Ой прийшла я до Миколи, що Микола діє,
В нього кури поздыхали, а сам сів та піє.
795. Свині в ріпі, свині в ріпі, а пацята в моркві,
Пішов Іван завертати, зняли з нього портки.
796. А я мала миленького, Івась називався,
А я його не любила, бо він не вмивався.

797. Ой мала я миленького, як у саду чічка,
Не вмивався, не чесався, подобав на дідька.
798. Ой маю два любочки та оба Іванки,
Одним буду підпирати цураві паланки.
799. Ой куди Іван ходив — мароян ся родив,
Ой куди ходив Петрище — саме паланище.
800. Закукала зозулиця а сіла на ганок,
Ішов Іван до Марії, загубив топанок.
801. Ой Василю, сиди в билю, а я буду в терну,
Що я хочу, то я зроблю, а на тебе зверну.
Ой ти, Іване, ой ти, Іване, великий цигане,
Кого будеш циганити, як мене не стане?
802. Та ти вмієш, козаченьку, голубця кресати,
А не вмієш коло воза кілка затесати.
803. Ой зацвіла синя цвітка та на тім Сереті,
Я казала, же в сурдуті, він прийшов в вереті.
Я казала, же в вереті, а він прийшов в мішку,
Я ся назад оглядаю, а він їсть лемішку.
804. Ой раз любко так посинів, як той синій дзбанок,
Бо хвалився по всім селі, що він мій коханок.
805. Ой що ж мені за зілленько, же ся зеленіє,
Ой що ж мені за молодець, же ся з мене сміє!
806. Бодай тобов, файний любку, дідько удавився,
Учора-с мі поцюлював, нині похвалився.
807. Ой що мі то за косар, накосив барвінку,
Ой що то мі за парубок, говорить на дівку.
808. Я гадала, аж то сіно, а ото лозиння,
Я гадала, аж ти легінь, а ти помітиння.
809. У високій полонині пасе баран чорний,
Чорт тя знає, легінику, чо-с такий гонорний.
810. Біжить річка млинівочка, каміння руйнує —
Тото біда — не парубок, що ся гонорує.
Чим же ти ся гоноруєш, чим ся величаєш,
Ой чи не тов сірачинов, що ю позичаєш?
811. Ой кивільний легінику, на бік шапку носиш,
Коли вийдеш на улицю, цигаретлик просиш.
812. Ей, чим ся гоноруєш, що в тя є чоботи,
Що їх носиш поправляти кождої суботи.

813. Ой легіню кивіленький, одно ряндя маєш,
То на руби, то на лице лиш перевертаєш.
814. Кивільному легіневі треба уповісти,
Що най продасть рукавиці та най купить їсти.
815. Ой до води, карі коні, до води, до води,
А чим ти ся гоноруєш, дурний дідоводе,
Ой чим ти ся гоноруєш, ой чим величаєш?
Ой чи ти ся, дідоводе, людей не встидаєш?
816. Я гадала, що то сито, а то обичайка,
Я гадала, що то хлопець, а то величайка.
817. Ой іде машиночка моторка, моторка,
Файний у ня любко, мамко, лиш великий ньолка.
818. Тече вода край города та й каламутиться,
Ой то дурень, не парубок, що йде і пишиться.
819. Тече вода з-під города на білий півмисок,
Іде дурень дорогою, задирає писок.
820. Я волю поникати на чорта, на чорта,
Як на того легіника, що ходить ізгорда.
Я волю поникати на чорта старого,
Як на того легіника дуже кивільного.
821. Та гонорний у ня любко, гонорний без конца,
А як вийде на вулицю, гримить, як торбонца.
822. Ой у моім городчику зацвіла лобода,
Із паранним легіником говорити шкода.
823. Закувала зозулина, наїлася звісті,
З кивільного легіника ні слова, ні честі.
824. Ой засвищи, соловію, бо я так не вмю,
Держить хлопець своє личко дівкам на неділю.
825. А чо ти ся, парубочку, на мене забочив?
Мене мама колисала, а ти парубочив.
826. А що-с тото за парубок, що він заходився,
А борода, як у цапа, а він не женився.
827. А борода, як у цапа, а вус, як у діда,
Чому ж ти ся ба й не жениш, яка ж тобі біда?
Ой що ж тото за зіллячко — перекотиполе,
Ой що ж тото за парубок, що борода коле?
828. Попід ліс, попід ліс та й попід ліщину,
Зводить старий, бородатий, молоду дівчину.

- Ой ти старий, бородатий, розуму не маєш,
Що ти таке молоденьке дівча обіймаєш?
Та й дідовов бородочков припічки змітати,
А дівчину молоденьку хлопцям обіймати.
829. Ой широке болотище не мож ізходити —
Набивався огидище, аби го любити.
830. Ой не сідай коло мене, бо мі буде стидно,
Я дівчина, як калина, а ти, як страшидо.
831. Чудовисько, сміховисько, то-с м'я осмішило,
Аби-с таке смішне було, поки будеш жило.
832. А чия ж то дівчинонька в червоній хустці,
Витріщила оченята, як жаба в капусті?
833. Ой чия то дівчинонька в червоній спідниці?
Витріщила свої очі, як жаба в криниці!
Ой чия то дівчинонька в червоній катанці?
Засадила руку в губу, обсмоктує пальці!
834. Та й чия ж то дівчиночка, що так красно ходить,
Дайте її до стельмаха, най ї переробить.
835. Ой чия то дівчинонька така пирконоса,
Виставила язик з писка, булька грає з носа.
836. Ой чия то дівчинонька така моргулька,
Начепила коралики, а під носом булька.
837. Ой багата дівчинонька, багата, багата,
В неї очі, як цибулі, язик, як лопата.
838. Ой Олена, пане брате, Олена, Олена,
Навішала кораликів, як жаба зелена.
Ой коби-то коралики, а то сама глина,
Та хотіла змудрувати багацького сина.
839. Та я любив дівчиноньку Олену, Олену,
Давала мі сорочину за рік не золену.
840. Ой Олена не золена, а Магда не прана,
А Марійка файна дівка, бо ї мати вбрала.
841. Ой Олена — прибілена, Василина — кавна,
А Марічка — пишна чічка, бо то любка давна.
842. Біла, каже, біла, біла! Чому би-с не біла?
На роботу-с не ходила, в холоді сиділа.
843. Ой біла білявочко, купи парасолю,
Та аби-с не погоріла, ходячи по полю.

844. Ой ти біла білявино, чого-с така біла?
Бо на мені пудерику до півтора кіла.
845. Ей, біла білявочко та біла білице,
Ой ти собі намастила калинами лице.
846. Ой сиділа дівчинонька під чорним тереном,
Та й винула кучерики новим веретеном.
847. Та ти вмієш, дівчинонько, головку завити,
А не вмієш, дівчинонько, рубця зарубити.
848. Ой дівчино, дівчинонько, чи ти від кобили,
Що ти собі попереду гриву запустила?
849. Ти гадаєш, біла дівко, що ти така красна,
А я видів у калинах така гуси пасла.
850. Ти гадаєш, дівчинонько, що ти така ладна,
А то тебе прикрашає хустина єдвабна.
851. Ти гадала, дівчинонько, що ти найладніша,
А ти така, дівчинонько, як фасолька піша.
852. Ой палена паленочка, палена, палена,
Та не така дівка файна, як перехвалена.
853. Ой дівчино, дівчинонько, яка ти гонорна,
Ніс пиркатий, стан горбатий, голова, як жорна.
854. Чим ся, дівко, гоноруєш, ци тими чоботи,
Що їх носиш поправляти кожної суботи?
Чим ся, дівко, гоноруєш, ци тов чорнов свитов,
Що цигани загубили під зеленев липов?
Чим ся, дівко, гоноруєш та ци тим топанком,
Що цигани загубили під шинкарським ганком?
855. Ой стояла коло дуба тота рідкозуба,
Рідкозуба, кривоклуба, тото моя любка.
856. Відси верба, відти друга, в середині губка,
Ой зубата, головата, тото моя любка.
857. Сиві воли, як соколи, пощипали роги,
Котре дівча чорнобриве, тоте куцоноге.
858. А є в лісі такий дуб, біла би підлога,
А чому ти, дівчинонько, така куцонога?
859. Схилився граб до берези, береза до граба,
Чому-с зуби вишкірила так, як стара баба?
860. Рибко ж моя солоденька, рибко моя, рибко,
Мені то ся та на тебе подивити бридко.

861. Ой всі коні попутані, но єден без пута,
А всі дівки, як ластівки, но єдна засмута.
862. Ой що ж то мі за зіленько, що ся не посіє,
Ой що ж то мі за дівчина, що ся не засміє?
863. Відти хата, відти хата, а відти залата,
З тої хати вибігала дівка пелехата.
864. «Оченаш, іже єси» за небіжку Гланьку,
Куда йшла, туду йшла, впала в калабаньку.
865. Чия тота крайня хата коцюбов підперта?
Чи не тої дівчиноньки, що ходить обдерта?
866. Пішла дівка танцювати, рушила плечима,
Чи з гордості, чи з утіхи, чи перед вушима.
867. Ой де тота синя димка, що набрала мати?
Пішла тота синя димка до коршми гуляти.
868. Ходять кози попід лози, вівці берегами:
Сором дівці при горівці та ще з парубками!
869. Та не бійся, біла дівко, будеш мого роду,
Ти так любиш паленочку, як кобила воду.
870. Ой чому ти не така, як твоя мамуня,
За мищину ягідок продала татуня.
За мищину ягідок, за торбину проса,
Та й купила за ті гроші хустинку до носа.
871. Ой не смійся, дівчинонько, з мого капелюха,
Я ся з тебе не смію, що ти клаповуха.
872. Ой дівчино, дівчинонько, дівчино-ягідко,
Бодай тебе поцюлював сорокати дідько!
873. Чи то тая дівчинонька, що я в ній кохався,
Запріг дідько в тарадайку та й з гори спускався.
874. Ой мав же я дівчиноньку, єдину, єдину,
Запріг дідько в тарадайку, поїхав по глину.
875. Хвалилася дівчинонька, що має коралі,
Її тато за коралі сидів в криміналі.
876. А я пішов на ярмарок на святі Варвари,
Повернув я та до любки, в ней немиті лави.
Ой лавчики та немиті, хата неметена,
А вна сидить на припічку та ще й розплетена.
А лижечки у полиці скисли кисилищев,
А мисочки попід лавов зацвіли муравов.

877. Ой Парася придалася, ручки до нічого,
Шкода твого, Парасицю, личка рум'яного.
878. Ой зацвіли гарбузи, зацвіли каштани,
А хто тебе буде любить, як мене не стане?
879. А бідная дівчинонька, як цвіт на калині,
А багацька дівчинонька завертає свині.
880. Ой ходила понад ріку та й кричала гвалту,
Хто випере дві сорочки, дам горівки квартиру!
881. Та паранна відданиця одно плаття має,
То на руби, то на лице усе вивертає.
Хвалилася дівка біла, що рушників десять,
Як прийшлося віддавати, лиш павуки висять.
882. Хвалилася дівчинонька, що за пана піде,
Коби й того не втратила, що на свині їде.
883. На зеленій полонині дванадцять паланку,
Дівка би ся оддавала — не має топанку.
884. Хвалилася дівчинонька, що має старости,
А до неї приходило порося безхвосте.
885. Ой чия то дівчинонька з козацького гербу,
Вішається на парубків, як коза на вербу.
886. Ой на горі воли в ярмі, а вівці пасуться,
Ой так дівку дідьки гонять, аж люди сміються.
887. Ой дівчина кумина колопеньки терла,
А як вздріла каваліра, на терлиці вмерла.
888. Попід гору високою летіла Маланка,
Та піймайте люди добрі, то моя коханка.
889. Ой дівчино, дівчинонько, яка ти, яка ти,
За хлопцями заглядаєш, не заметиш хати.
890. Ой дівчино, дівчинонько, вмієш ся пишити,
Та не вмієш до сорочки рукава пришити.
891. Калиночка пристигає; вершок зеленіє,
На дівчину пригодочка, робити не вміє.
892. Ой пішов я до дівчини, в хаті, як у хаті,
Подивився на полицю, горшки сорокати.
893. А як собі заспіваю та й сі потропачу,
Молодії молодичі, я ся з вами дрючу.
894. Ой на гори сніги впали, гори побіліли,
Чогось наші, товаришу, дівки помарніли.

- А великі помарніли, що не молодіці,
А маленькі помарніли, що малі м'єсниці.
895. Сами дівки крупи мелють, сами й опалають,
Сами дівки на парубки очима зглядають.
896. Чи так у вас, як у нас, гори побвалили?
Чи так у вас, як у нас, дівки подуріли?
Чи так у вас, як у нас, плоти городжені?
Чи так у вас, як у нас, дівки навіджені?
897. Та летіли два потятка та під небесами,
Не годні ся поділити дівки любасами.
898. А ішов я без село, а там дівок купка,
Я ся спитав: — По чому? — А двайці за дутка.
899. Через гору високою скакали зайонци,
Купували дівки kota за штири тисьонци.
900. Ой кувала зозулейка, ой кувала сива,
Ой йшли дівки на весілле, щоби з'їли сира.
Сіли собі дівчатоїка в хаті на ослоні,
Наважили на той сир, як злодій на коні!
901. Сварилися дві дівчини за грудочку сира,
Одна другу здогонила та й в руку вкусила.
902. Ішли дівки з Ковалівки, колесо украли,
Повернули до Абрамка, за горівку дали.
903. Дівчатонька молоденькі, дівчата хороші,
Іли би-сте, пили би-сте за козацькі гроші.
904. Зірвалася шуря-буря в глибокій долині,
Гонив дідько за дівками в куцій кожушині.
905. Геть ся двори попалили, но єден лишили,
Погубили дівки димки, як йшли від машини.
906. А що було дівчат, дівчат, то забрали люди,
Лишилися дивогляди, вищіряють зуби.
907. Ой піду я до Вербежа або до Мишина,
Ой чей же мня там полюбить хороша дівчина?
Ой був же я у Мишині, не пив-єм горівки,
Не видів я у Мишині хорошої дівки.
А прийшов я до Іспаса, напив-єм ся пива,
Та чи мала, чи велика, то все чорнобрива.
908. Ой, каже, пив би-м пиво, бочка не почата,
Ото мі ся сподобали рахинські дівчата.

909. Ой запійте, кури, рано, самі чубатенькі,
В Бабухові дівчатонька самі молоденькі.
910. Коломия — не помя, Коломия — місто,
В Коломиї дівчатонька, як пшеничне тісто.
911. Ой сходив я все Підгір'я, границі турецькі,
Не находив я дівчата над болоховецькі.
912. А з Батятч на Зубівміст котяться гарбузи,
Зубівмістські дівчатонька самі драпогузи.
З Зубівмосту до Батятч котяться грейцарі,
Батятицькі парубойки самі господарі.
913. До Бачова не піду, Бачів на долині,
В Дусанові дівчатонька, як цвіт на калині.
914. А в Турадах добре бути, село при долині,
А в Турадах дівчатонька, як погнилі дині.
915. В Викторові й Комарові короткі загопи,
В Комарові такі дівки, як два макогони.
916. Ой летіли гуси з Руси, усі гаговаті,
У Рахові такі дівки, усі вольоваті.
917. Вийшли кури з-за фігури самії красенькі,
А вівківські дівчатонька самі горбатенькі.
918. Вийшли кури з-за фігури самі сорокати,
А вівківські дівчатонька самі череваті.
919. Ой ніхто так не заграє, як Баран Микита,
А вівківські дівчатонька дурні, як тельбита.
920. В Іванівцях добре бути, бо село на ямі,
А йванівські дівчатонька, як намальовані.
В других селах кілька дівок, вигатив би ринок,
Та й ще би ся зіставило свиням на будинок.
921. На Майдані нема хліба, лише половуха,
На Майдані єдна дівка та й тотя безвуха.
922. Ой на горі нема жита, сама стокосола,
А в Рахині нема дівок, лиш одна безноса.
923. На Майдані файне село на горбі, на горбі,
А майданські такі дівки, як козарі в торбі.
924. Ой Конюхів у долині, Дуліби на горбі,
В Конюхові такі дівки, як калічки в торбі.
А в Дулібах поле, поле, бо ся добре оре,
В Конюхові скиби, скиби, а дівки, як жьбиби.

925. В Охримівцях нема поля, но самі кусочки,
Охримівські дівчатовька так, як образочки.
926. Ой у Тухли дівки спухли, в Гребенові босі,
Ходім, брате, у Коростів, бо там жовтокосі.
927. Ой, у Апші — дівки слабші, а в Лузі — не дужі,
Ідім, брате, у Поляну, там дівки, як ружі.
У Бичкові горді дівки, а в Лузі голодні,
Ідім, брате, у Поляну, там дівчата годні.
928. В Ясениці нема води, випили сороки,
В Ясениці нема дівок — самі скаловокі.
929. У Керецьких нема людей, лише самі жони,
Й ті зробили з ріпи церков, а з гарбуза дзвони.
930. А я, хлопець молоденький, до дівки ся строю,
А як вийду на вулицю — гусяти ся бою.
931. Та ще ж бо я не парубок, лиш добрий хлопчина,
Та із тата та на мене куца петечина.
932. Ой дивися, дівчинонько, який я файненький,
Маю носик, як цибулю, зато вус чорненький.
933. Ой виліз я з конопель, взявся попід боки:
— Подивіться, дівчатовька, який я високий.
934. Ой плетені рукавиці, плетені, плетені,
Та на мені шкіра ходить, як на веретені.
935. Навчили ня мама жати, а тато косити,
Коби були ще навчили дівчата любити.
936. Ой кувала зозулиця та й сказала: ку-ку.
Куди гепну — туди гуля, бо міцний на руку.
937. Ой ци я собі не хлопець, дідьча ваша мати,
Ци я собі та не вартий файне дівча мати?
938. Ой я, хлопець молоденький, по пояс катанка,
Котра дівка чорнобрива, то моя коханка.
939. Ой на мені кучерики аж ся позивали,
На мені ся дівки били, аж ся позивали.
940. Ей, гаю, каже, гаю, що робити маю,
Через чужі молодичі не бути мі в раю.
А я прийшов та й до раю, в раю не пускають,
Як зайде мі Петро з буком: — Іди там, де грають.
941. Ой маю я добрий розум, добрі кондовіта
Та й до дівки, до горівки, був би я за віта.

942. Ой кувала зозулиця та й гайком, та й гайком,
Як не буду в селі попом, буду полатайком.
943. Там на горі конюшина, лиш би коні пасти,
Так мі кортить до дівчини, як злодія вкрасти.
944. Як не піду до дівчини, як не поцілую,
То на очі сліпота, на уха не чую.
945. А я з гори на долині черемшину ріжу,
Як догляну файну любку, на колінах лізу.
946. Ой вип'ю пугар пива, пугар переверну,
По чотири дівки маю, куди ся поверну.
947. А я хлопець молоденький, вусик сі підкручу,
Як не десять, то дванадцять дівок збаламучу.
948. Ой не можу в стайні спати, бо рохкочуть свині,
Беру літру горівочки та несу д'Юстині.
Не можу я в стайні спати, дубоняць барани,
Беру квартиру горівочки та несу д'Парани.
Не можу я в кучі спати, бо гелгають гуси,
Беру квартиру горівочки та несу д'Ганнуси.
Ой не можу в стайні спати, бо дубоняць коні,
Беру квартиру горівочки та й несу до Доні.
949. Ой коби не Маріка та не біла Йляна,
Та мене би не чекала вечеря до рана.
950. Ой вийду я на вулицю та й стану думати,
До котрої дівчиноньки маю повертати.
Чи до тої горішньої, чи до долішньої,
Чи до тої середньої, до теперішньої.
951. Ой вийду я на улицю та й стану, та й стану,
Єдно дівча несе пиріг, а друге сметану.
Я пирога та й укушу, та й кину в кишеню,
А ти, дівча, зо сметанов ходь на дідьчу неню.
952. Очі мої чорноброві, бідка мені з вами,
Не хочете ночувати одну нічку самі.
953. Ой я піду з кінця в кінець хати рахувати,
А в котрої білявини нічку ночувати.
954. Ой зацвіла пшениченька на чотири бранки,
Очі плачуть, ноги скачуть ввечір до коханки.
955. Та до тої білявочки, до тої, до тої,
Що постілька простелена, паленка на столі.

956. По сім боці білі гуси, по тім боці бузьки,
Ниньки піду до Тодорки, завтра до Гануськи.
957. Єдна гора високая, а другая низька,
Єдна мила далекая, а другая близька.
958. Грають скрипки, грають дутки, флюяри тисові,
Одні любка в Криворівні, друга в Ясенові.
959. Єдна миленька в дорозі, а другов ся тішу,
А як тот не поверне, я й тоту повішу.
960. Ой ішов я через село, всюди ся світило,
Куди я мав повертати, там ся загасило.
Не того ся загасило, що ся спати хтіло,
Но того ся загасило, що ся мене вздріло.
961. Кажуть мені женитися, гарну дівку брати,
В полю сіно не вродило, нічим годувати.
А полови гречаної не захоче їсти,
А вівсяна з востюками буде в зуби лізти.
962. Ой казала мені мати хату замітати,
А я її ісказав: час невістку мати.
963. Ой пішов я до дівчини, но був єден вечір,
Не міг я ся надивити, як на хвіст овечий.
964. Та ходив я до дівчини, та ходив та ходив,
Мене баба напудила, день би бабу побив.
965. Ой прийшов я та до любки, як до господині,
А вна мене виряджає спати межи свині.
966. А я прийшов до дівчини файки закурити,
А вна мені повідає челюсті мастити.
967. Ой прийшов я до дівчини, так як свою волю,
А вна мене заставила луццати фасолю.
968. Поведу я бички пасти на зелену пашу,
А сам піду до дівчини на молочну кашу.
969. Казала мні приходити, не вибаранчати,
Та й зварила киселиці в щербатім горщаті.
970. Ой прийшов я до дівчини, казала мі сісти,
Дала мені з решетинов бараболі їсти.
А я їм, а я їм та й ще доїдаю,
Лежить пиріг на полиці, но ся поглядаю.
971. Ой пішов я до дівчини на варені кишки:
Так-єм летів, як шалений, не взяв-єм сі ложки.

972. Ой прийшов я до дівчини, она пече пляцки,
Як мі дала лопатою, аж-єм поліз рачки.
973. Бережани, Бережани, не жаль мі за вами,
Тільки жаль мі за макітров і за пирогами.
974. Ой кувала зозуленька, кувала та й вила,
Що я сночі не приходив, перебачай, мила.
Що я сночі не приходив — таке дідько видів?
Мама гачі не зашила, я на печі сидів.
975. Ой іду через річку, а річка рінава,
Намочив-єм гатинята, Марічко білява.
976. Ой ішов-єм до білявки темненької ночі,
Та упав-єм у жаливу, вибив собі очі.
977. Та я ішов сночі вночі, пси на ня брехали,
Та я метав по дві ріпи, би ня не кусали.
978. Ішов я з вечерниць та й поза городи,
Замотався в гарбузи та наробив шкоди.
Як зачали старі баби з кочергами гнати,
То мусів я гачі дерти, гарбузи латати.
979. Ой ходив я до Параски по чотири разки,
Она мені показала усі перелазки:
Оцим будеш приходити, а цим відходити,
А тим будеш утікати, як будуть тя бити.
Утікав я від Параски через перелазки —
Ударила якась біда по штанах три разки.
А я кричу: — Гвалту, люди! Чого біда хоче?
А вна мене четвертий раз: — Чого ходиш вночі?
980. Ой ішов я до Марічки темненької нічки
Та як упав у кропиву, чуть не вмер без свічки!
А як ішов від Марічки темними лугами
Та як дала жаба рийки — я врився ногами.
981. Ішов же я та й з вечерниць темненької ночі,
Сидить біда на воротях, вивалила очі.
А я кажу: — Гиля, гиля! А вона злетіла,
Жеби була не дівчина, була би м'я з'їла.
982. Ой ішов я через село, біда в воді стоїть,
Я і мов'ю: — Добрий вечір! А вна фіглі строїть.
983. Ой ішов я через село та мі було встидно,
Ніс-єм курку під пахою, а і хвостик видно.
Ой ішов я через село, курка мене вздріла,
Щоби була не палиця, була би м'я з'їла.

984. Та я ішов горі селом, пси на ня брехали,
Та я метав по дві бульби, аби утихали.
985. Ішов же я до дівчини темньої ночі,
Сидить гуска на купині, витріщила очі;
А я кажу: — Гиля, гиля! А вона й присіла,
Коби була не палиця, була б мене з'їла.
986. Якби була не палиця та й не луговина,
Так би мене, молодого, вода примулила.
987. Якби була не калина та й не яворина,
Була би мні, моя мати, вода примулила.
Була би мні примулила, був би я ся втопив,
Вийшла мила по водицю, а я ї ся вхопив.
Вийшла мила по водицю з двома коновками,
А я ї ся шиї вхопив обома руками.
988. Ой іхав я з Тернополя на сивій кобилі,
Загубив я паляницю — ще жаль мі донині.
989. Ой ішов я з Коломиї та й упав в помії,
Не дали мі загинути дівки чорнобриві.
990. Ей, дівчата чорнобриві, не дайте мі вмерти,
Я вам буду помагати конопельки терти.
991. Ой то-єм ся находив, то-м ся наталапав,
Не одну я ніч не спав, ніхто мі не злапав.
992. Мене ненька породила та й казала: — Синку,
Люби вночі молодиці, а дівчата в днинку.
993. Ой листочок яворовий, широкий та довгий:
Люблять мене молодиці, поки ремінь повний.
А як стало у ремені грошей упадати,
Яли мене молодички та й не пізнавати.
994. Ей, ви, білі молодиці, ой ви, білі жони,
Як-есте ня ушорили, як коня ворони.
995. А ішов я без село, на фуяру граю,
Тато вийшов з макогоном: — Де ідеш, бугаю?
996. Ой бив мене дедик тричі, а ненечка двічі,
Та все тото за гайдуки та за молодиці.
997. Били мене за дівчину, били мене, били,
Аж на мені ясенові вила полومили.
998. Били мене на празники, били на весілля,
Били мене за дівчину в корчмі на підсінню.

999. Та ішов я сночі, сночі аж від білявочки,
Летів за мнов кривий бучок попід яблуночки.
1000. Ой ішов я через поле, загубив косицю,
Тікаючи од милої через ораницю.
1001. Ой дівчата, дівчатойка, на бога ся здайте,
Загубив я камізьку, а ви йдіть шукайте.
1002. Ви, дівчата, молодиці, скиньтесь по грошу,
Купіть мені шаровари, най дрантя не ношу.
1003. Ой Василю, сиди в білю, я ті гачі вшию,
Василь сидів аж ізнидів, та й гачей не видів.
1004. Кажуть люди, що я босий, а я маю мешти,
То я маю в чім ходити, ще й додому нести.
1005. Ей, за гути, чорні хмари, за гути, за гути,
Пішов би я до дівчини, нема ся в що взути.
Чоботи ся попоролі, а віхті попріли,
А миші ся показали, вонучі поїли.
1006. А сів кіс на покіс, зачав щебетати,
Маю гріш, куп'ю ніж, буду майструвати.
1007. Ой пішов я на ярмарок на самого спаса,
Ой не знайшов що купити, купив собі баса.
Ой прийшов я додомочку та верг межі діти,
Як зачали мої діти на басі гудіти!
Єден заграв на скрипочку, а другий на баса;
Грайте, діти, пам'ятайте, то-м купив на спаса.
1008. Ой господи милосердний, святий Миколаю,
Ой дай же мі тютюнику, я папірки маю.
1009. Коби-то я козу мав, козу пелехату,
То би її надоїв, викинув на хату.
1010. Ой ішов я попід ліски, хрустав я орішки,
Та й прохрустав ворон коня, тепер ходжу пішки.
1011. А я з гори на долину баранами їду,
Барани ся показали, я пішки не піду.
1012. Ой казали наші мама, що ми ніц не маме,
А ми маме за стодолов поломані сани.
1013. Ой я варю, варю борщ, ти вариш капусту,
Ти не маєш таки ніц, я лиш хату пуста.
1014. Ой коли нас, пане брате, три разом ходило:
Єден Іван, другий Степан, а третій Гаврило;

- Іван любив напиться, Степан — погуляти,
А Гаврило — з дівчатами нічку ночувати.
1015. Ти Никола, я Никола, оба-смо Николи,
Тебе били коло церкви, мене коло школи.
Тебе били коло церкви та й не удалося,
Мене били коло школи, тягли за волосся.
1016. Ти Микола, я Микола, ми оба Миколи,
Тебе били коло церкви, мене — коло школи.
Тебе били коло церкви, бо ти пив горівку,
Мене били коло школи, бо цілував дівку.
1017. Ти Михайло, я Михайло, оба-смо Михайли,
Ой ходімо до стодоли, оба повмираймо.
1018. І ти Василь і я Василь, оба-смо Василі.
Тебе били в перегоні, а мене на силі.
1019. Ой баришом, пане брате, баришом, баришом,
Куди піду, не загину з добрим товаришом.
1020. Мене мати породила святої неділі,
Дала мені стан високий, личка молодії.
1021. Мене мати породила, намастила влоюм,
Коли вийду на вулицю — за мнов хлопці ройом.
Мене мати породила коло фіялочок,
Коби-м така до роботи, як до співаночок.
1022. Мене мамка породила, намастила медом.
Та мене би хлопці знайшли під студеним ледом.
1023. Мене мамка породила на зеленім сіні
Та дала мі біле личко — цюлюйте, легіні!
1024. Ой ще ж мене моя мати кашов годувала,
Як вже мене за хлопцями охота збирала.
1025. Ой ще мене моя мати по руках носила,
Та вже мене за хлопцями охота зносила.
Ой ще мене моя мати в купелі купала,
Та вже моя біла ручка до хлопців махала.
1026. Мене мати годувала пріснор паляницев,
Аби була дівков ладнов, потім молодицев.
1027. В тамтім боці на толоці, кобила ся пасла:
Виховала мене мати, жеби-м була красна.
1028. Моя мама була ладна, а я ще ладніша,
Була з мами господиня, з мене форемніша.
1029. Мене мати породила близенько потока,
Та казала: — Рости, дочко, тоненька, висока!
А я неньки послухала, виросла тоненька.
На три сажні поясина — й та ще коротенька.
1030. Як м'я мати породила та й розбила ринку,
Щоб я була гарна дівка на всю Серединку.
1031. Я до скоку, то нівроку, до жнива лінива,
А до хлопців неспосібна, бо не чорнобрива.
1032. Ой чи ж бо я не дівчина, чи я не вродлива?
Тільки мені доганоньки, що-м не чорнобрива!
Ой чи ж бо я не дівчина, чи не врода панська?
Тільки мені доганоньки, що врода циганська!
1033. Сиві коні поздыхали, карі норов'ються,
Такой мене хлопці люблять, хоч люди сміються.
1034. Ой у моім городчику чічка кучерява,
Мій миленький горбатенький, а я шипелява.
Ой у моім городочку та виросла сосна,
Мій миленький горбатенький, а я недоросла.
1035. Ой кувала зозулечка та й сіла на дуба,
Мене хлопці тому люблять, бо я рідкозуба.
1036. Ой збилася макітрина, ой збилася миска,
За то мене хлопці люблять, що я кривописка.
1037. Ой ломлю я пруття, пруття, пруттячком городжу
За то мене хлопці люблять, що сі файно ходжу.
1038. Та вийду я на город, на городі грушка,
Мене, ненько, хлопці люблять, бо я щебетушка.
1039. Сюда, туди, улицями, моя хата сема,
Мене, ненько, хлопці люблять, бо я собі чемна.
1040. Сюда, туди, улицями, моя хата крайна,
Мене, мамко, хлопці люблять, бо-м нівроку файна.
1041. Ой гіллява калинонька, гіллява, гіллява,
Огнівавсь мій миленький, що я сухорлява.
Най я буду й сухорлява, коли я подобна,
Хоть яка є роботонька, я зробити годна.
1042. Ой на горі на високій біла команичка.
Люблять мене красні хлопці, хоть я невеличка.
1043. Ой хоч бо я невеличка, коли я кремізна,
Та я три дні до города по закришку лізла.

1044. Ой коли бо я маленька, коли бо я люба!
Мене мати витесала з зеленого дуба.
1045. Ой у полі на ланові зацвіла пшеничка,
За то мене хлопці люблять, що я невеличка.
Ой у полі на ланові пшеничка зацвіла,
За то мене хлопці люблять, що я чорнобрива.
Ой у полі на ланові гречка зелененька,
За то мене хлопці люблять, що я рум'яненка.
1046. Не дивуйте, люди добрі, що-м в личко рум'яна,
Мене мати породила, як цвіла калина.
1047. Питає мі парубочок, чому така біла,
Мене мати породила, як сметану гріла.
1048. Люди мі ся дивували, що я така гладка,
Мене тогді мати мала, як родили ябка.
Люди мі ся дивували, хлопці мі любили,
Мене мати тогді мала, як черешні цвіли.
1049. Та вийду я та й на город, на городі сливка,
Мене, ненько, хлопці люблять, бо я чорнобривка.
1050. Ой на горі на високій косарі косили,
По три кварта горівоньки до мене носили.
По три кварта горівоньки, по четверті пива:
Не могли ся надивити, що я чорнобрива.
1051. А як собі нагадаю, як я в гай ходила,
Мене люблять козаченьки, бо я чорнобрива.
1052. У високій полонині качки пір'я гублять,
Така-м чорна, як черничка, про тото ня люблять.
1053. Ой чорна-м, люба мамко, та я дівка яла,
На поді-м ся уродила, димом-ем припала.
1054. Коби-то ті чорні вічка магніту не мали,
То они би собі любка так не притягали.
Коби-то ті чорні вічка в бовті продавали,
Всі би дівки в нашім селі файні вічка мали.
1055. Ой чи я сі не дівчина, ой боже мій боже,
Очка чорні, личка повні, гільтяю, небоже.
1056. В мене очка чорненькі, як терн на галузі,
Личко таке рум'яненке, як калина в лузі!
1057. Мене мати породила в стодолі на тоці,
Дала мені чорні очі моргати на хлопці.

1058. Очі мої бідненькі, біда мені з вами,
Іно вийду за ворота, мругаєте самі.
1059. Очі мої сиві, сиві, які-сте звисливі,
Моргаєте на вулиці лиш на чорнобриві.
1060. Очі мої чорненькі, біда мені з вами,
Хоть не дивлюся на хлопців, моргаєте сами!
1061. Ой мій милий, як сніг, білий, а я, як калина,
Не йшла би я попри хату, стріхи би ся ймила.
1062. А мій милий, як сніг, білий, а я жовтокоса,
А до мене хлопці липнуть, як качки до проса.
1063. Ой ти роду великого, а я не малого,
Ой ти любиш жартувати а й я не од того.
1064. Моя мама жартувала та й мені казала:
Жартуй, доню, не бороню, аби-с розум мала.
1065. А хоть же я невеличка, але я весела,
Люблять мене легіники на чотири села.
1066. Весела-м сі молодейка, з веселого дому,
Та й весела вшитким людям, любку молодому.
1067. Ні я п'яна, ні я п'яна, ні я тверезенька,
Така в мене вже натура, що-м все веселенька.
1068. Бідов-ем ся уродила, бідов такой згину,
Такой свої натуроньки нігде не покину.
1069. Ой що кому та й до того, що я люблю кого?
В мене така натуронька, що люблю кожного.
1070. Ненько ж моя солоденька, люблять мене хлопці,
Дають мені по таляру, жита по коробці.
Ой я жита та й не беру, бо я жито маю,
Они мене зачіпають, а я жарти знаю.
1071. Пішла би я на став прати, та не маю плитки,
Кортить мене постояти із кождим на збитки.
1072. Ой варила мама рибу, а сама не їла,
Ой любила мама хлопці та й мені веліла.
Ой варила мама рибу та й не приперчила,
Ой любила мама хлопці та й мене навчила.
1073. Попід гору високою літають єндики,
Нічо мені не в голові, йно єдні музики.
Попід гору високою літають воробці
Нічо мені не в голові, йно єдні хлопці.

1074. Ой брала я конопельки, брала лен дрібненький,
Нічо мені не в голові, іно витрибеньки.
1075. Тільки маю легіників, що в триню полови,
А я ся тим не гадаю, коби лиш здорові.
1076. Коби борзо до неділі, до тої святої,
Маю ружу за пазухов — всі парубки мої.
1077. Та коби в ня такі очка, як у тої кані,
Я би-м хлопців зволючила, котрі би майфайні.
Та коби в ня такі вочка, як у тої сої,
Я би-м хлопців зволучила, що усі би мої.
1078. Ой тю-тю-тю, чубатейка, позич мені чубка,
Я ся буду чубатити в неділю до любка.
1079. Люби мене, мій миленький, люби мене, люби,
Бо у мене стан хороший, солоденькі губи.
Бо у мене стан хороший, губи солоденькі,
Мама медом намастила, як були маленькі.
1080. Ой до мене, парубочки, бо я Павліночка,
Ой у мене перед хатов винна ябліночка.
1081. Ой до мене, легіники, до мене, до мене!
Солодка ябліночка в городці у мене.
1082. Солодка яблониця, ще солодша груша:
Гей, до мене, легіники, бо я ваша душа!
1083. Солодка яблонина, в саду ще солодша,
Ой до мене, файні хлопці, бо я наймолодша.
Солодка яблонина, коло неї щепи,
Один ходить, другий любить, а третій причепа.
1084. Та Василя дуже люблю, Івана поволі,
А Михайла молодого не буду ніколи.
1085. Я любила легіника двадцять і єдного,
Ще-м такого не любила, як тепер файного.
1086. Коби борше до вечора, та й знаю допевне,
Що два в сінях, а два в хаті, а штири за дверми.
1087. Ти, Іванку, прийди зранку, Васильку в полудне,
А ти, Ільку, зажди хвильку, якось тото буде.
1088. Як я собі нагадаю, як мня два любило,
Один кликав на горівку, а другий на пиво.
1089. Ой летіло потяточко понад Білу Тису,
Люблю Циля та й Мигалю, а Івана не лишу.

1090. Ой люблю, мамко, люблю Циля ти й Івана,
Я за ними така хожу, як кой зарізана.
1091. Та я винце розсипаю, скатерка ся дубить,
Тота дівка нещаслива, що чотирьох любить.
1092. Ой любила-м по чотири та й по чотирнайцять,
А якби-то зрахувати, було би і двацять.
1093. А я мала легіників двацять і чотири,
Ледве би-х їх не продала, так мі досолили.
1094. Ой маю я срібний перстень, по столу покочу,
Ой не всіх я хлопців люблю, лиш ся з ними дрочу.
1095. Ой до мене, бурі очі, за лева, за лева,
Я гадала, що Іванкова, а я Василева.
Ой дає мені Іванко та тоті два леви,
Та щоби я відповіла тому Василеви.
Відповісти я не хочу, він файно данцує,
Поза шию обіймає, а в личко цілює.
1096. Та й у моїм городчику зацвіли індички,
Були в мене, моя мати, сночі коляднички.
Ой та були, каже, були, та й колядували,
Та й они мі, моя мамко, всю ніч цілювали.
1097. Легіники молоденькі, на бога згадайте,
Як-сте мене зчарували, так мі раду дайте!
Як-сте мене зчарували у новій коморі,
Не можуть мі раду дати чернівські дохтори.
Не тоті то дохторики, що ще дохторують,
Але тоті дохторики, що личко цілюють.
1098. В середу ся уродила, треба мі доктора,
Лиш якого? — Молодого, бо я дуже хора.
Та й не того докторика, що він докторує,
Але того докторика, що в личко цілує.
1099. Болить мені головонька, коле за плечима,
Приведіть мені доктора з чорними очима.
1100. Цілий тиждень хорувала, бо робота була,
А в неділю подужала, бо цимбали вчула.
Та як кажуть до роботи — воліла би-х вмерти,
А як кажуть на музику — іду в переверти.
1101. Ой казала мені мати хату замітати,
А я гиц та й на п'єц, бо я хочу спати.

1102. Та й вмираю, мамунцюню, вмираю, вмираю,
На постелі крижом лежу, до хлопців стрибаю.
1103. Ой плетені рукавиці, плетені, плетені,
На мені ся шкіра трясє, як на веретені.
1104. А я собі молоденька гуляю, гуляю,
А на мене різки ріжуть в зелененькім гаю.
А у гаю вирізали, в Дунаю мочили,
Таки мене, молодую, розуму навчили.
1105. Ой стою на городі по коліна в воді,
Тото, мамко, покутиця за хлопці молоді.
1106. Плачте, очі, вдень і вночі, бодай викапали,
Чи ви, очі, не виділи, кого ви кохали?
Плачте, очі, вдень і вночі, бо маєте чого,
Любили-сте по два, по три, тепер ні одного.
1107. Ой у мене серед хати верба посаджена;
Кажуть люди, що я дурна — я така вроджена.
Кажуть люди, що я дурна, а я ся не бою,
Молодов ся надурію — старов ся в спокою.
1108. Ой ти мене породила, чорнобрива мати,
Що-м ся хлопців налюбила — не жаль умирати.

ЩАСЛИВЕ КОХАННЯ

ЗАЛИЦЯННЯ. ЗУСТРІЧІ. ПОДАРУНКИ

1109. Стоїть явір над водою, в воду похилився,
З України до дівчини козак залицьвився.
1110. Ой чи ти ся, дівчинонько, в розмайрані мила,
Що я в тебе нігде не був, ти ся мені снила.
Перестань ся, дівчинонько, в розмайрані мити,
Може ти ся перестанеш одну нічку снити.
1111. Й а солодка ябліночка і добре вродила,
Ще солодша дівчиночка попід ню ходила.
1112. Ой гіллява березонька, гіллява, гіллява,
Ой то мі ся сподобала дівчина білява.
1113. Ой гіллява калинонька, гіллява, гіллява,
Обернися, пригорнися, рибочко білява.
1114. Ти поженеш, мила, вівці, я пожену воли,
Будемо ся приглядати, в кого чорні брови.
1115. Ой місяцю, місяченьку, і ти, зоре ясна,
Та світить там по подвір'ю, де дівчина красна.
1116. Ой легонька коломийка, легонька, легонька,
Ой то мі ся сподобала дівчина Явдонька.
1117. Коломия, коломия та й коломиечка,
Яка була гарна мати, ще краща донечка.
1118. Закукала зозулина, ей, там коло плота,
Котра дівка справедлива, краща від золота.
1119. Ой у полі криниченька дильом дильована,
Видить мі ся, моя мила, що-с намальована.
1120. Ой на ставу, на ставочку дрібні каченята,
Які в тебе, такі в мене сиві оченята.
1121. Яке в тебе, таке в мене жовтеньке волосся,
Любімося, кохаймося, бо нам придалося.
1122. Попід тоті полонини зродили ожини,
То ж то мі ся сподобали оченька в дівчини.
1123. Любко ж моя солоденька, лиш би тя любити,
Маеш очі чорненькії, викапали би ті.
1124. А з ячменю буде пиво, а з жита горівка,
Ото ж мі ся сподобала молоденька дівка.